

การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ
เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมษายน 2555

การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ
เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
เมษายน 2555
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ
เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

เมษายน 2555

สมชาย ศิริทอง. (2555). การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน

วัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา).

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์:

อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR และศึกษาผลของการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดปากบ่อจำนวน 67 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบแบบเลือกตอบ แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการปฏิบัติงาน และคู่มือการฝึกอบรมเรื่องการประกันคุณภาพภายใน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาครูใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ

วงรอบที่ 1 การใช้กิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วม ได้รับความร่วมมือจากครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐาน ในการเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาจากประสบการณ์การที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัญหา และความต้องการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการบรรยายและการลงมือปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ช่วยให้ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น และหัวหน้ามาตรฐานสามารถนำผลการพัฒนาไปขยายผลแก่ต่อไป

วงรอบที่ 2 เนื่องจากการขยายผลในวงรอบที่ 1 ไม่ดีเท่าที่ควร จึงมีการเก็บข้อมูลสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และสภาพปัญหา ซึ่งพบว่าปัญหาส่วนใหญ่เกิดขึ้นในขั้นตอนการวางแผน และการดำเนินงานตามแผน โดยให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็นในการประชุมแบบมีส่วนร่วม แล้วจัดกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการบรรยายและการลงมือปฏิบัติโดยการเข้ากลุ่มทำกิจกรรม

2. ผลจากการพัฒนาครูทั้งสองวงรอบพบว่าครูมีเจตคติต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสูงขึ้น โดยครูเห็นความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมากขึ้น ครูมีความรู้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มขึ้นและสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ และครูมีความพึงพอใจในการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะในด้านเนื้อหาการอบรม และการได้มีส่วนร่วมและเสนอแนะการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

A DEVELOPMENT OF TEACHERS IN THE FIELD OF INTERNAL QUALITY ASSURANCE
AT WATPAKBOR SCHOOL SUANLUANG DISTRICT BANGKOK

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

April 2012

Somchai Siritong. (2012). A Development of teacher in the Internal Quality Assurance at Watpakbor school Suanlung district Bangkok. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Dr. Jaruwan Ploydungrut.

This research aims to improve teacher performance and quality assurance. Pakbea Wat Suan Luang, Bangkok. The process of research and study PAOR of teachers within the school Pakbea quality assurance. The population used in this study were to measure a school teacher with 67 students Pakbea used to store data in a multiple choice questionnaire. The meeting notes on the interview. And training manuals for insurance protection at inside. Statistical data were analyzed using percentages.

The results showed that

1. The teacher to act in the second action research cycle.

The first cycle of the conference participant. The cooperation of the teachers at the head of the policy problem and the solution of the experience of the past. Were made aware of the problem. And development needs of teachers in the implementation of quality assurance. The workshop. The lectures and practice in the implementation of quality assurance. To most teachers are competent in the operation of the internal quality assurance more. And Head of the standard can be developed to extend the results to the next.

The second cycle of the conference participant due to the increase in the first cycle is not as good as it should. The data is collected for internal quality assurance and operational problems, which found that most problems occur in the planning stage. And implementation of the plan. Comments from teachers involved in the meeting. The activities of the workshop. The action by the narration and group activities.

2. Result of the development cycle, teachers and the teachers' attitudes towards the implementation of quality assurance within higher. The teachers see the importance of quality assurance in the operation. I have no knowledge of the black operations and quality ssurance in higher knowledge. Applications. And teacher satisfaction, teacher development to the implementation of quality assurance. The content of the training. And has contributed to the development of teachers and make recommendations for the implementation of quality assurance.

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร และคณะกรรมการสอบ
ได้พิจารณาสารนิพนธ์เรื่อง การพัฒนาครู เพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัด
ปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ของ สมชาย ศิริทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตร ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์

.....
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

ประธานคณะกรรมการบริหารหลักสูตร

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์)

คณะกรรมการสอบ

..... ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ เวื่อเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทองบัณฑิต ร.น.)

..... กรรมการสอบสารนิพนธ์
(อาจารย์ ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์)

อนุมัติให้รับสารนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.องอาจ นัยพัฒน์)

วันที่ เดือน เมษายน พ.ศ. 2555

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความสามารถอย่างยิ่งจาก ดร.จารุวรรณ พลอยดวงรัตน์ ที่ปรึกษาและคณะกรรมการทุกท่าน ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษา ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างยิ่ง จนสารนิพนธ์สำเร็จสมบูรณ์ได้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอย่างสูง ขอขอบพระคุณ คณะกรรมการพิจารณาเค้าโครงและคณะกรรมการสอบสารนิพนธ์ ผศ. ดร. ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ อาจารย์ ดร.สมชาย เทพแสง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เรือโทไพบูลย์ อ่อนมั่ง อาจารย์เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิต ที่ได้ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ทำให้งานวิจัยฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.อรุณี สำเภาทอง ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ วิทยาลัย ราชพฤกษ์ นางวิไลวรรณ ภูทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ นางสาวยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ นายธนวันต์ จัยศิริ เลขานุการฝ่ายประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไขและตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สมบูรณ์ และมีคุณค่า

ขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร และครู ของโรงเรียนวัดปากบ่อ สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ อำนวยความสะดวกและให้ ความร่วมมือเป็นอย่างยิ่ง ในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถามคุณค่าและประโยชน์อันพึงมีจากการวิจัยฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศแด่ผู้มีพระคุณทุกๆ ท่าน

สมชาย ศิริทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1	บทนำ..... 1
	ภูมิหลัง..... 1
	ความมุ่งหมายของการวิจัย..... 5
	ความสำคัญของการวิจัย..... 5
	ขอบเขตของการวิจัย..... 6
	นิยามศัพท์เฉพาะ..... 7
	กรอบแนวคิดในการวิจัย..... 9
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง..... 11
	บริบทของโรงเรียนวัดปากป่อ..... 12
	ประวัติโรงเรียนวัดปากป่อ..... 12
	ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดปากป่อ..... 13
	การประกันคุณภาพการศึกษา..... 17
	แนวคิดของการประกันคุณภาพ..... 17
	ความหมายและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา..... 18
	ความหมายและหลักการการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา..... 23
	ความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา..... 25
	แนวคิดในการประกันคุณภาพภายใน..... 28
	ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน..... 33
	มาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร..... 36
	การพัฒนาครู..... 40
	ความหมายของการพัฒนาครู..... 40
	ความสำคัญของการพัฒนาครู..... 42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
ประเภทของการพัฒนาครู.....	43
การวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	53
ความหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	53
ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	54
รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	56
วงจรของวิจัยเชิงปฏิบัติการ.....	58
เอกสารเกี่ยวกับผลการพัฒนาครู.....	60
เอกสารเกี่ยวกับผลการพัฒนาครูด้านความรู้.....	60
เอกสารเกี่ยวกับผลการพัฒนาครูด้านเจตคติ.....	63
เอกสารเกี่ยวกับผลการพัฒนาครูด้านความพึงพอใจ.....	65
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
งานวิจัยในประเทศ.....	67
งานวิจัยต่างประเทศ.....	77
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	81
การกำหนดประชากร.....	81
ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย.....	81
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	97
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	100
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	102
ตอนที่ 1 การพัฒนาครูโดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ.....	102
การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1.....	102
การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1.....	107
ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน.....	116
ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1.....	116

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2.....	117
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	120
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	121
อภิปรายผล.....	123
ข้อเสนอแนะ.....	128
บรรณานุกรม.....	130
ภาคผนวก.....	137
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	138
ภาคผนวก ข แบบบันทึกการประชุม.....	140
ภาคผนวก ค แบบบันทึกการปฏิบัติงาน.....	142
ภาคผนวก ง แบบสัมภาษณ์.....	144
ภาคผนวก จ แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาในการ พัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน.....	147
ภาคผนวก ฉ คู่มือการฝึกอบรม และใบงาน.....	152
ภาคผนวก ช แบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจในการอบรมพัฒนาครู เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน.....	179
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	183

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ข้อมูลทั่วไปจำนวนบุคลากรจำแนกตามวุฒิการศึกษา/เพศ ประจำปีการศึกษา 2554.....	14
2 จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2554 จำแนกตามห้องเรียน / ชั้นเรียน.....	15
3 รายละเอียดการปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วม.....	84
4 รายละเอียดการปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	85
5 รายละเอียดการปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วม.....	91
6 รายละเอียดการปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ.....	92
7 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน วัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม.....	107
8 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร.....	108
9 ความคิดเห็นของครู ต่อสภาพการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการ ประกัน คุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร.....	109
10 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการติดตามตรวจสอบในการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร.....	110
11 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและ พัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร.....	111
12 ผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและไปงานในการฝึกอบรม.....	118
13 แสดงค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน.....	119

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการศึกษา.....	10
2 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดปากบ่อ.....	13
3 วงจรคุณภาพ PDCA.....	30
4 ขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน.....	33
5 วงจรของวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR.....	60

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ไว้ในหมวด 5 แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ส่วนที่ 4 แนวนโยบายด้านศาสนา สังคม สาธารณสุข การศึกษาและวัฒนธรรม มาตรา 80 (3) และ (4) รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายฯ ดังนี้ (3) พัฒนาคุณภาพการศึกษาและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความต้องการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรศาสนาและเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมกันและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2551: 3)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 ได้กำหนดจุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา ที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ ประกอบด้วย ระบบการประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และในวรรคสอง บัญญัติว่า ระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการ ประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 แบ่งออกเป็น 3 หมวด หมวด 1บททั่วไป ว่าด้วยระบบประกันภายใน ประกอบด้วย การประเมินคุณภาพภายใน การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และระบบการประกันคุณภาพภายนอกประเมินคุณภาพภายนอก การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษานอกจากนี้ก็กำหนดให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพภายในต่อเนื่องเป็นประจำทุกปีโดยเน้น

ผู้เรียนเป็นสำคัญและการมีส่วนร่วม ให้สถานศึกษามีหน้าที่จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานการประเมินคุณภาพภายในเสนอต่อคณะกรรมการสถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยรายงานต่อสาธารณชน รวมทั้งสถานศึกษาต้องนำผลการประเมินทั้งในและนอกไปทำแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา หมวด 2 การประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ในที่นี้กล่าวเพียงส่วนที่ 1 ใช้บังคับเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยส่วนนี้กล่าวถึงคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ส่วนประกอบของคณะกรรมการระดับกรม คุณสมบัติของคณะกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่ง การพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งบทบาทหน้าที่ ซึ่งสำคัญในหมวดนี้คือสถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติโดยดำเนินการดังนี้

สิ่งสำคัญในหมวดนี้คือสถานศึกษาต้องจัดระบบประกันคุณภาพตามหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติโดยดำเนินการดังนี้

1. กำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
2. จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. จัดระบบบริหารและสารสนเทศ
4. ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา
5. จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา
6. จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
7. จัดทำรายงานประจำปีที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน
8. จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

การดำเนินการข้างต้น ให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการส่งเสริม สนับสนุน และกำกับดูแลของหน่วยงานต้นสังกัด สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ไม่สามารถปฏิบัติงานบางประการตามที่กำหนดได้นั้น หน่วยงานต้นสังกัดหรือสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา แล้วแต่กรณี ประกาศผ่อนผันการปฏิบัติและวางแนวทางในการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสมกับสภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่ขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัด

การศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรที่กำหนดและที่สังคมต้องการ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550: 183) ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นกระบวนการหนึ่งที่ทำขึ้นอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ ดังนี้ คือ

1. การศึกษาและเตรียมการ
2. การวางแผนประกันคุณภาพการศึกษา
3. การนำแผนการประกันคุณภาพไปใช้

การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาต้องอาศัยหลักความร่วมมือ ร่วมใจจากทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาและชุมชน ที่จะต้องช่วยกันวางแผนว่าจะต้องทำอะไร ช่วยกันทำ ช่วยกันตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนจะมีประสิทธิภาพหรือไม่ขึ้นอยู่กับพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา ในการปฏิบัติงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนยังเป็นที่กังวล เกิดความสับสนและไม่เข้าใจในหลักการปฏิบัติ จากรายงานผลการวิจัย สมศ. พบว่า โรงเรียนยังไม่เห็นความสำคัญต่อการประกันคุณภาพภายใน ผู้บริหาร ครูและผู้เกี่ยวข้องยังขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายใน การปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในจึงขาดประสิทธิภาพ ส่งผลให้การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนไม่บรรลุเป้าหมาย (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. 2553: 20)

กรุงเทพมหานครเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ รับผิดชอบการจัดการศึกษาตามอำนาจหน้าที่ ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2528 มาตรา 89(21) โดยมีสำนักการศึกษาเป็นหน่วยงานหลักที่สนับสนุนการจัดการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด กรุงเทพมหานคร ซึ่งกระจายอยู่ทั่ว 50 สำนักงานเขต จำนวน 435 โรงเรียน กรุงเทพมหานครได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา สำนักการศึกษาจึงได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาเป็นประจำทุกปี อันจะเป็นข้อมูลทั้งด้านการประกันคุณภาพการศึกษาและการพัฒนาการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมทั้งการพัฒนานักบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพภายใน (สำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2549: 1-2) ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญในการประเมินคุณภาพและเพื่อพัฒนาคุณภาพของโรงเรียน กรุงเทพมหานครได้ประเมินมาตรฐานโรงเรียนโดยใช้เวลาในการพัฒนาคุณภาพรวม 3 ปี ทุกโรงเรียนสามารถผ่านการประเมินภายใน

ได้รับป้ายคุณภาพ และกรุงเทพมหานครได้ส่งโรงเรียนเข้ารับการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) ในการประเมินรอบแรก (พ.ศ.2545-2548) ปรากฏว่าผ่านการประเมินทุกโรงเรียน (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2548: 22) และในการประเมินรอบที่สอง (2549-2553) กรุงเทพมหานครได้ส่งโรงเรียนเข้ารับการประเมินภายนอกครบทุกโรงเรียนในปีการศึกษา 2549 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการศึกษาเป็นสิ่งที่ต้องทำอย่างต่อเนื่องและต้องพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้นจึงจะเกิดผลต่อผู้เรียนได้อย่างชัดเจนจากการวิเคราะห์สถานการณ์การจัดการศึกษาของกรุงเทพมหานครโดยสำนักงานศึกษาพบว่า โรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานครมีจุดอ่อน คือ คุณภาพมาตรฐานแตกต่างกัน ขาดการประเมินภายในที่เป็นระบบ การบริหารไม่สอดคล้องกับความคาดหวังของสังคม (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร 2553: 5) ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการสัมมนาเรื่อง 6 ปีกับการปฏิรูปการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ที่ว่า สถานศึกษามีความตระหนัก มีความพยายามที่จะดำเนินการประกันคุณภาพภายใน แต่ยังไม่เกิดผลสัมฤทธิ์ผล ส่วนมากจะเน้นการประเมินและตรวจสอบมากกว่าการพัฒนา การประเมินยังไม่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง ไม่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2548: 24) ในการประเมินภายในของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานครได้มีการใช้มาตรฐานการศึกษาซึ่งทางสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครได้จัดทำขึ้นโดยการเทียบเคียงกับมาตรฐานการศึกษาชาติ มาตรฐานการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ และมาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ซึ่งมาตรฐานดังกล่าวได้มีการพัฒนาปรับปรุง เพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินภายนอกซึ่งในการประเมินในแต่ละปีจะมีการเปลี่ยนแปลงเกณฑ์และกรอบการประเมิน ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรต้องมีการพัฒนาและทำความเข้าใจกับมาตรฐานและตัวชี้วัดดังกล่าว (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2553: คำนำ)

การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ พบว่า ในปีการศึกษา 2550-2553 โรงเรียนวัดปากบ่อ ได้มีการบรรจุครูใหม่ ซึ่งไม่เคยผ่านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานครได้มีการพัฒนา ปรับปรุงเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้องกับรายงานการประเมินตนเองของโรงเรียนในปี 2552 พบว่าปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ส่วนใหญ่ครูยังไม่มีความเข้าใจในเรื่องมาตรฐานและตัวชี้วัดมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ได้ใช้ประเมินภายใน ในปีการศึกษา 2553 และจากข้อเสนอแนะของคณะกรรมการตรวจประเมินคุณภาพมาตรฐานของสำนักงานการศึกษา พบว่า ให้โรงเรียน

มีการพัฒนาครูโดยการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งโรงเรียน (โรงเรียนวัดปากบ่อ. 2552: 23)

จากปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่ได้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ จึงมีความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาครูให้มีความรู้ ความเข้าใจและมีแนวทางปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในในทิศทางเดียวกันและถูกต้องตามหลักการ จึงสนใจในการศึกษาการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสามในปี 2554

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR
2. เพื่อศึกษา ผลของการพัฒนาครู ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้าน ความรู้ เจตคติ ความพึงพอใจ

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นการแก้ไขปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย
2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาครูด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เพื่อปรับปรุงวิธีการดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป
3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานอื่นที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
4. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ครู ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสาม

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2554 จำนวน 67 คน ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย 2 คน
2. หัวหน้ามาตรฐาน 20 คน
3. คณะกรรมการมาตรฐาน 45 คน

และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1. วิทยากร 1 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ

การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในโดยใช้กระบวนการ PAOR

2. ตัวแปรตาม

ผลการพัฒนาครู ความรู้ เจตคติ และความพึงพอใจ จากการพัฒนาครูเพื่อดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน

ขอบเขตของเนื้อหา

ในการวิจัยเรื่องการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ใช้กรอบการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในด้วยวงจรคุณภาพ PDCA ตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 39-41) ซึ่งกล่าวถึงบทบาทหน้าที่และภารกิจของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ดังนี้

1. เตรียมความพร้อม คือ จัดทำระบบสารสนเทศ กำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมของสถานศึกษา จัดทำหลักสูตรสถานศึกษา จัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน ให้ความร่วมมือในการจัดทำแผนงาน โครงการตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้
2. ดำเนินการ คือ จัดการเรียนรู้และกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษา จัดการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ปฏิบัติตามแผน โครงการ

3. ประเมินผล คือ ประเมินและสรุปผลการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินงานตามแผน โครงการ รายภาคเรียน แล้วรวบรวมสรุปเป็นรายงานประจำปี

4. พัฒนาและปรับปรุง คือ การนำผล โครงการ มาศึกษาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายใหม่ในการพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาตามศักยภาพให้มากที่สุด

โดยในการวิจัยครั้งนี้ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research Principle)

ตามแนวคิดของ เคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart. 1988 : 11-15) เพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยดำเนินเป็นวงรอบ (Spiral) ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) การสะท้อนผล (Reflection) โดยใช้กิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ เป็นกิจกรรมในการพัฒนาครู

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ครู** หมายถึง ข้าราชการครูสังกัดกรุงเทพมหานครที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนวัดปากบ่อ ปีการศึกษา 2554

2. **การพัฒนาครู** หมายถึง การใช้กิจกรรมในการพัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ให้มีความรู้ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ

2.1 **การประชุมแบบมีส่วนร่วม** หมายถึง การประชุมของผู้บริหาร ครู ของโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร และผู้วิจัย เรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ โดยเปิดโอกาสให้ครูทุกคนสามารถแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนความรู้ และปัญหาในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ

2.2 **การอบรมเชิงปฏิบัติการ** หมายถึง การอบรมเพื่อพัฒนาครูของโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยมีรูปแบบการประชุมประกอบไปด้วย การบรรยายจากวิทยากร การแบ่งกลุ่มเพื่อลงมือปฏิบัติ การนำเสนอผลงาน

3. การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวงหลวง กรุงเทพมหานคร ซึ่งดำเนินการตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ตามวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming) 4 ขั้นตอน คือ

3.1 ขั้นการวางแผน (Plan) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้

3.2 ขั้นการปฏิบัติตามแผน (Do) หมายถึง การปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่วางแผนไว้

3.3 ขั้นการตรวจสอบประเมินผล (Check) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินงานจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายเพียงใด

3.4 ขั้นการปรับปรุงงาน (Act) หมายถึง การ นำผลการประเมินมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และแปลผลเพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และจัดทำรายงานการประเมินตนเองต่อไป

4. ผลการการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง ผลที่เกิดขึ้นกับครูหลังจากได้รับการพัฒนาด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ด้านเจตคติ ด้านความพึงพอใจ

4.1 ด้านความรู้ หมายถึง ครูมีความรู้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามแนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ซึ่งกำหนดบทบาทหน้าที่และภารกิจของครู ตามวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) โดยใช้วิธีการสังเกต สัมภาษณ์ และตรวจใบงาน จากการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ

4.2 ด้านเจตคติ หมายถึง ครูมีเจตคติที่ดีต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ ภายหลังจากการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ

4.3 ด้านความพึงพอใจ หมายถึง ครูมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยการสัมภาษณ์ครูภายหลังจากการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ

5. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ เคมมิสและแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart, 1991: 170) โดยดำเนินงานเป็นวงรอบ แต่ละวงรอบประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) ดังนี้ คือ

2.1 การวางแผน (Planning) หมายถึง การประชุมครูแบบมีส่วนร่วม และการใช้แบบสำรวจข้อมูลเพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน แล้วนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการพัฒนาครู

2.2 การปฏิบัติ (Action) หมายถึง การพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยดำเนินการสอง คือวงรอบที่ 1 เป็นการพัฒนาครูที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้ามาตรฐาน วงรอบที่สอง เป็นการพัฒนาครูทุกคน

2.3 การสังเกต (Observation) หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างการพัฒนา โดยใช้เครื่องมือ ซึ่งประกอบไปด้วย เลือกดตอบ แบบบันทึกการประชุม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการปฏิบัติงาน และใบงานในการจัดกิจกรรม

2.4 การสะท้อนผลปฏิบัติการ (Reflection) หมายถึง เป็นขั้นตอนการสะท้อนผลการพัฒนาทั้งสองวงรอบ โดยใช้การประชุมแบบมีส่วนร่วม

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดและการพัฒนาประกอบด้วย

1. ศึกษาการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อตามแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่ได้กำหนดขั้นตอนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามวงจรคุณภาพของเดมมิง (Deming) ซึ่งประกอบด้วย การวางแผน (Plan) กล่าวคือ มีการเตรียมความพร้อมโดยการสร้างความตระหนัก พัฒนาความรู้ ทักษะ แต่งตั้งคณะกรรมการรับผิดชอบ กำหนดเป้าหมาย จัดลำดับความสำคัญเป้าหมาย กำหนดแนวทางการดำเนินงาน กำหนดระยะเวลา กำหนดงบประมาณ และกำหนดผู้รับผิดชอบ การดำเนินการตามแผน (Do) ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุน จัดสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนทรัพยากร กำกับ ติดตามและให้การนิเทศ การตรวจสอบประเมินผล (Check) มีการวางแผนการประเมิน จัดหาและจัดทำเครื่องมือเก็บข้อมูล แปลความหมาย ตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน การนำผลการประเมินมาปรับปรุง (Act) เป็นการนำผลการประเมินไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร วางแผนในระยะต่อไป จัดทำข้อมูลสารสนเทศ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 13)

2. ศึกษางานวิจัยการพัฒนานาบุคลากรด้านการดำเนินการประกันคุณภาพ โรงเรียนประทย อำเภอบระทย จังหวัดนครราชสีมา ของไสว สุวิษานนท์ (2551: 5-6) และงานวิจัยการพัฒนานาบุคลากร เกี่ยวกับการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตกาฬสินธุ์ อำเภอบ เมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ของนวลจันทร์ สิมะสุวรรณรงค์ ได้วิธีการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน ที่สอดคล้องกันคือ การประชุมชี้แจง การอบรมเชิงปฏิบัติการ

3. ขั้นตอนการวิจัย ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research Principle) ตาม แนวคิดของ เคมมิสและแม็กแท็กการ์ด (Kemmis and McTaggart. 1991 : 170) พัฒนาครูเพื่อการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดย ดำเนินงานเป็นวงรอบ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการพัฒนา 2 วงรอบ วงรอบที่ 1 คือ การพัฒนาครูที่เป็นหัวหน้า มาตรฐาน โดยวิธีการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ วงรอบที่ 2 คือ การพัฒนาครูทั้ง โรงเรียน วิธีการประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายใน ประกอบไปด้วย 4 ขั้นตอน (PAOR) ดังนี้ คือ

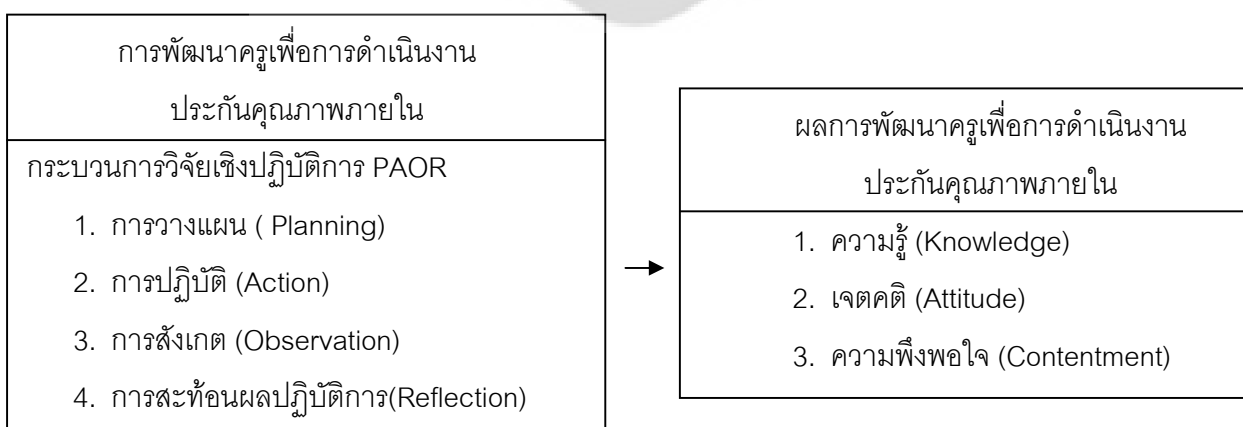
3.1 การวางแผน (Planning)

3.2 การปฏิบัติ (Action)

3.3 การสังเกต (Observation)

3.4 การสะท้อนผลปฏิบัติการ (Reflection)

จากแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน ผู้วิจัยนำแนวคิดดังกล่าวมาประกอบเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ได้ใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ ดังนี้

1. บริบทของโรงเรียนวัดปากบ่อ
 - 1.1 ประวัติโรงเรียนวัดปากบ่อ
 - 1.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดปากบ่อ
2. การประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.1 แนวคิดของการประกันคุณภาพ
 - 2.2 ความหมายและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา
 - 2.3 ความหมายและหลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.4 ความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
 - 2.5 แนวคิดในการประกันคุณภาพภายใน
 - 2.6 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
 - 2.7 มาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร
3. การพัฒนาครู
 - 3.1 ความหมายของการพัฒนาครู
 - 3.2 ความสำคัญของการพัฒนาครู
 - 3.3 ประเภทของการพัฒนาครู
4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ
5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการพัฒนาครู
 - 5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
 - 5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความรู้
 - 5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 งานวิจัยในประเทศ

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. บริบทของโรงเรียนวัดปากบ่อ

1.1 ประวัติโรงเรียนวัดปากบ่อ

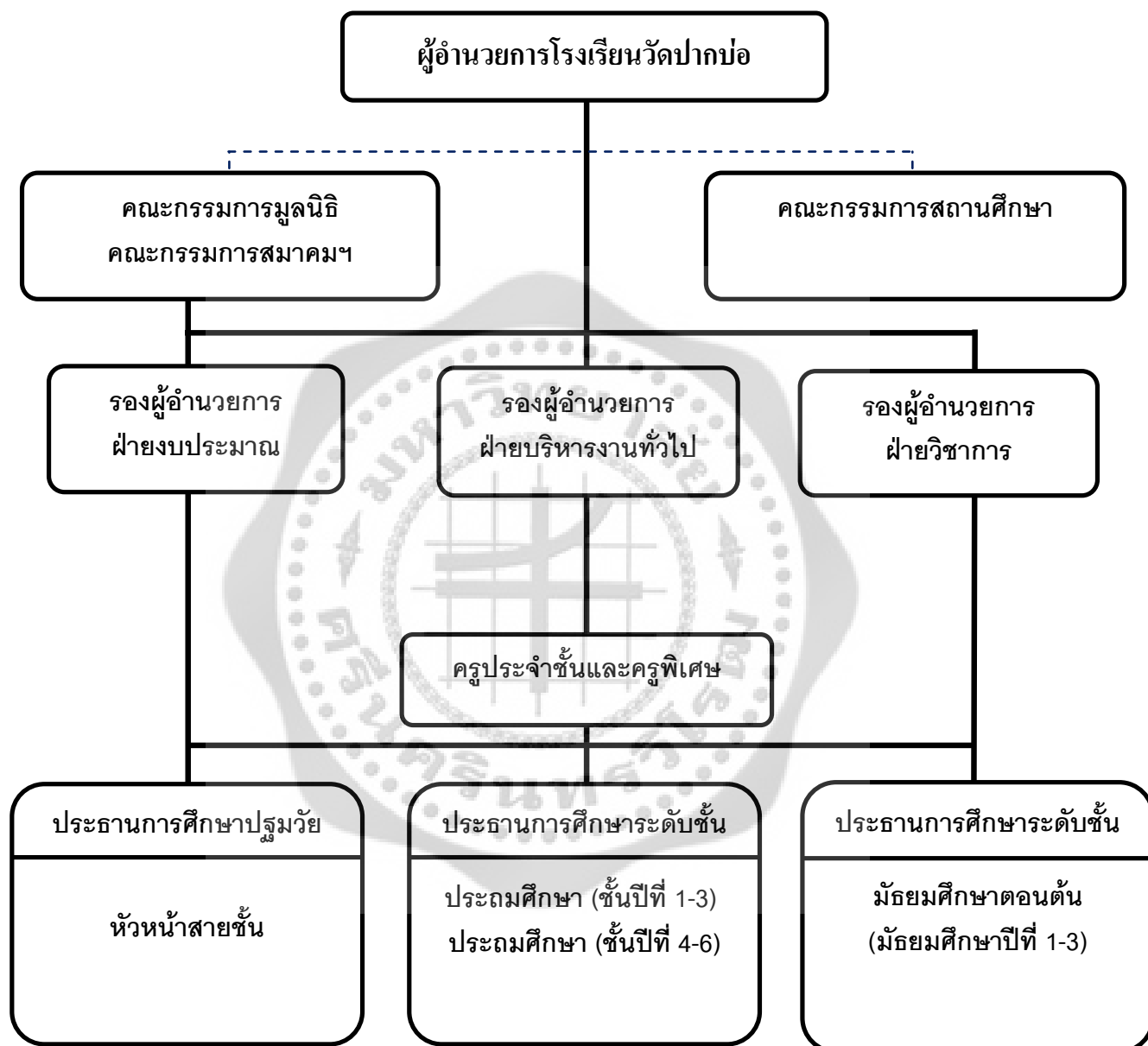
โรงเรียนวัดปากบ่อตั้งอยู่บนพื้นที่ 7 ไร่ 1 งาน ตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อวันที่ 10 มิถุนายน 2476 จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นโรงเรียนในสังกัดโรงเรียนประชาบาล แรกเริ่มการเรียนการสอนต้องอาศัยศาลาการเปรียญของวัดปากบ่อ เป็นสถานที่ทำการ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2494 จึงได้สร้างอาคารเรียนเป็นหลังแรก และให้เรียนตั้งแต่นั้น ปัจจุบันอาคารเรียนหลังดังกล่าวถูกรื้อถอนไปแล้ว และได้สร้างอาคารขึ้นแทนอีกหลายหลัง

ต่อมา รัฐบาลได้อนุญาตโรงเรียนประชาบาล ให้ไปสังกัดเทศบาลกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2508 ดังนั้นโรงเรียนวัดปากบ่อ จึงไปอยู่ในการควบคุมดูแลของเทศบาลนครหลวงกรุงเทพ โดยเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนเทศบาลวัดปากบ่อ อักษรย่อ ท.ป.บ. และเปลี่ยนชื่อเป็น โรงเรียนวัดปากบ่อ หลังจาก que เทศบาลกรุงเทพได้ปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ คือ “กรุงเทพมหานคร” เมื่อวันที่ 13 ธันวาคม 2515 ตามประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 335

ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 292 ซอยอ่อนนุช 35 ถนนสุขุมวิท 77 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพฯ 10250 เปิดทำการสอนตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาของกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนวัดปากบ่อมีผู้บริหารโรงเรียนทั้งสิ้น 14 คน ผู้บริหารโรงเรียนคนปัจจุบัน คือ นางวิไลวรรณ ภูทอง

1.2 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนวัดปากบ่อ

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการบริหารงานโรงเรียนวัดปากบ่อ

ที่มา: โรงเรียนวัดปากบ่อ (2554, พฤษภาคม). แผนปฏิบัติการประจำปี 2554 โรงเรียน

วัดปากบ่อ. 20.

ข้อมูลบุคลากร

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปจำนวนบุคลากรจำแนกตามวุฒิการศึกษา/เพศ ประจำปีการศึกษา 2554

ตำแหน่ง	วุฒิการศึกษา / เพศ						รวมทั้งสิ้น
	ปริญญาโท		ปริญญาตรี		ต่ำกว่าปริญญาตรี		
	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	ชาย	หญิง	
1. ผู้อำนวยการ	-	1	-	-	-	-	1
2. รองผู้อำนวยการ	-	3	-	1	-	-	4
3. ครูปฏิบัติการสอน	3	4	16	45	-	-	67
4. คนเลี้ยงเด็ก	-	-	-	-	-	5	5
5. เจ้าหน้าที่ธุรการ	-	-	-	1	-	-	1
6. เจ้าหน้าที่การเงิน	-	-	-	1	-	-	1
7. ภารโรง	-	-	-	-	6	2	8
รวมทั้งสิ้น	3	8	16	48	6	7	87

ที่มา: โรงเรียนวัดปากบ่อ. (2554, พฤษภาคม). แผนปฏิบัติการประจำปี 2554 โรงเรียนวัดปากบ่อ. 9.

ตาราง 2 จำนวนนักเรียน ปีการศึกษา 2554 จำแนกตามห้องเรียน / ชั้นเรียน) 10 มิถุนายน 2554

ระดับชั้น	จำนวนห้องเรียน (ห้อง)	จำนวนนักเรียน (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
อนุบาล 1	2	39	35	74
อนุบาล 2	2	37	30	67
รวมระดับอนุบาล	4	76	65	141
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	5	93	88	182
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	5	87	69	156
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	5	79	101	180
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	4	82	78	160
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	5	103	79	182
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	5	100	110	210
รวมระดับประถมศึกษา	29	620	591	1,211
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	4	107	83	190
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	4	81	82	162
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	3	70	65	136
รวมระดับมัธยมศึกษา	11	258	230	488
รวมทั้งสิ้น	44	800	744	1,699

ที่มา: โรงเรียนวัดปากบ่อ. (2554, พฤษภาคม). แผนปฏิบัติการประจำปี 2554 โรงเรียนวัดปากบ่อ. 10.

วิสัยทัศน์ของโรงเรียนวัดปากบ่อ

บริหารตามหลักธรรมาภิบาล จัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้
สู่คนดีศรีปากบ่อ

พันธกิจ/ยุทธศาสตร์

1. พัฒนาการบริหารจัดการโรงเรียนอย่างเป็นระบบ
2. พัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารจัดการและการเรียนรู้
3. พัฒนาบุคลากรให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
4. จัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. พัฒนานักเรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ตามมาตรฐานการศึกษา
6. สนับสนุนให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าหมาย

1. โรงเรียนมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ
2. โรงเรียนมีการบริหารจัดการและการเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี
3. บุคลากรมีคุณภาพและประสิทธิภาพ
4. นักเรียนได้รับการพัฒนาตนเต็มตามศักยภาพของตนเอง
5. นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และความรู้ตามมาตรฐานการศึกษา
6. ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. การประกันคุณภาพการศึกษา

2.1 แนวคิดของการประกันคุณภาพ

จากการศึกษาวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายในหลายท่าน ดังนี้

อรรถณพ จินะวัฒน์ (2545: 5) กล่าวว่า แนวคิดเรื่องการประกันคุณภาพเริ่มต้นก่อน ในวงการอุตสาหกรรม โดยได้พิจารณาว่า ทำ อย่างไรจึงจะให้สินค้าแต่ละหน่วยมีคุณภาพเท่าเทียมกัน ตามมาตรฐานที่กำหนดและตามที่ได้ประชาสัมพันธ์ไว้กับลูกค้า การผลิตสินค้าแนวใหม่จึงอาศัยฐาน ความคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงวิทยาศาสตร์ (Scientific approach to management) สอดคล้องกับ วรภัทร์ ภูเจริญ (2541: 13) ได้สรุปพัฒนาการของคุณภาพไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ไม่มีการตรวจสอบ โดยอาศัยความไว้วางใจกันในการแลกเปลี่ยนสินค้า

ขั้นที่ 2 มีการตรวจสอบ (Inspection) โดยหน่วยตรวจสอบตรวจผลิตภัณฑ์เทียบกับข้อกำหนดการแบ่งกลุ่มสินค้า การคัดเกรดและรายงานไปยังหน่วยผลิตเพื่อแก้ไข

ขั้นที่ 3 มีการควบคุมคุณภาพ (Quality Control) โดยหน่วยตรวจสอบหรือหน่วยควบคุมคุณภาพ มีจุดเน้นในการควบคุมกระบวนการผลิตให้มีความสูญเสียน้อยที่สุด ผู้ปฏิบัติงานจะต้องมีการ ตรวจสอบตนเอง มีการทดสอบสินค้า การให้ข้อมูลย้อนกลับ และการแก้ไข

ขั้นที่ 4 มีการประกันคุณภาพ (Quality Assurance) มีหน่วยประกันคุณภาพที่ให้การ ฝึกอบรม และให้คำแนะนำ ปรีกษาให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน การประกันคุณภาพจึงมีจุดเน้นในการประกัน กระบวนการและคุณภาพของสินค้า และมีทั้งการตรวจสอบจากบุคคลภายนอก และการตรวจสอบภายใน องค์การ มีเกณฑ์มาตรฐานที่เป็นสากล เช่น ISO 9000, BS 5750 เป็นต้น

ขั้นที่ 5 มีการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์การ (Total Quality Management) เป็นการ ให้ความสำคัญกับคุณภาพมากขึ้น จุดเน้นคือการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่องในทุกกระบวนการ ทำงานเป็นกลุ่ม และทุกคนในองค์การเป็นผู้รับผิดชอบคุณภาพ

พัฒนาการของคุณภาพ 5 ขั้นตอนข้างต้น เป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับหลักการบริหาร คุณภาพของครอสบี้ (Crosby 1998: 59 - 86) และซอลลิส (Sallis 1996: 26) ที่กล่าวถึงกระบวนการ บริหารคุณภาพทั้งระบบ (Total Quality Management - TQM) ซึ่งระบบการบริหารคุณภาพนี้ จูรัน (Juran 1993: 83 - 84) เรียกว่า ระบบบริหารคุณภาพ (Quality Management System) เพื่อให้บรรลุตาม จุดหมายระบบประกันคุณภาพจึงต้องมีการวางแผน มีการควบคุมการปฏิบัติงานและมีการปรับปรุง คุณภาพ เพื่อเข้าสู่ระดับใหม่ของผลงาน แนวคิดของจูรัน (Juran 1993: 85 - 86) ยังได้ระบุถึงความสำคัญ

ของการวางแผน การควบคุม และการปรับปรุง ว่าเป็นกระบวนการของการป้องกันและแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการป้องกัน และแก้ปัญหาเพื่อประกันคุณภาพ วรูมแมนและลูชซิงเกอร์ (Vroman and Luchsinger, 1994: 189) เรียกว่า PDCA Cycle for Problem Solving ซึ่งเป็นกระบวนการที่รู้จักกันในชื่อต่าง ๆ เช่น Deming Cycle หรือ Shewhart Cycle ซอลลิส (Sallis 1996: 27) ได้ระบุถึงกระบวนการบริหาร PDCA Cycle for Problem Solving ว่ามีขั้นตอน และรายละเอียด คือ P = Plan ได้แก่ ขั้นตอนการวางแผน หมายถึง การเก็บรวบรวมข้อมูล การระบุปัญหาและการวางแผนปรับปรุง D = Do ได้แก่ ขั้นตอนการปฏิบัติ หมายถึง การนำ แผนหรือโครงการนำร่องไปปฏิบัติ C = Check ได้แก่ ขั้นตอนการตรวจสอบ หมายถึง การวัดผลการปฏิบัติเทียบกับเกณฑ์ A = Act ได้แก่ ขั้นตอนการแก้ไข หมายถึง การดำเนินการปรับปรุง และจัดระบบใหม่ทั่วทั้งองค์กร ซึ่งในขั้นตอนนี้จะมีการปฏิบัติย้อนไปขั้นตอนแรก คือ การวางแผนเพื่อปรับปรุงหรือพัฒนาต่อไป

แนวคิดของการประกันคุณภาพที่กล่าวถึงข้างต้น คัทเทนส์ (Cuttance 1994: 5) ได้สรุปแนวคิดของการประกันคุณภาพไว้สอดคล้องกับ สเตบบิง (Stebbing, 1993: 19) และครอสบี้ (Crosby 1986: 86) ว่าเป็นแนวคิดที่มีกระบวนการใช้กลยุทธ์ต่าง ๆ ที่ได้มีการวางแผนไว้อย่างเป็นระบบ และเป็น การปฏิบัติงานที่ได้มีการออกแบบไว้เป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดการดำรงไว้ซึ่งคุณภาพได้มาตรฐานอย่างต่อเนื่องเพื่อประกันว่ากระบวนการผลิตได้รับการกำกับดูแล รวมถึงการปฏิบัติงานนั้นมีจุดมุ่งไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้อยู่ตลอดเวลา

สรุปได้ว่า พัฒนาการของแนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ เป็นความพยายามที่จะทำให้ การผลิตสินค้ามีคุณภาพ ผ่านการตรวจสอบหลังการผลิต และพัฒนาขึ้นเป็นระบบการตรวจสอบโดยใช้ กระบวนการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร (TQM) และมีจุดมุ่งเน้นที่ความพึงพอใจของลูกค้า สมาชิก องค์กรทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา มีการสร้างวัฒนธรรมการทำงานร่วมกัน คือ การควบคุม คุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประกันคุณภาพ และการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร

2.2 ความหมายและระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2.2.1 ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในหลายท่าน ดังนี้

เข้มทอง ศิริแสงเลิศ (2540: 33) ได้อธิบายว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเกิดจากการ รวมแนวคิด 2 อย่างเข้าด้วยกัน คือ แนวคิดเกี่ยวกับการประกันคุณภาพ และแนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพ

การศึกษา และได้สรุปความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง การรับประกันคุณภาพของกระบวนการบริหารงานของสถานศึกษาว่าได้มีการวางแผนการทำงานและมีการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของสถานศึกษามีคุณภาพตรงตามมาตรฐานทางการศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้รับบริการได้ตลอดเวลา

สมคิด พรหมจ้อย และ สุพัทตร์ พิบูลย์ (2544: 4) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาว่า หมายถึง กิจกรรมหรือแนวปฏิบัติเพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ

กัญญา ปุโรทกานนท์ (2544: 11) ได้กล่าวถึงการประกันคุณภาพการศึกษาว่าเป็นกระบวนการเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษาจะมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน และมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน ได้แก่ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบทบทวนและปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2546: 7) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาว่า หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องซึ่งจะเป็นการสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษา มีประสิทธิภาพสามารถทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ (2550: 183-187) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา (Quality Assurance) เป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งที่จะขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และสร้างความมั่นใจ (Assure) ได้ว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ความสามารถและมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและที่สังคมต้องการ

จตุพล ยงศร (2553: 30) กล่าวว่า การจัดการศึกษาที่ได้มีการควบคุมอย่างเป็นระบบให้มีมาตรฐานตรงตามวัตถุประสงค์ตามที่ได้กำหนดไว้ โดยครอบคลุมทั้งด้านปัจจัยนำเข้ากระบวนการและผลผลิต เพื่อให้ได้ผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณลักษณะสอดคล้องกับความต้องการ และเป็นที่ยังพอใจของสังคม

พัฒนศักดิ์ พลอยสมบูรณ์ (2553: 15)กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องสร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับผิดชอบโดยตรง ได้แก่ ผู้เรียน ผู้ปกครอง และผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการ ประชาชน และสังคมโดยรวม

วรรณภา พุดสี (2554: 12) กล่าวว่า การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการในการสร้างความมั่นใจในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้เพียงใดและทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ หรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด

จากความหมายที่นักวิชาการได้กล่าวไว้ สามารถสรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ เพื่อให้ได้ผลผลิตคือ ผู้เรียน มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด จนเป็นที่เชื่อถือ ศรัทธา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

2.2.2 ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

จากการศึกษาวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในหลายท่าน ดังนี้

คัทแทนส์ (Cuttance. 1993: 8-9) ได้กล่าวถึงระบบการประกันคุณภาพการศึกษาว่า เป็นการนำระบบประกันคุณภาพมาใช้เพื่อประกันคุณภาพของการจัดการศึกษาของสถานศึกษา และยังได้ให้ความเห็นว่า ในการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาควรนำวิธีการบริหารคุณภาพมาใช้ คือ การควบคุมคุณภาพ (Quality Control - QC) ซึ่งเป็นระบบการเปรียบเทียบผลผลิตกับมาตรฐานการประกันผลผลิต กระบวนการผลิต รวมทั้งการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ (Total Quality Management - TQM) มาใช้ร่วมกันเพื่อประกันคุณภาพของนักเรียนและการให้บริการของสถานศึกษา

ซอลลิส (Sallis. 1996: 29) ได้ยืนยันว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นระบบประกันคุณภาพของกระบวนการบริหาร การให้บริการทางการศึกษา เชื่อว่าเมื่อกระบวนการบริหารและการให้บริการมีคุณภาพแล้วจะทำให้ผลผลิต คือ นักเรียนก็จะมีคุณภาพ โดยคาดว่าแม้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษา จะมีคุณภาพไม่เท่าเทียมกัน แต่นักเรียนทุกคนจะมีคุณภาพไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำที่สถานศึกษาได้กำหนดไว้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 7-12) โดยสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีการจัดการศึกษา

ขั้นพื้นฐานในระดับก่อนประถมศึกษา ระดับประถมศึกษา และระดับมัธยมศึกษาต่างได้นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไปดำเนินงานกับสถานศึกษาในสังกัดภายใต้หลักการและแนวปฏิบัติที่สอดคล้องกัน แต่อาจแตกต่างกันในรายละเอียดตามความเหมาะสมของภาระหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

อรรถพร จินะวัฒน์ (2545: 8) ได้กล่าวถึงแนวคิดด้านการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2539 ว่าเป็นการมุ่งเน้นเพื่อให้โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพอย่างเข้มข้นมากขึ้น ประกอบกับได้มีแนวคิดเกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพการศึกษาโดยกระทรวงศึกษาธิการขึ้นทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการมีทิศทาง และนำไปสู่การดำเนินการที่จริงจังมากยิ่งขึ้นโดยดำเนินงานระบบการประกันคุณภาพการศึกษา 3 ประการ (กรมวิชาการ, 2544: 11 - 15) คือ

- 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษาจัดการศึกษามุ่งไปสู่มาตรฐานที่กำหนดไว้
- 2) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อยืนยันช่วยเหลือดูแลว่าการจัดการศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดมุ่งไปสู่มาตรฐานที่ต้องการ
- 3) การประเมินและรับรองคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเป็นกระบวนการดำเนินงานเพื่อประเมินและรับรองว่าสถานศึกษาได้คุณภาพตามที่มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้

อรรถพร จินะวัฒน์ (2545: 8-9) ยังได้ระบุว่าจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษา พบว่า กรมส่วนใหญ่มีการดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาด้วยความสำเร็จ สามารถใช้ดำเนินการในสถานศึกษาได้เกิดประสิทธิภาพ และจำแนกตามระบบประกันคุณภาพได้ คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพและการประเมินคุณภาพ ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพภายในกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการ (2542: 8-10) ได้กำหนดองค์ประกอบของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวทางของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ประกอบด้วยระบบการพัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน คือ

- 1) การควบคุมคุณภาพการศึกษา (Quality Control - QC) เป็นกระบวนการพัฒนา หรือแนวดำเนินงานเพื่อเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน ได้แก่

(1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาทั้งด้านผลผลิต (Output) ปัจจัย (Input) และกระบวนการ (Process) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพ และการประกันคุณภาพการศึกษา

(2) การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาปัจจัยทางการศึกษาต่าง ๆ ที่มีผลต่อคุณภาพการศึกษาให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้

2) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา (Internal Quality Audit and Intervention) เป็นกระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินการเพื่อให้ได้ข้อมูลสารสนเทศ (Information) ในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ประกอบด้วยการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน ได้แก่

(1) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง (School Self Evaluation) เพื่อการปรับปรุงและพัฒนา แล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

(2) การตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาเป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษา เพื่อตรวจสอบและควบคุมคุณภาพการศึกษาที่กำหนดแล้วจัดทำรายงานผลการจัดการศึกษาเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

(3) การกำหนดมาตรการปรับปรุงส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่มีคุณภาพไม่ถึงเกณฑ์มาตรฐานการศึกษาเป็นการดำเนินงานของเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อใช้มาตรการต่าง ๆ ในการปรับปรุง และส่งเสริมคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3) การประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา (Quality Accreditation) เป็นกระบวนการพัฒนาอื่น แนวการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อมุ่งรับการประเมินเพื่อการรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาตามแนวคิดของนักวิชาการต่างประเทศ และในประเทศ ตลอดจนหน่วยงานที่รับผิดชอบการจัดการศึกษา เป็นกระบวนการบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ต้องมีการวางแผนอย่างเป็นระบบมีการควบคุม มีการทบทวนตรวจสอบและปรับปรุงการปฏิบัติงานให้สามารถบรรลุถึงมาตรฐานที่เป็นข้อกำหนดที่คาดหวังไว้ตามแนวทางการบริหารคุณภาพทั้งองค์การ ซึ่งครู และบุคลากร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดการศึกษา เพื่อประกันคุณภาพของนักเรียน และการให้บริการของสถานศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเกี่ยวข้อง

โดยตรงกับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้เร่งรัดให้สถานศึกษานำ ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ไปดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบัน

2.3 ความหมายและหลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.3.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

จากการศึกษาวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้อง มีผู้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการ ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 9-10) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ว่าเป็นกลไกขับเคลื่อนให้สถานศึกษาพัฒนาไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่องบนหลักการมีส่วนร่วม ของชุมชน และการพัฒนาการระดมความคิดเห็นของการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาจะต้องดำเนินการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเสริมสร้างศักยภาพในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ให้ สังคมมั่นใจว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ ความสามารถ มีบุคลิกลักษณะและคุณสมบัติ ตามหลักสูตรอย่าง แท้จริง

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 7-12) ได้สร้างความเข้าใจแก่สถานศึกษาว่าการประกัน คุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนา คุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และเป็นงานที่สถานศึกษาต้องปฏิบัติอยู่เป็นปกติ

สัมฤทธิ์ กางเพ็ง (2544: 34-42) กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาจากภายในสถานศึกษาโดย บุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษา

ความหมายของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวด 6 มาตรา 48 (2542: 45-46) กำหนดว่า การประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดย มีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

สรุปว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา หมายถึง การประเมินผลและการติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายในโดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเองหรือหน่วยงาน ต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น หน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาจะต้องจัดให้มีระบบการ

ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยคำนึงถึงหลักการและกระบวนการดังต่อไปนี้

2.3.2 หลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 11) ได้แก่

- 1) จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหน้าโดยเป้าหมายสำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
 - 2) การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1) ต้องทำให้การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบที่มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน
 - 3) การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่กำกับดูแล เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ
- การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานยังได้กำหนดหลักการเพิ่มเติม (กรมวิชาการ. 2544: 14-16) ดังนี้

- 1) คุณภาพการศึกษาในบริบทของการประกันคุณภาพ จะเน้นการสร้าง ความพึงพอใจให้กับผู้บริโภครวมทั้งภายในและภายนอก

(1) คุณภาพภายใน หมายถึง ความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะของผู้เรียนที่สร้างความพึงพอใจให้กับผู้รับช่วงต่อในทุกขั้นตอนของกระบวนการผลิต หรือทุกระดับชั้นเรียน

(2) คุณภาพภายนอก หมายถึง ความพึงพอใจในเชิงเศรษฐกิจ และสังคม ระดับมหัพภาค (Macro Socio – Economic Level) ซึ่งหมายถึง ความรู้ความสามารถและคุณลักษณะของผู้เรียนที่จำเป็นต่อการอยู่รอดและการสร้างความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรมของประเทศชาติในการแข่งขันทางธุรกิจการค้า และทางเทคโนโลยีระดับภูมิภาคและระดับโลก

2) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นการสร้างความมั่นใจที่ตั้งอยู่บนรากฐานของหลักการ หลักฐานข้อเท็จจริงที่สามารถตรวจสอบได้ กระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลที่เป็นวิทยาศาสตร์ หลักตรรกและความสมเหตุสมผล

3) คุณภาพของการออกแบบ (มาตรฐานการศึกษา หลักสูตร และแผนการสอน) และกระบวนการทำงาน (การเรียน การสอน การบริหารหลักสูตร ครูและบุคลากรทางการศึกษา) เป็นองค์ประกอบสำคัญที่นำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

4) การประกันคุณภาพการศึกษาเน้นความสำคัญของการสร้างความรู้และความมั่นใจแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เพื่อสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดกระบวนการมีส่วนร่วมที่มีประสิทธิภาพและได้ประสิทธิผล

5) ภาวะความเป็นผู้นำ และความเอาใจจริงเอาใจ (Commitment) ของผู้บริหารสถานศึกษาและการกระจายอำนาจความรับผิดชอบที่เหมาะสม เป็นปัจจัยสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่าหลักการของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นการบริหารเชิงบูรณาการแบบมีส่วนร่วมของครู บุคลากรทุกฝ่ายในสถานศึกษา เพื่อดำเนินงานจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งกระบวนการบริหาร และกระบวนการจัดการเรียนการสอน โดยยึดประโยชน์ที่เกิดในตัวนักเรียนเป็นสำคัญ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะ และคุณสมบัติเป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนด และพร้อมที่จะให้สังคมตรวจสอบ เพื่อแสดงความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของสถานศึกษาในการจัดการศึกษาที่ได้ประสิทธิผล

2.4 ความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 1-3) ได้เผยแพร่ผลงาน International Institute for Management Development (IMD) เป็นการวิจัยเปรียบเทียบจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศต่าง ๆ รวม 47 ประเทศ ซึ่งประกอบด้วยประเทศในกลุ่มองค์การเพื่อความร่วมมือทางเศรษฐกิจและการพัฒนา (Organization for Economic Cooperation and Development - OECD) รวม 29 ประเทศ ได้แก่ ประเทศในกลุ่มอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจใหม่ (Newly Industrialized and - Emerging Economies) อีกรวม 18 ประเทศ พบว่าแนวโน้มขีดความสามารถในการแข่งขันโดยรวมของประเทศไทยในช่วง 5 ปีนับจากปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2543 จำแนกได้เป็น 3 ช่วง ช่วงแรก คือ ก่อนเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจอย่างรุนแรงระหว่างปี พ.ศ. 2539 ถึง พ.ศ. 2540 ประเทศไทยอยู่ในอันดับที่ 30 และ 29 ตามลำดับช่วงที่สองเป็นช่วงที่ประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ในเอเชียประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจ

อย่างรุนแรง คือปี พ.ศ. 2541 ประเทศไทยตกจากอันดับเดิมลงมาถึง 10 อันดับ คือตกจากอันดับที่ 29 ลงมาอยู่ในอันดับที่ 39 และช่วงที่สามคือช่วงที่เศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัวในปี พ.ศ. 2542 และ 2543 ประเทศไทยในปี พ.ศ. 2543 ประเทศไทยอยู่อันดับที่ 47 ซึ่งเป็นอันดับสุดท้ายด้านโครงสร้างพื้นฐานทางการศึกษาพบว่าระบบการศึกษาของประเทศไทยไม่สามารถตอบสนองต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 4-9) ได้นำเสนอผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6 โดยกรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานที่ทำการประเมินในปีการศึกษา 2540 พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทั่วประเทศได้คะแนนเฉลี่ยจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าร้อยละ 50 ของคะแนนเต็มถึง 4 วิชา จากการทดสอบทั้งหมด 5 วิชา คือ วิชาภาษาไทย ได้ร้อยละ 60 ส่วนวิชาภาษาอังกฤษ สังคมศึกษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สอบได้คะแนนเกินร้อยละ 50 เพียงวิชาเดียวจากที่สอบทั้งหมด 8 วิชา คือ สอบวิชาสังคมศึกษาได้ร้อยละ 54.7 ส่วนวิชาภาษาไทย เคมี ฟิสิกส์ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ ชีววิทยา และวิทยาศาสตร์ ผลคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 7-8) ได้ศึกษาผลการแข่งขันโอลิมปิกวิชาการที่จัดโดย UNESCO ย้อนหลังไปเป็นเวลา 5 ปี (พ.ศ. 2539 - 2543) ใน 5 วิชา คณิตศาสตร์ ฟิสิกส์ ชีววิทยา เคมี และคอมพิวเตอร์ วิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศต่าง ๆ ในเอเชีย ได้แก่ จีน เกาหลี เวียดนาม และสิงคโปร์ ผลการวิเคราะห์พบว่าศักยภาพทางการศึกษาของเด็กไทยด้อยกว่าทุกประเทศอย่างต่อเนื่อง ยกเว้นในปี พ.ศ. 2543 เท่านั้นที่นักเรียนไทยได้คะแนนสูงกว่าประเทศสิงคโปร์ เพราะสิงคโปร์ทำ คะแนนได้ต่ำลง และในประเทศที่เข้าร่วมแข่งขันในโอลิมปิกวิชาการ ปี พ.ศ. 2543 นั้น ปรากฏว่าประเทศเวียดนามที่ตกอยู่ในภาวะสงครามมาอย่างยาวนาน มีผลการสอบในวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในอันดับที่ 5 ของโลก ในขณะที่ประเทศไทยอยู่ในสถานการณ์ปกติ และมีความสมบูรณ์ แต่มีผลการสอบอยู่ในอันดับที่ 30 สาเหตุที่ประเทศไทยได้อันดับท้าย ๆ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545: 9) ได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) โดยได้นำ ข้อสอบโอลิมปิกวิชาการมาวิเคราะห์ พบว่า นักเรียนไทยสามารถทำ คะแนนได้ดีในข้อสอบแบบเลือกตอบที่ใช้ทักษะพื้นฐานหรือข้อสอบที่ใช้ความจำ แต่อ่อนมากในข้อสอบที่ต้องใช้ความคิด การวิเคราะห์หรือต้องเขียนคำตอบ

รุ่ง แก้วแดง (2541: 29-370) กล่าวถึงการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับสถานะการศึกษาไทย ปี พ.ศ. 2540 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติโดยศูนย์ส่งเสริมเครือข่าย

วิจัยการศึกษาแห่งชาติ ร่วมกับหนังสือพิมพ์วิญญูจักร พบว่า ความคิดเห็นในเรื่องคุณภาพการเรียนการสอน ระดับต่าง ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ร้อยละ 84 ของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด เห็นว่าควรปรับปรุงการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

รายงานการประชุมดังกล่าวข้างต้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544: 15-16) ได้สรุปคำบรรยายพิเศษของนายแพทย์ประเวศ วะสี ซึ่งกล่าวว่า ประเทศไทยของเรามีวิกฤตการณ์หลายเรื่องและหลายด้านแต่สาเหตุหลักคือวิกฤตการณ์ทางปัญญา วัตถุประสงค์ของการปฏิรูปการศึกษา คือ ทำอย่างไรจึงจะยกระดับสติปัญญาของคนทั้งประเทศได้ในเวลาอันรวดเร็ว ให้เข้าใจความจริง และสามารถเผชิญกับปัญหาปัจจุบันและอนาคต โดยสามารถรักษาสมดุลของเราไว้ได้ และมีความยั่งยืน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ในราชกิจจานุเบกษา (2542: 5-24) มาตรา 4 ได้บัญญัติว่าการศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรมการสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542: 5) ได้บัญญัติว่า มาตรฐานการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียง สำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับหมวด 6 มาตรา 47 ถึงมาตรา 51 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 (2542: 22 - 24) ให้ถือว่า การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการศึกษาที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาและเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

กระทรวงศึกษาธิการ (2544: 7-12) ได้ประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และปฐมวัยกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตร

การศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ และให้จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และ เป็นการดำเนินการที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่กล่าวข้างต้น

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544: 6) ผู้อำนวยการสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา กล่าวว่า การประกันคุณภาพภายในจะทำให้สถานศึกษามีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็น การยกระดับคุณภาพการศึกษา ส่วนการประกันคุณภาพภายนอกจะเป็นหลักประกันให้ผู้เรียน และสังคมมี ความมั่นใจว่าได้รับบริการจากสถานศึกษาที่ดีขึ้นสมควรจะสามารถตรวจสอบได้ว่า การจัดการศึกษาได้ให้ สิ่งกับผู้เรียน สังคม และรัฐต้องการ

สรุปได้ว่า ความจำเป็นที่ต้องมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่ คุณภาพ และมาตรฐานของการศึกษาของนักเรียน โดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานมีศักยภาพที่ไม่อาจแข่งขัน ได้กับประเทศในเขตเอเชีย และประเทศอื่น ๆ ในโลก ตลอดจนไม่สามารถตอบสนองต่อผู้เรียนสังคม และ รัฐ ตามที่ต้องการ กระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับต่าง ๆ รวมทั้ง สังคม จึงได้มีการตื่นตัว และต่อมารัฐสภาจึงได้ตราพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จากนั้น กระทรวงศึกษาธิการก็ได้จัดทำประกาศของกระทรวงศึกษาธิการเพื่อกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธี ดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาให้ถือปฏิบัติอย่างสอดคล้องกับ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

2.5 แนวคิดในการประกันคุณภาพภายใน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 ได้กำหนด จุดมุ่งหมาย และหลักการของการจัดการศึกษา ที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา โดยกำหนด รายละเอียดไว้ในหมวด 6 มาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา มาตรา 47 กำหนดให้มีระบบการ ประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับประกอบด้วย ระบบการ ประกันคุณภาพภายใน และระบบการประกันคุณภาพภายนอก และในวรรคสอง บัญญัติว่า ระบบ หลักเกณฑ์และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงซึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง 2 ฉบับ คือ

1. กฎกระทรวง ว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน สถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2546 ข้อ 2 วรรคสอง บัญญัติว่า ระบบการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในสถานศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาอย่างต่อเนื่อง ประกอบด้วย

- 1.1 การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ
- 1.2 การพัฒนามาตรฐานการศึกษา
- 1.3 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.4 การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา
- 1.5 การตรวจสอบและการทบทวนคุณภาพการศึกษา
- 1.6 การประเมินคุณภาพการศึกษา
- 1.7 การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี
- 1.8 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา

2. กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษา พ.ศ.2546 ข้อ 6 (1) บัญญัติว่าระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษาของคณะวิชาและสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยคำนึงถึงองค์ประกอบคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา ดังต่อไปนี้

- 2.1 ปรัชญา ปณิธาน วัตถุประสงค์ และแผนดำเนินงาน
- 2.2 การเรียนการสอน
- 2.3 กิจกรรมการพัฒนานิสิตนักศึกษา
- 2.4 การวิจัย
- 2.5 การบริการทางวิชาการแก่สังคม
- 2.6 การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม
- 2.7 การบริหารและการจัดการ
- 2.8 การเงินและงบประมาณ
- 2.9 ระบบและกลไกการประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพภายใน มาตรา 48 กำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก การประกันคุณภาพภายนอก มาตรา 49 กำหนดให้มีสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษามีฐานะเป็นองค์การมหาชน ทำหน้าที่พัฒนาเกณฑ์วิธีการประเมินคุณภาพภายนอก และทำการประเมินผลการจัดการศึกษา เพื่อให้มีการ

ตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดย คำนึงถึงความมุ่งหมายและหลักการ และแนวการจัดการศึกษาในแต่ละระดับตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ ให้มีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาทุกแห่งอย่างน้อยหนึ่งครั้งในทุกห้าปีนับตั้งแต่การประเมินครั้งสุดท้าย และเสนอผลการประเมินต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

เมื่อพิจารณากระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของการประเมินคุณภาพ และแนวคิดของการบริหารแบบครบวงจรจะเห็นว่ามีความสอดคล้องกัน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545: 10) กระบวนการประกันคุณภาพภายในตามแนวคิดของหลักการบริหารที่เป็นกระบวนการครบวงจร (PDCA) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอนคือ

1. การร่วมกันวางแผน (Plan)
2. การร่วมกันปฏิบัติตามแผน (Do)
3. การร่วมกันตรวจสอบ (Check)
4. การร่วมกันปรับปรุง (Act)

ภาพประกอบ 3 วงจรคุณภาพ PDCA

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. 10.

จากภาพการควบคุมคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพก็คือกระบวนการบริหารเพื่อพัฒนาคุณภาพตามหลักการบริหารนั่นเอง โดยการควบคุมคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันวางแผนและดำเนินการตามแผน เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา

ส่วนการตรวจสอบคุณภาพ คือ การที่สถานศึกษาต้องร่วมกันตรวจสอบเพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษาเมื่อสถานศึกษามีการตรวจสอบตนเองแล้วหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษาและต้นสังกัดก็เข้ามาช่วยติดตามและประเมินคุณภาพเพื่อให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งจะทำให้สถานศึกษามีความมั่นใจ และเกิดความตื่นตัวในการพัฒนาคุณภาพอยู่เสมอระบบการประกันคุณภาพการศึกษา จำแนกได้เป็น 2 ส่วน คือ

1. การประกันคุณภาพการศึกษาภายใน (Internal Quality Assurance) หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาจากภายใน โดยวงจร PDCA (Plan – Do – Check – Act) เป็นการปฏิบัติโดยบุคลากรของสถาบันการศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการศึกษา ประกอบด้วย

1.1 การควบคุมคุณภาพ (Quality Control) จะประกันว่ามีการปฏิบัติหน้าที่เป็นไปตามหน้าที่ความรับผิดชอบ โดยการควบคุมปัจจัยหรือตัวแปรต่างๆ ที่ส่งผลต่อคุณภาพ การควบคุมดังกล่าวเน้นที่ระบบการกำกับดูแลตนเอง (Self – Regulating System) ในระดับบุคคล กองวิชา กรมนักเรียน/กองการปกครอง และสถาบัน

1.2 การตรวจสอบคุณภาพ (Quality Audit) หมายถึง การตรวจสอบผลการดำเนินการของระบบและกลไกควบคุมคุณภาพการศึกษาภายใน ที่สถาบันการศึกษาได้จัดให้มีขึ้นโดยจะเป็นการตรวจสอบเชิงระบบ มุ่งเน้นการพิจารณาว่า สถาบันได้มีระบบควบคุมคุณภาพหรือไม่ได้ใช้ระบบที่พัฒนา ขึ้นเพียงใดและมีขั้นตอนการดำเนินการที่จะทำให้เชื่อถือได้หรือไม่ว่าการจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพ

1.3 การประเมินคุณภาพ (Quality Assessment) หมายถึง การประเมินค่าระดับคุณภาพของกิจกรรมเฉพาะอย่างในหน่วยงาน เช่น คุณภาพการจัดการศึกษา คุณภาพของงานวิจัย คุณภาพของการสอน เป็นต้น โดยมีจุดเน้นที่โปรแกรมวิชา การประเมินจะใช้วิธีการศึกษาตนเอง (Self Study) การประเมินทางวิชาการจากภายนอก (External Peer Review) และการใช้ตัวบ่งชี้วัดพฤติกรรม (Performance Indicators)

2. การประกันคุณภาพการศึกษาภายนอก (External Quality Assurance) หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษาจากภายนอกโดย สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถาบันการศึกษา ประกอบด้วย

2.1 การตรวจสอบคุณภาพที่ผ่านกระบวนการประกันคุณภาพภายใน

2.2 การประเมินคุณภาพ

2.3 การให้การรับรอง

หลักการของการประกันคุณภาพการศึกษา

1. การสร้างความมั่นใจและสร้างความพึงพอใจในคุณภาพการศึกษา
2. การป้องกันปัญหา ต้องมีการวางแผนและเตรียมการ
3. การตั้งมั่นบนหลักวิชาการในการพัฒนาหลักวิชาชีพ
4. การดำเนินงานสามารถติดตามตรวจสอบและประเมินตนเองได้
5. การดำเนินงานเน้นคุณภาพในการปฏิบัติงานทุกระดับทุกขั้นตอน
6. การสร้างความรู้ ทักษะและความมั่นใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษา
7. การประสานสัมพันธ์ในองค์กร บุคลากรในพื้นที่
8. การเน้นภาวะผู้นำของผู้บริหาร

2.6 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพใน

การดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการที่กล่าวมาแล้ว มีแนวทางและขั้นตอนดังแผนภาพต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. 13.

2.6.1 ขั้นการเตรียมการ ซึ่งการเตรียมการที่มีความสำคัญ คือ

2.6.1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยต้องสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายในและการทำงานเป็นทีม ซึ่งจะจัดทำกรรมาธิการที่เข้มแข็งทำความเข้าใจโดยใช้บุคลากรภายในสถานศึกษาหรือวิทยากรมืออาชีพจากภายนอก โดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาได้มีโอกาสเข้าร่วมประชุมรับทราบพร้อมกัน และต้องพัฒนาความรู้ ทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในให้บุคลากร

ทุกคนเกิดความมั่นใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพด้วยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ โดยเน้นเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาและแผนปฏิบัติการในแต่ละปี ต่อมาเน้นเนื้อหาการกำหนดกรอบและแผนการประเมิน การสร้างเครื่องมือประเมินและการรวบรวมข้อมูล ในช่วงท้ายเน้นเรื่องเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล การนำเสนอผลการประเมินและการเขียนรายงานผลการประเมินตนเอง (Self Study Report)

2.6.1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการผู้รับผิดชอบในการประสานงาน กำกับดูแล ช่วยเหลือ สนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกันและเชื่อมโยงเป็นทีม โดยการตั้งคณะกรรมการพิจารณาตาม แผนภูมิโครงสร้างการบริหารซึ่งฝ่ายที่รับผิดชอบงานใดควรเป็นกรรมการรับผิดชอบการพัฒนาและประเมินคุณภาพงานนั้น

2.6.2 ขั้นการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน

2.6.2.1 การวางแผน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ งาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับแผนต่างๆ ที่ควรจัดทำคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

2.6.2.2 การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลา และผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้บุคลากรทุกคนทำงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร รายกลุ่ม รายหมวด และให้การนิเทศ

2.6.2.3 การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้อง จัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

2.6.2.4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้วจะ ส่งผลให้คณะกรรมการรับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร นำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเอง

2.6.3 ขั้นตอนการจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

จากแนวคิดในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กล่าวถึงหน้าที่ของครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อม การดำเนินการ การประเมินผลประเมิน และสรุป พัฒนาและปรับปรุง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553: 39 - 41) ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบในการพัฒนาครูในการประกันคุณภาพภายใน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม ศึกษาแนวคิด ระเบียบ กฎหมายที่เกี่ยวข้องเช่นเดียวกับผู้บริหาร การศึกษาทำความเข้าใจถึงคุณประโยชน์ของระบบการประกันคุณภาพการศึกษาจัดทำระบบสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ที่ตนสอน หรือรับผิดชอบ (กรณีเป็นหัวหน้ากลุ่มสาระ) ข้อมูลด้านสุขภาพ ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ สถิติการมาเรียน ข้อมูลส่วนตัวของครูเอง ได้แก่ ด้านการศึกษาอบรม หรือศึกษาดูงาน ข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ เป็นต้น ทั้ง ควรจัดทำให้อย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบันร่วมกำหนดเป้าหมายคุณภาพผู้เรียนในภาพรวมของสถานศึกษา และจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

จัดทำแผนพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ตนรับผิดชอบเป็นรายบุคคล จัดทำหน่วยการเรียนรู้ แผนจัดการเรียนการสอน ผลิตและใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ท้าทายการเรียนรู้ของผู้เรียน ทำให้รู้สึกสนุกและต้องการแสวงหาคำตอบหรือความรู้ในส่วนอื่น ๆ เพิ่มเติมต่อไปอีกใช้วิธีการวัดและประเมินผลหลาย ๆ วิธีที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนปฏิบัติเพื่อการพัฒนาและตัดสินผลการเรียนได้อย่างถูกต้อง สะท้อนแนวทางในการปรับปรุงผู้เรียนได้อย่างถ่องแท้ รวมทั้งจัดทำแผนงาน โครงการที่ได้รับมอบหมายเป็นพิเศษ โดยเน้นกิจกรรมที่ให้ความสำคัญกับผู้เรียนเป็นอันดับต้นให้มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนงาน โครงการตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ระดับสถานศึกษา นโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษาระดับสถานศึกษา

2. การดำเนินการ จัดการเรียนรู้และกิจกรรมตามหลักสูตรสถานศึกษาและหน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการจัดการเรียนการสอน วัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง รวมทั้งบันทึกผลการจัดการเรียนการสอน เพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาวิธีสอน จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นปฏิบัติตามแผน โครงการโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญตามที่ได้รับมอบหมาย

3. การประเมินผลและสรุปผล ประเมินผลและสรุปผลการจัดการเรียนการสอน และการดำเนินงานตามแผน โครงการ รายงานภาคเรียน แล้วรวบรวมสรุปเป็นรายงานประจำปีนำเสนอหรือรายงานผล

แก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน หรือสาธารณชน เป็นต้น

4. การพัฒนาและปรับปรุง นำผลการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรสถานศึกษา หน่วยการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนการสอน และผลการปฏิบัติตามแผนงาน โครงการ มาศึกษาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาเป็นรายบุคคล รายชั้น รายภาค รายปี เพื่อกำหนดเป็นเป้าหมายใหม่ในการพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดการพัฒนาตามศักยภาพให้มากที่สุด

2.7 มาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร

โรงเรียนวัดปากบ่อ เป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสำนักงานศึกษามีนโยบายในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนในสังกัด โดยการนำเอามาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร เป็นกรอบในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน ในปีการศึกษา 2554 กรุงเทพมหานครได้กำหนดกรอบมาตรฐานโรงเรียนสังกัด กรุงเทพมหานคร ออกเป็น 18 มาตรฐาน ประกอบด้วย

มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 นักเรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่นับถือ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที

ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 นักเรียนมีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 นักเรียนมีความประหยัด

ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 นักเรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย

ตัวบ่งชี้ที่ 1.7 นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับ

ผู้อื่นในสังคม

มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 นักเรียนร้อยละ 85 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกาย

สม่ำเสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 นักเรียนร้อยละ 80 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 นักเรียนร้อยละ 80 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยง

สภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรงโรคภัยอุบัติเหตุ ปัญหาทางเพศ

ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 นักเรียนร้อยละ 85 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น

ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 นักเรียนร้อยละ 85 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และชอบมาโรงเรียน
มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

ตัวบ่งชี้ 3.1 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ

ตัวบ่งชี้ 3.2 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์

ตัวบ่งชี้ 3.3 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านกีฬา / นันทนาการ

ตัวบ่งชี้ 3.4 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของ

ท้องถิ่นและของไทย

มาตรฐานที่ 4 นักเรียนมีความสามารถในการคิด

ตัวบ่งชี้ 4.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ตัวบ่งชี้ 4.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดสังเคราะห์

ตัวบ่งชี้ 4.3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง

ตัวบ่งชี้ 4.4 นักเรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มีจินตนาการและมีวิสัยทัศน์

มาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีความรู้และทักษะตามหลักสูตร

ตัวบ่งชี้ 5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

ตัวบ่งชี้ 5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ตัวบ่งชี้ 5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ตัวบ่งชี้ 5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ตัวบ่งชี้ 5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา

ตัวบ่งชี้ 5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

ตัวบ่งชี้ 5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ 5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานที่ 6 นักเรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง

ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจ แสวงหา ความรู้จากแหล่งต่างๆ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ

ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 นักเรียนสามารถใช้ห้องสมุด แหล่ง เรียนรู้ และสื่อต่างๆทั้งภายในและนอก

สถานโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 นักเรียนสามารถวางแผนงาน ปฏิบัติงานตามขั้นตอน ประเมินผลงานและนำข้อมูลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนางาน

ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 นักเรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัว และทำงานเป็นทีมได้

ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 8 นักเรียนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 นักเรียนเห็นความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และผลกระทบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม

ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 9 นักเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 นักเรียนรู้หลักการและเห็นความสำคัญของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 นักเรียนมีแนวคิดในการปฏิบัติและปฏิบัติตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 10 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี

ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 ครูมีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการสอนและการพัฒนานักเรียน

ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 ครูแสวงหาความรู้ วิทยาการ เทคโนโลยีการใหม่ๆ และมาใช้ในการพัฒนาวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 10.5 ครูมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 11 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอและได้รับการพัฒนาวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป

ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด

ตัวบ่งชี้ที่ 11.3 ครูมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

ตัวบ่งชี้ที่ 11.4 โรงเรียนมีจำนวนครูและบุคลากรสนับสนุนตามเกณฑ์

ตัวบ่งชี้ที่ 11.5 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนหรือวิชาชีพครูตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 12 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 12.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวบ่งชี้ 12.2 ครูมีการวิเคราะห์ศักยภาพนักเรียน และเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล

ตัวบ่งชี้ 12.3 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 12.4 ครูมีการผลิตสื่อการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและตนเอง

ตัวบ่งชี้ 12.5 ครูมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนและนำผลการเรียนประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียน

ตัวบ่งชี้ 12.6 ครูมีวิสัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

มาตรฐานที่ 13 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

ตัวบ่งชี้ 13.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ

ตัวบ่งชี้ 13.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ และเป็นผู้นำทางวิชาการและเทคโนโลยี

ตัวบ่งชี้ 13.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและการจัดการ

ตัวบ่งชี้ 13.4 ผู้บริหารมีการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ

มาตรฐานที่ 14 โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

ตัวบ่งชี้ 14.1 โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างการบริหารงานและระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัว

ตัวบ่งชี้ 14.2 โรงเรียนมีการบริหารเชิงกลยุทธ์

ตัวบ่งชี้ 14.3 โรงเรียนมีการบริหารโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม และมีการตรวจสอบ

ตัวบ่งชี้ 14.4 โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 15 โรงเรียนมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้ 15.1 โรงเรียนมีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการเรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่นที่เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

ตัวบ่งชี้ 15.2 โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้โดยเน้นเด็กเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 16.1 โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

ตัวบ่งชี้ 16.2 โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ตัวบ่งชี้ 16.3 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพนักเรียนอย่างหลากหลาย

มาตรฐานที่ 17 โรงเรียนส่งเสริมความ สัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 17.1 โรงเรียนมีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ตัวบ่งชี้ 17.2 โรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 18 อัตลักษณ์ และจุดเน้นของสถานศึกษา

3. การพัฒนาครู

3.1 ความหมายของการพัฒนาครู

จากการศึกษาค้นคว้าวรรณกรรม และเอกสารที่เกี่ยวข้องได้มีผู้ให้ความหมายของการพัฒนาครูดังนี้

พระราชวรภุณ (2544: 10) ได้จำแนกการพัฒนาคนไว้ 4 ประการ คือ

1. กายภาวนา (การพัฒนากาย) หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์ในทางที่ดี ระหว่าง หู ตา จมูก ลิ้น สัมผัสกับสิ่งแวดล้อมโดยการรับรู้และเลือกรับแต่สิ่งที่ดี

2. ศิลภาวนา (การพัฒนาศีล) หมายถึง การพัฒนาความสัมพันธ์ทางกาย วาจา จิตใจ กับบุคคลอื่นในทางที่ดีงามและเกื้อกูล

3. จิตภาวนา (การพัฒนาจิต) หมายถึง การพัฒนาคนให้มีคุณภาพจิตดี สุขภาพจิตดี หรือจิตใจเข้มแข็ง

4. ปัญญาภาวนา (การพัฒนาปัญญา) หมายถึง การรู้และการเข้าใจสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง รู้เท่าทันสภาวะของโลกและชีวิต จิตใจเป็นอิสระ ไม่ตกอยู่ในอำนาจของ ตัณหา อูบาทาน และ อวิชชา ซึ่งส่งผลให้สามารถพึ่งตนเองได้ ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่าการพัฒนาบุคลากร หมายถึง การดำเนินการใดๆ ก็ตามที่ทำให้บุคลากรในองค์กรมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิภาพ บังเกิดผลดีทั้งตนเองและองค์กร และส่งผลให้ตนเองมีสุขภาพกาย สุขภาพจิต และสุขภาพสังคมที่ดี

วิโรจน์ ต่อติด (2550: 9) กล่าวว่า วิธีการหรือกระบวนการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่พัฒนาบุคลากรในหน่วยงานหรือองค์กรเกิดความรู้ ความสามารถและเกิดทักษะในการทำงานมีความก้าวหน้าในอาชีพการทำงาน มีเจตคติในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานที่ปฏิบัติอยู่บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

พรชัย ศรีนาค (2550: 11) กล่าวว่า เป็นการดำเนินงานให้บุคลากร ที่มีศักยภาพในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้กระบวนการพัฒนาบุคลากรและกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อการพัฒนาองค์กรในที่สุด

อารีย์ สุพร (2550: 23) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน โดยใช้กลวิธีที่เหมาะสมสร้างเสริมประสบการณ์จากการปฏิบัติจริงเป็นการแก้ไขปัญหและพัฒนาองค์กร

บุษวรรตน์ เกิดเพิ่มพูล (2553: 20) กล่าวว่า การพัฒนาครู หมายถึง กระบวนการดำเนินกิจกรรมให้ครูได้ร่วมกันแสดงความคิดเห็น เป็นการเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความสามารถ และเจตคติในการปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

พัฒนศักดิ์ พลอยสมบูรณ์ (2553: 14) กล่าวว่า การฝึกอบรมเป็นวิธีการหนึ่ง ที่ใช้พัฒนาบุคลากรในองค์กรเป็นกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อให้ บุคลากรเกิดความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการปฏิบัติงาน นำไปสู่การพัฒนาตนควบคู่กับพัฒนาองค์กร

วรรณภา พุดสี (2554: 44) กล่าวว่า การประชุมเชิงปฏิบัติการเป็นวิธีการพัฒนาบุคลากร เพื่อให้บุคลากรได้พัฒนาความรู้ ความสามารถ ความชำนาญและประสบการณ์ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยผู้ที่ร่วมปฏิบัติการเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ไม่เกิน 15 คน สนใจเรื่องที่ใกล้เคียงกัน มีปัญหา ร่วมกัน โดยการสาธิต ระดมสมอง เชิญวิทยากรได้ตอบซักถาม เป็นการประชุมฝึกอบรม อาจมีเอกสารหรือ คู่มือประกอบการประชุม แล้วนำเอาสิ่งที่ตนเรียนรู้จากการประชุมเชิงปฏิบัติการไปสู่การปฏิบัติงาน เพื่อ แก้ปัญหาหรือพัฒนางานของตนเองให้เกิดประสิทธิภาพ

แคสเทตเตอร์ (Cattetter. 1976:273 อ้างตามเอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหาร ทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการศึกษา ภาคบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544) ได้ให้ความหมายของ “พัฒนาบุคลากรในวงการการศึกษา” ว่าหมายถึง การจัดและเตรียมการต่างๆ ที่ระบบโรงเรียนได้จัดทำขึ้น เพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากรตั้งแต่เริ่มต้นการจ้างบุคลากรไว้ไปจนกระทั่งบุคลากรปลดเกษียณ

สกอตต์และมิทเชลล์ (Scott and Mitchell . 1972: 281-282 อ้างตามเอกสารประกอบการสอนวิชาการบริหารทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรทางการศึกษา ภาคบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2544) กล่าวว่า การพัฒนาบุคลากร หมายถึง กระบวนการที่จะช่วยเสริมสร้างให้บุคคลแต่ละคนก้าวไปในที่ที่สูงขึ้น ช่วยให้มีความสัมพันธ์กับองค์กรดีขึ้น ตลอดจนช่วยให้ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมโดยทั่วไปได้อย่างดี

จากความหมายข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาครู คือกระบวนการในการเพิ่มศักยภาพในการทำงานของครูควบคู่ไปกับการปรับเจตคติของของต่อการทำงาน โดยใช้กระบวนการพัฒนาในรูปแบบที่แตกต่างกันไปเป็นเครื่องมือในการพัฒนา

3.2 ความสำคัญของการพัฒนาครู

ในปัจจุบันองค์กรและหน่วยงานต่างๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการพัฒนาบุคลากรซึ่งจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่องอย่างไม่จบสิ้นทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนและปรับปรุงคุณภาพของผู้ปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่เพื่อผลงานของหน่วยงานหรือองค์กร และเพื่อสนองความต้องการของปฏิบัติงานที่ปรารถนาจะได้รับความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานนั้นๆ จึงกล่าวได้ว่าหลักการเหตุผล และความจำเป็นที่องค์กรหรือหน่วยงานจะต้องจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรในหน่วยงานนั้น มีดังนี้

1. ประสิทธิภาพขององค์กรย่อมขึ้นอยู่กับความรู้ ความสามารถในการทำงานของปฏิบัติงาน และประสิทธิภาพในการทำงานก็ย่อมขึ้นอยู่กับโอกาสที่เขาจะได้พัฒนาตัวเองอาจเป็นไปด้วยความสมัครใจที่จะปรับปรุงตนเอง หรือองค์กรจัดหาโอกาสให้แก่เขาที่จะพัฒนาตนเองตามจุดมุ่งหมายขององค์กรนั้น

2. พัฒนาการของคนเป็นกิจกรรมที่จะต้องกระทำตั้งแต่เกิดจนตาย หรือตราบเท่าความสามารถในการรับรู้จะยังมีอยู่ได้ ในส่วนขององค์กรที่จำเป็นต้องสร้างให้เกิดการพัฒนาตราบที่เขายังปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรนั้นๆ

3. เป็นหน้าที่และความจำเป็นขององค์กรที่จะต้องพัฒนาบุคลากร เพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลงในด้านกำลังคน เช่น ในกรณีที่มีตำแหน่งว่างลงอันเนื่องมาจากสาเหตุต่างๆ เช่น การลาออก การเสียชีวิต ตลอดจนการขยายงาน หรือเปลี่ยนแปลงจุดหมายในองค์กร

4. การพัฒนาบุคลากรนั้นถือได้ว่าเป็นการลงทุนรูปแบบหนึ่งที่จะได้ผลทั้งระยะสั้นและระยะยาว นอกจากจะเป็นการเสริมสร้างประสิทธิภาพของผู้ปฏิบัติงาน แล้วยังมีส่วนช่วยดึงดูดผู้ที่มีความสามารถที่ได้รับการพัฒนาแล้วให้มีความประสงค์ที่จะอยู่ร่วมทำงานให้แก่องค์กรนั้นมากขึ้นอันจะเป็นการสร้างความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาให้แก่องค์กรนั้นอีกด้วยและอาจกล่าวได้ว่าจุดประสงค์ในการพัฒนาบุคลากร นั้น มี 2 ประการ คือ เพื่อองค์กรและเพื่อตัวบุคลากรเอง

3.3 ประเภทของการพัฒนาครู

เกรียงไกร เจียมบุญศรี และจักร อินทจักร (2544: 46-49) ได้จัดแบ่งประเภทของการพัฒนาบุคลากรหรือการฝึกอบรมบุคลากรออกเป็น 4 ประเภท คือ

1. การฝึกอบรมก่อนเข้าทำงาน (Pre-Servicer Training) มีอยู่ 2 ลักษณะ คือ
 - การผ่านการฝึกอบรมจากโรงเรียน/สถาบันการศึกษา
 - การผ่านการทดสอบจากระบบการรับสมัครนักเรียน
2. การฝึกอบรมปฐมนิเทศ (Orientation) กระทำ 2 ช่วง คือ
 - การปฐมนิเทศขั้นต้นเป็นรายบุคคล กระทำในวันแรกที่เริ่มปฏิบัติการ
 - การปฐมนิเทศขั้นที่สองเป็นกลุ่ม กระทำหลังการบรรจุเป็นพนักงานประจำแล้ว
3. การฝึกอบรมหลังเข้าทำงาน (In-Services Training)
 - การฝึกอบรมลงมือปฏิบัติงาน (On-The-Job Training)
 - การฝึกอบรมในห้องทดลอง (Vestibule Training)
 - การฝึกอบรมนอกสถานที่ (Out Sind Training)
4. การฝึกอบรมก่อนเลื่อนตำแหน่ง (Pro-Promotional Training) เพื่อเตรียมความพร้อมของบุคลากรก่อนที่จะให้รับผิดชอบงานหรือดำรงตำแหน่งหน้าที่ที่สูงขึ้น โดยกล่าวว่า กระบวนการฝึกอบรมต้องประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญอย่างน้อย 5 ขั้นตอน คือ

4.1 การวิเคราะห์หาความจำเป็นในการฝึกอบรม (Training Need Analysis) จะเป็น การวิเคราะห์ว่าทำไมจะต้องอบรมหรือพัฒนามีปัญญา อุปสรรคอะไรหรือไม่ และจะใช้วิธีการแก้ไข ถ้าไม่ ได้ผลจะทำอย่างไรต่อไป

4.2 การเตรียมแผนงานฝึกอบรม (Training Plan Preparation) เริ่มจากการเขียนโครงการฝึกอบรมเพื่อเสนอขออนุมัติฝึกอบรมตามลำดับ สำหรับแก้ไขปัญหาที่เป็นความจำเป็นในการฝึกอบรม ซึ่งโดยโครงการจะต้องประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วัตถุประสงค์ เนื้อหาระยะเวลา วิธีการดำเนินโครงการ ผู้รับผิดชอบงบประมาณที่จะต้องใช้

4.3 การเตรียมความพร้อม (Training Preparation) เป็นการเตรียมการในทุกๆ เรื่องที่เกี่ยวกับการพัฒนาบุคลากรให้มีความพร้อมในทุก ๆ ด้าน

4.4 การดำเนินการฝึกอบรม (Training) เป็นการปฏิบัติตามกำหนดการฝึกอบรมที่ได้จัดเตรียมไว้ ซึ่งในทางปฏิบัติยังมีรายละเอียดปลีกย่อยอีก 3 ระยะ คือ ระยะก่อนฝึกอบรม ระหว่างฝึกอบรม และหลังฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบต้องควบคุมดูแลในรายละเอียดอย่างใกล้ชิดตลอดเวลา

4.5 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลของการดำเนินการดำเนินโครงการพัฒนา โดยจะใช้วิธีการประเมินผลหลายรูปแบบและเพื่อจะได้นำผลการประเมินไปวิเคราะห์ต่อไป

เทคนิคการฝึกอบรมที่นิยมเลือกใช้จะมีอยู่ 10 เทคนิค ดังนี้

1. การบรรยาย (Lecture)
2. การประชุมอภิปราย (Conference)
3. การศึกษากรณีตัวอย่าง (Case Study)
4. การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation)
5. การแสดงบทบาทสมมติ (Role Playing)
6. การสาธิต (Demonstration)
7. การประชุมแบบซินดิเคต (Syndicate)
8. การระดมสมอง (Brain Storming)
9. การสัมมนา (Semminer)
10. การศึกษาด้วยตนเอง (Self-Study Training)

ดังนั้นในการพัฒนาบุคลากรผู้รับผิดชอบในการพัฒนาก็จะต้องเลือกเทคนิคการฝึกอบรมให้เหมาะสม และจะต้องพิจารณาถึงข้อดีและข้อจำกัดของแต่ละเทคนิคทั้งความเป็นไปได้ นอกจากนี้ยังจะต้องตระหนักถึงวัตถุประสงค์การพัฒนาลักษณะของหลักสูตรหรือเนื้อหาวิชา และที่สำคัญยิ่งคือเงื่อนไขพื้นฐานอันเป็นลักษณะเฉพาะของกลุ่มผู้เข้าร่วมโครงการอีกด้วย ดังนั้นการพิจารณาตัดสินใจจึงควร

ประยุกต์เทคนิคการฝึกอบรมดังกล่าวข้างต้น เพื่อปฏิบัติให้ประสมประสานกันอย่างเหมาะสมและมุ่งให้ผลสำเร็จที่เป็นไปได้เป็นสำคัญ

พนัส หันนาคินทร์ (2542:84-103) ได้แบ่งกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาบุคลากรไว้อย่างกว้างๆ 2 ประเภท คือ

1. กิจกรรมที่บุคลากรสมัครใจที่จะทำเอง (Individual Activities) ซึ่งอาจเกิดจากการชี้แนะ ให้ความสนับสนุน หรือการกระตุ้นให้พัฒนาตนเอง หลักการสำคัญของกิจกรรมประเภทนี้ คือ ผู้ปฏิบัติงานทำด้วยความสมัครใจ ด้วยการเห็นคุณค่าและด้วยความมานะพยายามเป็นส่วนตัว ซึ่งจะทำให้ตัวเอง มีคุณภาพสูงแล้วยังก่อให้เกิดความมีประสิทธิภาพต่องานขององค์การโดยส่วนรวมด้วย กิจกรรมที่สมัครใจทำด้วยตนเองสรุปได้ คือ

1.1 การอ่าน หรือ ความสมัครใจที่จะเพิ่มพูนความรู้ความสามารถด้วยวิธีอื่น เช่น การสมัครเข้าฟังปาฐกถา การเข้ารับการฝึกตามที่มีผู้จัดเป็นครั้งเป็นคราว

1.2 การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง โดยการเสาะแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ เช่น การสนทนากับผู้รู้ การใช้เวลาว่างในการเขียนเรื่องที่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำ ซึ่งจะต้องค้นคว้าและรวบรวมความรู้จากแหล่งต่างๆมาใช้ประกอบการเขียน จึงทำให้ความรอบรู้ขยายวงกว้างเพิ่มขึ้น

2. กิจกรรมที่หน่วยงานหรือองค์การเป็นผู้จัด โดยหน่วยงานต้องการให้เกิดประโยชน์แก่บุคลากรเป็นส่วนรวม 5 ประเภทของกิจกรรมในการฝึกอบรม

ในการฝึกอบรม เช่นเดียวกับการทำงานอย่างอื่น ย่อมจะมีวิธีการหรือกิจกรรมที่ใช้เพื่อให้เกิดคุณสมบัติต่างๆ ขึ้นแก่ผู้เข้าร่วมรับการอบรม คุณสมบัติเหล่านี้แยกออกเป็น 3 พิสัย (Domain) คือ

1. พิสัยว่าด้วยการรู้ (Cognitive Domain) อันได้แก่ การก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รู้จัก การวิเคราะห์ สังเคราะห์ รู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และรู้จักวิธีการที่จะหาความรู้เพิ่มเติมต่อไป

2. พิสัยว่าด้วยจิตใจ (Affective Domain) ได้แก่ การก่อให้เกิดศรัทธา ความเชื่อ ความสนใจ ทศนคติ ค่านิยม ความจงรักภักดี เป็นต้น

3. พิสัยว่าด้วยการกระทำ (Psycho-Motor Domain) ได้แก่ การสร้างความสามารถในการกระทำ การสร้างความเชี่ยวชาญหรือทักษะ ตลอดจนการฝึกให้สามารถกระทำได้โดยอัตโนมัติ

กิจกรรมหรือวิธีการที่เสนอเพื่อใช้ในการฝึกอบรม คือ

1. วิธีปาฐกถา หรือการบรรยาย (Lecture) วิธีนี้เป็นวิธีที่ใช้กันมากที่สุดเป็นการติดต่อสื่อสาร ด้วยวาจาเป็นหลัก โดยผู้ทรงความรู้ถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความกระจ่างในเรื่องต่างๆ ให้แก่ผู้ฟัง

2. วิธีอภิปราย (Discussion) เป็นวิธีที่คนตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไปมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในอภิปรายอาจแบ่งกลุ่มต่างๆที่มีผลต่อปัญหาต่างๆที่อยู่ในความสนใจของผู้ที่มีความสนใจในแนวเดียวกันการแบ่งออกได้ดังนี้

2.1 การอภิปรายแบบนำทาง (Guided Discussion) วิธีนี้จะคล้ายๆกับวิธีปฐกถาแต่เป็นในรูปของคณะ

2.2 การอภิปรายแบบแก้ปัญห (Problem-Solving Discussion) กล่าวโดยทั่วไปเมื่อคนสามารถใช้ความคิดแก้ปัญหาได้ก็หมายความว่าเราสามารถเรียนรู้ หรือได้รับประสบการณ์บางอย่างที่อาจจะนำไปใช้แก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้จึงหมายความว่า เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้คนได้รับการพัฒนาขึ้น

2.3 การประชุมเพื่อปรึกษาหารือ (Conference) ในการเริ่มงานใหม่หรือมีการเปลี่ยนแปลงบางอย่างเกิดขึ้น เพื่อให้ผู้ร่วมงานมีความเข้าใจตรงกันและสามารถได้ถามข้อข้องใจที่อาจจะเกิดขึ้นจากงานที่จะทำ จึงจัดให้มีการประชุมแบบนี้ขึ้น

3. การสัมมนา (Seminar) เป็นวิธีการจัดให้บุคลากรกลุ่มเป้าหมายเช่น ระดับหัวหน้างานระดับพนักงาน ได้มาช่วยกันศึกษาค้นคว้าหาคำตอบต่อปัญหาที่ได้กำหนดไว้อย่างกว้างๆทั้งนี้เพื่อนำผลจากการสัมมนาเสนอต่อผู้บริหารระดับสูงเพื่อพิจารณาดำเนินการตามข้อเสนออันเป็นผลสรุปจากการสัมมนานั้น

4. การระดมความคิด (Brain-Storming) หลักการของการระดมความคิด หรือ ระดมสมองก็คือ ต้องการให้สมาชิกทุกคนในกลุ่ม ซึ่งไม่ควรจะมีมากนัก ได้แสดงความคิดเห็นที่มีต่อปัญหาที่ผู้ดำเนินการเป็นผู้เสนอโดยเสรี ไม่มีการท้วงติง ไม่มีการออกความเห็นถึงความเป็นไปได้หรือไม่

5. การแสดงบทบาทสมมุติ (Role Playing) ในการทำงานหรือปฏิบัติตัวอย่างใดอย่างหนึ่งนั้นต้องยอมรับว่า เราเองไม่เห็นการกระทำของเราเอง การได้ดูการกระทำของคนอื่นย่อมจะเป็นเครื่องสนใจหรือทำให้เราเข้าใจสถานการณ์ต่างๆได้ดีขึ้น

6. การสาธิต (Demonstration) เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้เห็นของจริงการปฏิบัติในสถานการณ์จริง หรือจำลองมาจากความเป็นจริง โดยแสดงให้เห็นกระบวนการหรือขั้นตอนในการปฏิบัติ ตามปกติแล้วการสาธิตมักจะใช้ควบคู่กันไปกับวิธีการอื่นๆ เช่น การบรรยาย การทดลองปฏิบัติการอภิปราย ทั้งนี้ก็เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้มีโอกาสสังเกตจดจำวิธีการปฏิบัติที่ถูกต้อง

7. การสัมมนาเชิงปฏิบัติการ (Workshop) ในที่นี้หมายถึง การประชุมปรึกษาหารือกันเพื่อแก้ปัญหาทางภาคปฏิบัติระหว่างผู้ที่มีประสบการณ์ในงานนั้นมาอย่างดีแล้วและผู้เข้ารับการฝึกอบรม

มีความสนใจที่จะแก้ปัญหาเหล่านั้นด้วยความเป็นจริง หรือทดลองทำจริงจากพื้นฐานความรู้ทางทฤษฎีที่ได้รับจากการฝึกอบรมแล้วเช่น ปัญหาในการใช้เครื่องมือหรือวิธีการบางอย่างนั้นนอกจากผู้เข้ารับการฝึกอบรมควรจะได้ทราบปัญหาว่าเกิดจากอะไรแล้วการแก้ปัญหาเหล่านั้นควรจะใช้วิธีการอย่างไรด้วย

8. การศึกษาเฉพาะกรณี (Case study) หลักการของวิธีนี้คือ (1) ความพยายาม สืบค้น วิเคราะห์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น และได้รับการแก้ไขได้สำเร็จมาแล้ว (2) อาจจะเป็นการสมมุติปัญหาใดปัญหาหนึ่งขึ้นมา แล้วให้ช่วยกันวิเคราะห์ถึงสาเหตุของปัญหา วิธีการต่างๆ ที่น่าจะนำมาใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งข้อดีข้อเสียของวิธีการแก้ปัญหาแต่ละวิธี

9. การหมุนเวียนตำแหน่ง (Job rotation) วิธีการนี้มักจะใช้สำหรับตำแหน่งระดับหัวหน้างาน จุดประสงค์ของการหมุนเวียนตำแหน่งก็คือ การทำให้ผู้ดำรงตำแหน่งระดับหัวหน้าได้หมุนเวียนกันทำหน้าที่ในแผนงานต่างๆ เพื่อให้หัวหน้าแต่ละคนได้ปฏิบัติงานในหน้าที่ต่างๆ บรรดามีในหน่วยงานหรือองค์การนั้น จะได้มีความรอบรู้และเห็นความสัมพันธ์และความสำคัญของงานแต่ละหน่วย ทำให้เกิดการยอมรับซึ่งกันและกัน เพราะงานแต่ละงานก็มีความยากง่ายไปคนละอย่างแต่ละจุดหมายปลายทางก็เพื่อความรุ่งเรืองขององค์การนั้นด้วยกัน

10. Sensitivity Training วิธีการนี้จะจัดให้แก่ผู้บริหารระดับสูง เหตุผลสำคัญก็คือในการทำงานนั้นกว่าจะขึ้นมาอยู่ตำแหน่งบริหารระดับสูงได้ก็ต้องประกอบด้วยสติปัญญาความสามารถ และคุณสมบัติอื่นๆ ในระดับสูง คนที่มีคุณสมบัติระดับสูงเหล่านี้มีจุดอ่อนก็คือ ไม่ค่อยเข้าใจว่าทำไมคนอื่นจึงด้อยความสามารถ ด้อยสติปัญญา จึงมักทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาตามไม่ทันเนื่องจากไม่มีเวลาที่จะมานั่งชี้แจงให้ละเอียด ผู้บริหารระดับนี้จะแจ้งให้ทราบเพียงหลักการ หรือวิธีการ กว้างๆ ที่ผู้ใต้บังคับบัญชาจะต้องไปนั่งแปลคำชี้แจงหรือคำสั่งของผู้บังคับบัญชาและส่วนใหญ่ก็แปลตามความเข้าใจของตนเองซึ่งเป็นไปได้ว่าอาจจะไม่ตรงตามเจตนารมณ์ของคำสั่ง

11. การพิจารณาส่งไปศึกษาต่อในแขนงที่ต้องการ ในกรณีที่ต้องการการปรับปรุงหรือขยายงานโดยเฉพาะงานประเภทที่ต้องใช้เทคโนโลยีอย่างสูง หรือการบริหารงานที่จะเปลี่ยนแปลง

เสนาะ ดิยาวี (2543: 99-105) ได้แบ่งประเภทของการฝึกอบรมตามลักษณะของผู้เข้ารับการอบรมออกเป็น 6 ประเภท คือ

1. การฝึกอบรมแบบปฐมนิเทศ (Induction or Orientation) คือ การแนะนำคนเข้าทำงานใหม่ให้ได้รับทราบเรื่องราวต่างๆ ของบริษัทเช่น ประวัติความเป็นมาของบริษัท นโยบาย หน้าที่งาน หน่วยงานที่ทำ เงื่อนไขของการจ้างทำงาน ค่าจ้าง บุคคลชั้นผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานและสภาพแวดล้อมในการทำงาน การปฐมนิเทศเป็นเครื่องมือประการแรกที่จะปรับที่ท่าพนักงานเข้าใหม่ให้เข้ากับองค์การ

วัตถุประสงค์ที่สำคัญก็คือ เพื่อสร้างทัศนคติที่ดีของคนงานต่อองค์การให้เข้าใจถึงนโยบายงานและการบังคับบัญชาการ ช่วย ช่วยให้คนงานรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์การ ส่งเสริมขวัญและความกระตือรือร้นในการทำงาน เพราะก่อนที่คนงานจะเข้าทำงานในองค์การบุคคลเหล่านี้ อาจไม่มีความรู้เกี่ยวกับองค์การ หรือได้ยินได้ฟังจากสังคมในทางที่ไม่ถูกต้อง จึงจำเป็นที่จะต้องจัดให้มีการปฐมนิเทศ ซึ่งเป็นการทำให้คนใหม่เริ่มต้นที่ถูกต้อง

2. การฝึกอบรมโดยการทำงาน (On the Job Training) การฝึกอบรมโดยการทำงาน การฝึกอบรมประเภทนี้เป็นที่นิยมกันมาก เพราะเป็นการสอนให้มีความรู้ในการทำงานกันจริงๆ โดยไม่ต้องอาศัยโรงเรียนที่ฝึกหัดงานเป็นพิเศษ ใช้สถานที่ทำงานจริงเป็นที่ฝึกอบรม สภาพแวดล้อมในการฝึกอบรมกับสถานที่ทำงานจึงไม่แตกต่างกัน การฝึกอบรมนี้ในขั้นต้นจะต้องกำหนดขึ้นมาเสียก่อนว่า ผู้เข้าร่วมรับการอบรมจะต้องรับรู้อะไร โดยวิธีใดผู้ทำหน้าที่ฝึกอบรมก็คือ หัวหน้าหน่วยงานที่คนงานใหม่ได้รับการบรรจุเขาจะต้องเข้าใจในหลักการฝึกอบรมวิธีการและสนใจในตัวบุคคลผู้ที่ได้รับการฝึกหัดทำงานผู้เข้ารับการอบรมจะต้องเข้าใจและจำวิธีการทำงานโดยใช้ผู้สอนจะต้องอธิบายหลักการให้ทราบเสียก่อน แล้วจึงสอนเทคนิคในการปฏิบัติ

ผู้ทำการฝึกอบรมควรจะต้องมีอุปกรณ์ที่จำเป็นในการปฏิบัติงานให้พร้อม คู่มือการปฏิบัติงานวัสดุที่ใช้ในการทำงาน และเครื่องมือช่วยในการฝึกหัดงาน งานแต่ละอย่างควรมีการวิเคราะห์เห็นว่ามีส่วนประกอบอะไรบ้างต้องแยกให้ผู้เข้ารับการอบรมเห็น แล้วแสดงการทำงานโดยประกอบส่วนต่างๆ เข้าดังเดิมแล้วให้ผู้เข้ารับการอบรมปฏิบัติงานใหญ่ ผู้สอนเพียงแต่แนะนำและสังเกตว่า ตรงไหนที่ผู้เข้ารับการอบรมไม่เข้าใจ ก็แก้ไขเสียให้ถูกต้องเมื่อเสร็จก็สำรวจว่าได้ผลเป็นอย่างไรการฝึกอบรมประเภทนี้เหมาะสำหรับการทำงานที่ใช้เวลาในระยะสั้น และสำหรับผู้เข้าร่วมรับการอบรมจำนวนน้อยที่จะเข้ารับการทำงานพร้อมกันได้หากเป็นงานที่ต้องอาศัยหลักการหรือทฤษฎีที่ลึกซึ้ง ก็จะจัดให้มีการสอนในห้องเรียนจึงเหมาะสมสำหรับงานง่ายประเภทงานไร่ฝีมือนั่งทำงาน กึ่งฝีมือ หากงานที่ต้องใช้ความรู้มากจะต้องอาศัยพื้นฐานทางการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญ

3. การฝึกอบรมในห้องทดลองปฏิบัติงาน (Vestibule Thaining) การฝึกอบรมในห้องอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอบรมประเภทนี้จัดขึ้นในห้องเรียนมีลักษณะคล้ายกับสถานที่จริงทั้งเครื่องมือและสภาพการทำงานสำหรับการฝึกอบรมงานประเภทต่างๆ สำหรับระยะเวลาสั้นๆ ใช้เพื่อฝึกหัดคนจำนวนมากๆ ให้ทำงานในเวลาเดียวกันโดยมีลักษณะการทำงานเหมือนกันการฝึกมีลักษณะให้คนเรียนรู้งานมากกว่า ซึ่งคุณสมบัติของผู้สอนเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่ง งานส่วนใหญ่ก็ได้แก่ งานเสมียน งานคุมเครื่องจักร พิมพ์ดีด ผู้ตรวจและพนักงานรับจ่ายเงินธนาคาร

4. การฝึกหัดช่างฝีมือ (Apprenticeship Training) การฝึกหัดช่างฝีมือ การฝึกอบบรมประเภทนี้จัดทำขึ้นเพื่อฝึกอบบรมคนงานประเภทช่างฝีมือ ซึ่งมีหลักสูตรการฝึกอบบรมช่างฝีมือใช้เวลานานกว่าการอบบรมประเภทต่างอื่น เช่น ต้องมีคุณสมบัติทางการศึกษาระดับหนึ่ง ต้องเคยได้รับการฝึกหัดงาน หรือทำงานนั้นมาไม่ต่ำกว่า ระยะเวลาหนึ่งอาจเป็น 2 ปี หรือ 5 ปีก็ได้ ต้องมีผู้ที่อยู่ในอาชีพนั้นๆ รับรองแล้วว่ามีความรู้ ความชำนาญสามารถประกอบอาชีพได้ หรือผ่านการทดสอบอย่างหนึ่งอย่างใดเสียก่อน โดยเฉพาะระยะเวลาเป็นเงื่อนไขที่มีความสำคัญเพื่อแสดงว่าผู้เข้ารับการอบบรมมีความรู้ความชำนาญพอที่จะประกอบอาชีพนั้นได้ซึ่งแต่ละอาชีพมีระยะเวลาไม่เท่ากัน

5. การฝึกงาน (Internship Training) เป็นโครงการอบบรมที่จัดขึ้นร่วมกับระหว่างโรงเรียนและองค์การธุรกิจวิธีการก็คือ เลื่อนนักเรียนขึ้นมาจำนวนหนึ่งให้ศึกษาวิชาการอย่างใดอย่างหนึ่งจนจบหลักสูตรที่กำหนดไว้แล้วให้นักเรียนกลุ่มนั้นไปทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมแห่งหนึ่ง ซึ่งเป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ความสามารถตามหลักสูตรที่เรียนมาจากโรงเรียนนั้นเป็นระยะเวลาหนึ่งจนเห็นว่า พอที่จะออกไปทำงานจริงๆได้ ซึ่งเท่ากับการสอนภาคทฤษฎีที่โรงเรียนและภาคปฏิบัติที่โรงงานจนกระทั่งสามารถปฏิบัติงานได้ การฝึกอบบรมประเภทนี้ตามปกติใช้กับงานที่ต้องการความรู้ความชำนาญสูงหรืองานอาชีพ เช่น หมอ ทนายความ นักบัญชี เป็นต้น การฝึกหัดงานที่มีจุดมุ่งหมายที่สำคัญให้ผู้รับการฝึกงานมีความรู้สมดุลงันระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ นักเรียนก็จำนำเอาประสบการณ์จากการทำงานในระยะหนึ่งมาเสริมสร้างความรู้ภาคทฤษฎีที่ตนเรียนมาในห้องเรียนให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้นจะได้เห็นความแตกต่างระหว่างทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็นการกระตุ้นให้ผู้รับการอบบรมกระตือรือร้นที่จะทำงานในอาชีพนั้นมากขึ้น อย่างไรก็ตามก็มีผลเสียอยู่บ้างเนื่องจากเป็นวิธีที่ชักช้าเสียเวลา ใช้เวลานานหากไม่มีความอดทนพอก็จะรอไม่ได้ทั้งผู้รับการอบบรมและบริษัทเอง โดยเฉพาะผู้รับการฝึกหัดงานที่ไม่มีความตั้งใจพออาจจะละทิ้งไปเสียกลางคันก็ได้

6. การฝึกอบบรมพิเศษ (Special Purpose Program) การฝึกอบบรมพิเศษ ในบางกรณี นายจ้างอาจจัดหลักสูตรพิเศษขึ้นในบริษัทของตนสำหรับฝึกอบบรมพนักงาน เพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่งก็ได้ โดยนายจ้างเป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายทั้งหมด หรืออาจส่งพนักงานออกไปฝึกงานกับสถาบันการศึกษา หรือองค์การอื่นใดเข้ารับการอบบรมที่จัดทำขึ้นเป็นครั้งคราว

1. การบรรยาย เป็นวิธีธรรมดาสามัญที่ใช้ในสถานศึกษา โรงเรียน หรือมหาวิทยาลัย โดยวิธีที่ผู้สอนคนหนึ่งพูดต่อคนจำนวนมากแต่ฝ่ายเดียว โดยหลักการถือว่าเป็นผู้ที่มีความลึกซึ้งในเรื่องที่บรรยาย การถ่ายทอดความรู้หรือแนวคิดของผู้บรรยายโดยอาศัยการพูดอย่างเดียว ผู้บรรยายนับได้ว่ามีอิทธิพลต่อคนฟัง เพราะอาจกำหนดขอบเขต หรือข้อความที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ต่อผู้ฟัง ผู้บรรยายจึงมีดุลยพินิจที่จะ

กำหนดหัวข้อ วิธีการถ่ายทอดในทางที่เห็นว่าเหมาะสม วิธีการพูดให้ติดต่อกัน การเชื่อมโยงเรื่องที่จะพูดให้สอดคล้องกัน และการใช้ถ้อยคำที่ให้ผู้ฟังเข้าใจได้นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบรรยายมีความหมาย ในการนี้ผู้บรรยายอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามข้อสงสัยต่างๆได้ โดยจัดเตรียมเวลาเผื่อไว้ อาจทำให้การบรรยายเป็นแบบกึ่งอภิปรายปัญหา(Lecture-Discussion Method) กล่าวคือ ผู้บรรยายทำหน้าที่แนะนำแนวทางให้ผู้เข้าฟังอภิปรายไปในขอบเขตของเรื่อง รวมทั้งเสริมข้อความต่างๆที่กลุ่มไม่ได้นำมาพิจารณา หรือเสนอปัญหาที่ควรอภิปราย

ผลดีของการบรรยายก็คือ สามารถนำไปใช้กับบุคคลจำนวนมากได้ โดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำเพราะไม่ต้องมีอุปกรณ์การสอนมาก ผู้บรรยายมีอิทธิพลที่จะควบคุมและชักนำให้ผู้ฟังอยู่ในขอบเขตหัวข้อที่บรรยายได้ง่ายโดยอาศัยวิธีการพูดของผู้บรรยาย อีกอย่างหนึ่ง อาจใช้ได้รวดเร็วด้วยวิธีเร่งรัดให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดแต่การบรรยายก็มีข้อจำกัด กล่าวคือเป็นวิธีการสื่อสารทางเดียว ไม่มีเครื่องมือที่จะติดตามผลว่าผู้ฟังได้รับความรู้ขนาดใดจากการบรรยาย ซึ่งจะได้ผลหรือไม่ขึ้นอยู่กับผู้ฟัง ถึงแม้ผู้บรรยายจะมีความสามารถเพียงใดถ้าผู้ฟังไม่สนใจก็ไม่เกิดผลอย่างที่ต้องการ ผลเสียอีกอย่างหนึ่งก็คือ วิธีนี้เป็นวิธีเขียน ถึงแม้ผู้ฟังจะเข้าใจได้ดีแต่ก็ไม่สามารถจะนำไปปฏิบัติงานได้คนที่เรียนรู้ได้ดีไม่ได้แสดงว่าจะทำงานได้ ทางด้านการซักถามข้อสงสัยคำบรรยายก็ยังคงมีข้อจำกัดอยู่นั่นเอง ทั้งนี้เพราะผู้ฟังจะซักถามได้ต่อเมื่อจบคำบรรยายแล้ว คำถามอาจไม่ตรงประเด็นเนื่องจากจำไม่ได้ หากจะมัวจดคำบรรยายอยู่ก็ไม่มีโอกาสที่จะคิดถามเพราะห่วงแต่การจด ข้อเสียประการสุดท้ายก็คือ ผู้พูดอาจพูดมากเกินไปหรือพูดไม่เก่งทำให้ผู้ฟังเบื่อการพูดซ้ำสิ่งที่เคยพูดมาแล้ว การใช้ภาษาที่เข้าใจยากหรือพูดเร็วเกินไปก็เป็นปัจจัยอย่างหนึ่งที่ทำให้ผู้ฟังไม่สนใจ

2. การประชุมอภิปราย ได้แก่ การประชุมกลุ่มแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างสมาชิกโดยวิธีแสดงความคิดเห็นแบบปากเปล่ามีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมและรับฟังความรู้และแนวความคิดจากผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งวิธีนี้จะช่วยแก้ไขข้อบกพร่องของวิธีการบรรยายดังกล่าวแล้วกล่าวคือทำให้ผู้เข้าร่วมรับการอบรมมีส่วนร่วมในการแสดงออกมากว่าเป็นฝ่ายรับฟังอย่างเดียว อันที่จริงความสำเร็จของการประชุมอภิปรายขึ้นอยู่กับผู้เข้าร่วมประชุมที่จะแสดงความคิดเห็นออกมากการประชุมอภิปรายอาจแยกออกเป็น 3 ประเภทย่อย คือ การประชุมโดยตรง(Directed Conference) การประชุมกึ่งปรึกษา (Consultative Conference) และการประชุมแก้ปัญหาต่างๆ(Problem-Solving Conference) แต่วิธีแรกนิยมใช้กันมาก ที่จะทำให้ผู้ดำเนินการประชุมได้รับความเห็นที่เป็นประโยชน์ก่อนที่จะร่วมประชุมอภิปรายแบบการประชุมโดยตรง ผู้เข้าร่วมการอบรมทุกคนจะได้รับหัวข้อเรื่องหรือเอกสารจากผู้สอนให้ไปอ่านมาก่อนเข้าประชุม เพื่อให้ได้ผลผู้เข้าร่วมประชุมควรมี20คน ผู้เข้าร่วมประชุมจะนั่งในลักษณะปรึกษารอากัน โดยผู้สอนยก

ปัญหาหรือประเด็นขึ้นมาให้ผู้อภิปราย จากนั้นผู้เข้าร่วมอบรมก็จะแสดงความเห็นโดยอาศัยเอกสารที่อ่านเตรียมมาหรือประสบการณ์ ในระหว่างนี้ผู้ทำการอบรมจะบันทึกสิ่งที่ได้จากการแสดงความคิดเห็น หรือชี้แนะประเด็นต่างๆที่ควรนำมาปรึกษาหารือกันและสรุปผลในตอนท้าย ในการนี้ผู้นำประชุมอภิปรายในฐานะผู้ทำการฝึกอบรมจะต้องคำนึงถึงจังหวะเวลาที่ควรเปลี่ยนประเด็นหรือนำเอาหัวข้อใหม่เข้าสู่การพิจารณา โดยพิจารณาระยะเวลาของการประชุมส่วนการประชุมอภิปรายประเภทที่สองและที่สาม อาจนำมาใช้ในลักษณะเดียวกันคือ เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นจากการดำเนินการในเรื่องใดเรื่องหนึ่งหลายเรื่อง ผู้นำประชุมอภิปรายก็จะนำเอาปัญหานั้นมาเสนอต่อที่ประชุมเพื่อ คิดว่าจะหาทางแก้ไขอย่างไร

การประชุมอภิปรายดีกว่าการบรรยายในแง่ที่ว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีส่วนร่วมต่อการประชุมเพราะไม่ได้ถูกบังคับให้ต้องฟังความคิดเห็นจากผู้สอนอย่างเดียว เขามีสิทธิที่จะแสดงออก ถ้ามมีปัญหาหรืออภิปรายปัญหาได้ซึ่งนอกจากจะได้รับความรู้จากผู้ทำการอบรมโดยตรงแล้วยังได้รับแนวคิดต่างๆจากผู้เข้าร่วมการอบรมคนอื่นๆอีกด้วย ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายหรือนั่งหลับเหมือนกับการได้รับการอบรมจากวิธีการบรรยายการประชุมอภิปรายทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้รับความคิดเห็นต่างๆทุกแง่มุมจากผู้เข้าร่วมประชุมแต่ก็มีข้อจำกัดอยู่สองประการ คือ ประการแรก วิธีนี้ได้สำหรับคนจำนวนไม่มาก เป็นกลุ่มเล็กจึงไม่อาจใช้ได้เสมอ ประการที่สอง การประชุมอภิปรายมักจะดำเนินไปอย่างเชื่องช้าเพราะผู้เข้าร่วมต่างแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ นานา ทั้งในประเด็นและนอกประเด็น

3. การศึกษาจากตัวอย่าง วิธีนี้เหมาะสำหรับการฝึกอบรมวิชากฎหมายการบริหารงานบุคคล การตลาด การจัดการผลิตและนโยบายธุรกิจเพราะการจะเข้าใจได้ดีไม่ใช่เกิดจากการเรียนรู้หลักการเท่านั้น แต่จะต้องดูจากตัวอย่างเพื่อฝึกฝนหรือหาข้อเปรียบเทียบ เช่นเดียวกับหลักการเรียนรู้วิชาคำนวณ ที่ผู้เรียนจะต้องสามารถนำเอาหลักการไปใช้ได้ถูกต้องและเหมาะสม โดยวิธีนี้ผู้ทำการอบรมจะนำเอาปัญหาตัวอย่างพร้อมทั้งข้อมูลประกอบที่เกี่ยวข้องมาให้ผู้เข้ารับการอบรมศึกษาวิเคราะห์และหาหนทางแก้ไขปัญหา ตัวอย่างที่นำมาอาจเกิดขึ้นจริงที่สิ้นสุดลงและรับรู้ผลแล้ว หรือจากตัวอย่างที่เกิดขึ้นจริง แต่ดัดแปลงแก้ไขให้เหมาะสมกับรูปเรื่องที่พิจารณา

การศึกษาจากตัวอย่างอาจทำได้สองวิธี วิธีแรก ผู้ทำการฝึกอบรมจะต้องแจ้งหลักการและทฤษฎีต่างๆให้ผู้เข้ารับการอบรมทราบเสียก่อน ในกรณีเช่นนี้ผู้เข้ารับการอบรมจะต้องนำเอาทฤษฎีนั้นมาปรับปรุงใช้กับตัวอย่างที่กำลังพิจารณาให้เหมาะสม วิธีที่สอง ผู้ทำการฝึกอบรมนำเอาตัวอย่างมาให้ผู้รับการฝึกอบรมจะต้องคิดหาหลักเกณฑ์เอง โดยปกติวิธีที่สองผู้วิเคราะห์ปัญหาจะต้องมีความรู้ดีและต้องมีความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์ในปัญหาที่พอสอดคล้องกับลักษณะการศึกษาคล้ายกับบรรยายภาคในห้องประชุม

อภิปราย แต่มีลักษณะเป็นการเรียนจากการกระทำ ผู้มีประสบการณ์ หนึ่งจะต้องระลึกไว้ว่าคำตอบหรือทางแก้ปัญหาไม่ใช่มีแต่เพียงอย่างเดียวอาจมีหลายๆคำตอบก็ได้

ผลดีของการอบรมโดยวิธีนี้ก็คือ ผู้รับการอบรมได้เรียนรู้การวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาจากข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงจากผู้สอนที่มีประสบการณ์และมีความรู้ดี ซึ่งสภาพสิ่งแวดล้อมต่างๆใกล้เคียงกับของจริง อีกอย่างหนึ่งเป็นการฝึกฝนให้ผู้เข้ารับการอบรมยอมรับความสำคัญของการรับฟัง ความคิดเห็นของคนอื่น ซึ่งจะได้ประโยชน์อย่างมากที่จะนำมาเป็นหลักในการแก้ปัญหาส่วนผลเสียก็คือการหาตัวอย่างมาศึกษาต้องเสียเวลาค่าใช้จ่ายและยุ่งยาก

4. การแสดงบทบาทสมมติ ให้ผู้เข้าร่วมได้แสดงบทบาทตามสถานการณ์ โดยปกติการแสดงบทบาทจะต้องมีผู้ร่วมแสดงหลายคน ผู้ควบคุมหรือผู้ทำการฝึกอบรมจะกำหนดบทบาทสมมติให้แต่ละคนขึ้นล่วงหน้า แต่ละคนจะต้องเตรียมตัวว่าจะต้องแสดงบทบาทอย่างไร

5. การสาธิต เป็นแนวความคิดที่ว่า การเห็นความจริงจะก่อให้เกิดความเชื่อได้ดีกว่าการฟังและการคิด โดยเฉพาะวิธีการทำงานบางอย่างไม่อาจสอนได้ด้วยการพูดเนื่องจากจะต้องอาศัยอุปกรณ์ในการปฏิบัติงาน การสาธิตใช้ทั้งการเห็นการสัมผัสควบคู่กันไป จึงให้ความรู้แก่ผู้เข้ารับการอบรมได้เร็วกว่า

สรุปได้ว่า การพัฒนาบุคลากรเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร ทำให้บุคลากรได้รับความรู้ใหม่ เกิดทักษะ สามารถนำมาปรับใช้ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการเพิ่มผลผลิตให้แก่องค์กรโดยตรง อีกทั้งยังส่งผลต่อความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของตน โดยการพัฒนาบุคลากรมีหลากหลายวิธีการ แต่ละวิธีการก็มุ่งเน้นให้บุคลากรเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านทักษะ ความรู้ และเจตคติที่ดี และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง เพื่อให้เกิดประโยชน์ ต่อการปฏิบัติงาน และที่ก่อให้เกิดผลดีต่อองค์กร

จากความหมาย แนวคิด ทฤษฎี และวิธีการพัฒนาครูดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาวิเคราะห์หาแนวทางการดำเนินการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนวัดปากบ่อ ซึ่งเห็นว่ารูปแบบการพัฒนาโดยใช้การประชุมแบบมีส่วนร่วม และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการ จะช่วยพัฒนาครู ทั้งด้านความรู้ เจตคติ และความพึงพอใจ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของครู

4. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action research)

4.1 ความหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2550) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การวิจัยที่ใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการและวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติ จากการใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือกระทำ การสังเกตและการสะท้อนการปฏิบัติ ซึ่งดำเนินการต่อเนื่องกันไป ผลที่ได้นำไปปรับแผนเข้าสู่วงจรใหม่จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง หรือพัฒนาสภาพการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กิตติพร ปัญญาภิบาล (2549: 50) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบถึงการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานเอง เพื่อเข้าใจดีขึ้น หรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ซึ่งได้จากการรวบรวมการร่วมมือ การสะท้อนตนเองและการใช้วิจารณ์ญาณประกอบภายใต้กรอบจรรยาบรรณที่ยอมรับกัน

สมนึก ปฏิปทานนท์ (2550: 47) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิจัยที่มุ่งจะนำหลักการของวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อแก้ปัญหาในสภาพการณ์เฉพาะ เน้นการวิจัยที่ง่ายไม่สลับซับซ้อน และนำไปใช้ในการแก้ปัญหาในการทำงานจริงๆ

กิตติภรณ์ ปะติเพ็ง (2550: 44) กล่าวว่า กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การศึกษาค้นคว้าร่วมกันอย่างเป็นระบบของกลุ่มผู้ปฏิบัติงาน และวิเคราะห์วิจารณ์ ผลการปฏิบัติ เพื่อทำความเข้าใจต่อปัญหาหรือข้อสงสัยที่กำลังเผชิญอยู่ โดยการใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติจริง การสังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติเพื่อให้ได้แนวทางปฏิบัติหรือวิธีการแก้ไขปรับปรุงที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น

วรรณภา พุดสี (2554: 53) กล่าวว่า การวิจัยปฏิบัติการ เป็นรูปแบบของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และร่วมมือกันเป็นหมู่คณะที่มีความคิดเห็นร่วมกัน หาหนทางแก้ไขที่เป็นไปได้ ที่กลุ่มดำเนินการ และกำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกัน โดยกำหนดขอบเขตการดำเนินการที่กลุ่มต้องปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงวิธีการสมาชิกของกลุ่มจะวางแผนการทำงาน ร่วมกันลงมือปฏิบัติ และสังเกตเก็บข้อมูลเป็นรายบุคคล หรือเป็นกลุ่ม และสะท้อนผลการดำเนินงานร่วมกันแล้วจัดวางแนวทางใหม่อย่างมีวิจารณ์ญาณ เพื่อนำมาพัฒนางานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

จากการศึกษาแนวคิดของนักวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศที่มีความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สามารถสรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การศึกษาค้นคว้า รวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ และตีความหมายอย่างมีระบบ และยืดหยุ่น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการจำเป็นที่เกิดขึ้นในสถานการณ์เฉพาะ ถึงการปฏิบัติงานเพื่อเข้าใจดีขึ้น หรือแก้ปัญหาเกี่ยวกับงานที่ทำอยู่ ของผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยมีขั้นตอนการทำงานเป็นวงจรต่อเนื่อง 4 ขั้นตอน ได้แก่ (1) การวางแผนกลยุทธ์ (2) การปฏิบัติ (นำแผนไปปฏิบัติ) (3) การสังเกต (โดยมีการประเมินตนเอง) และ (4) การสะท้อนผลเชิงวิพากษ์ จากตนเองและเพื่อนร่วมงาน ผลที่ได้นำไปปรับแผนเข้าสู่วงจรใหม่จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง หรือพัฒนาสภาพการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภายใต้กรอบจรรยาบรรณที่ยอมรับกัน

4.2 ประเภทของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

นักวิชาการหลายท่านได้อภิปรายถึงประเภทของวิจัยเชิงปฏิบัติการ อาทิ Crundy, Holter และ Schwartz Barcott, McKernan และ McCutcheon และ Jurg ต่างก็ให้แนวคิดเกี่ยวกับวิจัยเชิงปฏิบัติการว่าแบ่งเป็น 3 ประเภท (กิตติพร ปัญญาวิทยุผล, 2549: 41-46) คือ

ประเภทที่ 1 การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ยึดเทคนิค หรือทฤษฎี หรือเชิงวิพากษ์ (technical action research) โครงการที่ใช้วิธีของวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ยึดเทคนิคนั้น ดำเนินการโดยบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีประสบการณ์สูงหรือมีคุณสมบัติที่จัดว่าเป็นผู้เชี่ยวชาญ งานวิจัยเชิงปฏิบัติการทำให้งานที่ปฏิบัติมีทั้งประสิทธิผลและประสิทธิภาพมากขึ้น การปฏิบัติมุ่งโดยตรงไปที่ผลการวิจัย แต่ในขณะเดียวกัน ผู้ปฏิบัติการวิจัยเองเป็นผู้ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมแบบเป็นกันเองในกระบวนการของการปรับปรุงการวิจัยแบบนี้มีผลทำให้เกิดการสะสมของการทำนายความรู้ ความสำคัญอยู่ที่การตรวจสอบความตรง และการทำให้ทฤษฎีที่มีอยู่ละเอียดมากขึ้น และให้ความสำคัญของการพิจารณาจากทฤษฎีนำไปสู่เรื่องเฉพาะของการปฏิบัติงาน พุดง่าย ๆ คือ นำทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

ประเภทที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่เกิดจากประสบการณ์การปฏิบัติ (practical action research) โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการประเภทนี้ ผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานกับผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้วิจัยกับผู้ปฏิบัติงาน ช่วยกันกำหนดปัญหา และเป็นเหตุให้เกิดการลองใช้วิธีการต่าง ๆ เข้าไปเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุง การกำหนดปัญหาเกิดหลังจากการสนทนาระหว่างผู้วิจัยกับผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้วิจัยกับผู้ปฏิบัติงานต่างก็เข้าใจกัน การวิจัยเชิงปฏิบัติการประเภทนี้แสวงหาหนทางเพื่อการปรับปรุงการปฏิบัติ โดยใช้สติปัญญาของผู้ร่วมปฏิบัติงานเป็นสำคัญ ทำไปแก้ไขไปแล้วแต่สถานการณ์ เป้าหมายสำคัญของนักวิจัยแบบ practical action research คือ เข้าใจการปฏิบัติงานและแก้ปัญหาเฉพาะหน้า (McKernan, 1991 อ้างใน กิตติพร ปัญญาวิทยุผล, 2549: 41-46) วิจัยเชิงปฏิบัติการประเภทนี้ช่วย

พัฒนาการทางวิชาชีพ โดยเน้นที่การตัดสินใจของผู้วิจัยเองที่มุ่งเพื่อให้เกิดสิ่งดี ๆ กับงานของตนและผู้เกี่ยวข้อง

ประเภทที่ 3 การวิจัยเชิงปฏิบัติการที่อิสระปลดปล่อยจากพันธการทั้งปวง (emancipatory action research) หรือการวิจัยการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) การวิจัยประเภทนี้ส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของผู้ปฏิบัติเป็นไปอย่างอิสระเสรี โดยผู้ปฏิบัติงานทุกคนต่างมีความสามารถมีจิตสำนึก มีวิจารณ์ญาณส่วนตนในตัวเองที่จะผลักดันให้ไปสู่การเปลี่ยนแปลง เป้าหมายสำคัญ 2 ประการของวิธีการประเภทนี้ คือ ประการแรก การทำให้เกิดความใกล้เคียงกันมากขึ้นระหว่างปัญหาที่เกิดขึ้นจริง (กับผู้ปฏิบัติงานโดยเฉพาะแห่งเฉพาะที่) กับทฤษฎีที่ใช้อธิบายและใช้แก้ปัญหา ประการที่สองซึ่งมีเป้าหมายเหนือกว่าวิจัย 2 ประเภทแรก คือ เพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถกำหนดและสามารถตั้งฐานเบื้องต้นของปัญหาออกมาได้โดยใช้ความสามารถรู้คิดที่มีอยู่ในตัวผู้ปฏิบัติงานเอง

วิธีการแบบนี้ ต้องผ่านกระบวนการของการพัฒนาการวิพากษ์วิจารณ์ที่ทำให้เกิดการไกล่เกลี่ยและมีความเป็นไปได้ในการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติ ดังนั้นการกระทำที่นำโดยการวิพากษ์วิจารณ์ก่อน จึงประกอบด้วย 3 อย่าง คือ ทฤษฎี การทำความเข้าใจกระจ่างแจ่มแจ้งในทฤษฎี และลงมือกระทำ (Grundy, 1982 อ้างใน กิตติพร ปัญญาภิบาล. 2549: 41-46) ไม่ได้หมายความว่า การวิจัยประเภทนี้จะเริ่มต้นด้วยทฤษฎี และจบลงด้วยการปฏิบัติแต่เป็นการได้คำบอกกล่าวจากทฤษฎีก่อน ดังนั้น ทฤษฎีจึงเป็นแนวทางเริ่มต้นของการปฏิบัติ ความสัมพันธ์ที่เป็นพลวัตระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติในการวิจัยประเภทนี้ นำไปสู่การขยายทั้งทฤษฎีและการปฏิบัติ ในขณะที่ทำงานยังดำเนินการอยู่

สิ่งสำคัญประการหนึ่งของการเชื่อมโยงทฤษฎีกับการปฏิบัติคือ การจัดกระบวนการของการทำความเข้าใจกระจ่างแจ้งให้กับการนำทฤษฎีมาใช้และการทดสอบในลักษณะที่เฉพาะสิ่ง โดยใช้กระบวนการสะท้อน (process of reflection) กับกลุ่มคนเฉพาะกลุ่มหนึ่ง กระบวนการของการสะท้อนเหล่านี้จะก่อให้เกิดความกระจ่างแจ้งในรูปของการรู้แจ้งเห็นจริง (authentic insights) ภายในตัวผู้ร่วมปฏิบัติงานและตามด้วยสื่อสารเกี่ยวกับการรู้แจ้งเห็นจริงเป็นลำดับถัดไป

นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งที่เกี่ยวข้องโดยตรงก็คือ การจัดทำแผนเพื่อการปฏิบัติ หลังจากกระบวนการทำความเข้าใจกระจ่างชัดในทฤษฎีแล้ว จากนั้นก็นำไปสู่การประยุกต์ใช้โดยการลงมือทำซึ่งจะทำให้เกิดการตัดสินใจเพื่อการปฏิบัติ ซึ่งอิสระจากข้อจำกัดหรือข้อขัดข้องทั้งปวงจากสิ่งแวดล้อม

ความแตกต่างของวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้ง 3 ประเภท ไม่ใช่อยู่ที่วิธีวิทยาการวิจัย แต่เป็นเรื่องของข้อตกลงเบื้องต้น (assumption) และทัศนคติการมองโลกของผู้ปฏิบัติงานที่เป็นสาเหตุของความหลากหลายในการนำวิธีวิทยาการวิจัยไปใช้ (Grundy, 1982 อ้างใน กิตติพร ปัญญาภิบาล. 2549: 41-46)

ความแตกต่างที่เด่นชัดตาม Grundy (1982 อ้างใน กิตติพร ปัญญาภิบาล. 2549: 41-46) ตั้งข้อสังเกตว่าเป็นเรื่องของอำนาจ กล่าวคือวิจัยเชิงปฏิบัติการที่ยึดเทคนิค ผู้มีอำนาจควบคุมคือ ตัวผู้วิจัยหลักที่เป็นผู้เชี่ยวชาญและผู้อำนวยความสะดวก ในขณะที่วิจัยเชิงปฏิบัติการที่เกิดจากประสบการณ์การปฏิบัติ อำนาจเฉลี่ยอยู่ในกลุ่มบุคคลที่เข้าร่วม เน้นไปที่แต่ละคนมีอำนาจในการลงมือกระทำ ส่วนอำนาจของวิจัยเชิงปฏิบัติการที่อิสระปลดปล่อยเป็นอำนาจทั้งหมดภายในของทั้งกลุ่ม

4.3 รูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

4.3.1 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการแบบเป็นทางการ และแบบไม่เป็นทางการ (Formal and Informal Research)

การวิจัยแบบเป็นทางการ (Formal Research) เป็นการวิจัยที่มีแบบแผนอย่างเคร่งครัด มีลักษณะการดำเนินงานและการนำเสนอเหมือนการวิจัยเชิงวิชาการ (academic research) ของนักวิจัยมืออาชีพ นักวิชาการในมหาวิทยาลัย หรือ นักศึกษาที่ทำเป็นวิทยานิพนธ์ มีการออกแบบการวิจัยที่รัดกุมเพื่อตอบคำถามวิจัยได้ชัดเจน และมีรูปแบบการนำเสนอรายงานผลการวิจัยที่กำหนดอย่างชัดเจน ส่วนใหญ่จำแนกเนื้อหาสาระออกเป็น 5 บท

การวิจัยแบบไม่เป็นทางการ (Formal Research) เป็นงานวิจัยไม่ยึดแบบการวิจัยอย่างเคร่งครัดเหมือนการวิจัยเชิงวิชาการ มุ่งเน้นการตอบคำถามวิจัยมากกว่าการยึดรูปแบบการวิจัยเป็นทางการ ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยก็พยายามใช้ข้อมูลที่มีอยู่แล้วจากการเรียนการสอนปกติ การนำเสนอผลการวิจัยครอบคลุมถึงประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยต้องการนำเสนอ งานวิจัยแบบนี้ บางครั้งพบว่ามีการวิจัยเพียง 1-2 หน้า

4.3.2 รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการตามแนวคิดของ Kemmis และ Zuber-Skerritt

การวิจัยปฏิบัติการเชิงเทคนิค การวิจัยตามรูปแบบนี้มีเป้าหมายของการวิจัยเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพและประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน โดยอาศัยบุคคลภายนอก (outsider) มาช่วยในการทำวิจัยในหน่วยงาน ผู้ปฏิบัติ(ครู) จะอยู่ภายในการควบคุมกำกับของนักวิจัยภายนอก บุคคลภายนอกเล่นบทของผู้วิจัยหลักการที่ครูไม่ค่อยมีบทบาทในการนำเสนอความคิด วิธีการต่างๆ ที่ใช้ในการวิจัยมาจากความคิดของนักวิจัยภายนอกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเน้นเทคนิคการทำวิจัยที่ตอบคำถามวิจัยที่รัดกุม ข้อค้นพบที่ได้อาจใช้ไม่ได้กับการปฏิบัติจริง

การวิจัยปฏิบัติการเชิงปฏิบัติจริง (Practical Action Research) เป็นการวิจัยที่นักวิจัยภายนอกแสดงบทบาทของที่ปรึกษาด้านกระบวนการทำงาน (process consultancy role) มีเป้าหมายของการวิจัยที่มีมากกว่าแบบแรก คือ นอกจากช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพผลการทำงานแล้ว ยังมุ่งสร้าง

ความเข้าใจและมุ่งพัฒนานิเทศให้กับผู้ปฏิบัติด้วย ในกระบวนการวิจัยจะส่งเสริมให้ผู้ปฏิบัติสะท้อนผล และวิเคราะห์พัฒนาปรับปรุงการทำงานของตนเอง ดังนั้น ครูซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติในโรงเรียนมีโอกาสที่จะเรียนรู้ กระบวนการวิจัยและมีส่วนในการเสนอความคิดในประเด็นปัญหาวิจัยที่มาจากปฏิบัติจริง และสามารถนำ ผลการวิจัยใช้ไปได้

การวิจัยปฏิบัติการเชิงวิพากษ์/อิสระ (Critical/Emancipatory Action Research)

เป็นการวิจัยที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักวิจัยภายนอกและผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงาน เป้าหมายของการ วิจัยเพิ่มเติมจากการวิจัยปฏิบัติการแบบที่ 1 และ 2 คือนอกจากพัฒนาประสิทธิภาพการทำงาน การ ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจในการพัฒนาปรับปรุงการทำงานแก่ผู้ปฏิบัติแล้ว ยังต้องการให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงในระบบการทำงานที่เป็นอยู่ในองค์กรให้ดีขึ้นกว่าเดิม แม้จะมีบุคคลภายนอกมาร่วมด้วย แต่ทุก คนต่างมีสิทธิมีเสียงในการแสดงความคิดเห็นเท่าเทียมกัน จะไม่มีผู้แสดงบทบาทเป็นที่ปรึกษาวิจัยเหมือน แบบที่สอง การวิจัยแบบนี้เปิดโอกาสให้เกิดการพัฒนาความสามารถด้านการวิจัยแก่ผู้ปฏิบัติ และ นักวิจัย อิสระจากความรู้ กฎเกณฑ์ และพันธนาการทางความเดิม

จะเห็นว่าแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการทั้ง 3 แบบ มีการเปลี่ยนแปลงแนวคิดของการทำงานจากผู้ปฏิบัติถูกรวบ ความคิดโดยนักวิจัยภายนอก (cooption) ซึ่งเป็นแบบแรก มาเป็นการทำงาน ร่วมกัน (cooperation) ในแบบที่สอง และรูปแบบการทำงานที่สามซึ่งเป็นการทำงานแบบร่วมมือ (collaboration) ซึ่งเป็นแนวทางการวิจัยเชิงปฏิบัติการที่กำลังเป็นที่นิยมและยอมรับกันว่าจะส่งผลให้เกิด การพัฒนานิเทศของผู้ปฏิบัติมากกว่าแบบอื่นๆ

4.3.3 รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของ Callhoun

การวิจัยของครูแบบทำคนเดียวเป็นการวิจัยที่เน้นการเปลี่ยนแปลงในห้องเรียนใด ห้องเรียนหนึ่ง โดยครูกำหนดปัญหาในห้องเรียนที่ต้องการแก้ไข และหาแนวทางแก้ไข นักเรียนอาจไม่มี ส่วนในการช่วยกำหนดทางเลือกต่างๆ หากจะมีผู้ปกครองเกี่ยวข้องด้วยในการทำวิจัย ก็จะเป็นเพียงผู้ให้ ข้อมูลมากกว่า

การวิจัยปฏิบัติการแบบร่วมมือ (Collaborative Action Research) เป็นการวิจัยกลุ่ม ผู้วิจัยมีจำนวน 1-2 คนขึ้นไป ประกอบด้วย ครู ผู้บริหาร และ นักวิชาการจากมหาวิทยาลัย หรือ บุคลากร อื่นๆมีจุดมุ่งหมายเน้นที่ปัญหาและการเปลี่ยนแปลงซึ่งเกิดขึ้นในห้องเรียนใดห้องเรียนหนึ่ง คณะวิจัย อาจจะเน้นปัญหาในระดับพื้นที่ของตน แต่ยังเป็นกระบวนการที่เป็นการสืบค้นความรู้ในห้องเรียน กระบวนการทำวิจัยจะเหมือนกับการทำวิจัยของครูที่ทำคนเดียว

การวิจัยปฏิบัติการแบบทำทั่วทั้งโรงเรียน (Schoolwide Action Research)

เป็นการวิจัยที่คณะทำงานเป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียน มีการทำงานโดยเลือกปัญหาวิจัยที่สนใจร่วมกัน มีการรวบรวมข้อมูล การจัดระบบ และการแปลความหมายข้อมูลที่ได้จากโรงเรียน หรือเอกสารที่เกี่ยวข้อง กระบวนการวิจัยเป็นแบบวงจรต่อเนื่องที่มีหน้าที่เหมือนกับการประเมินความก้าวหน้า มีจุดมุ่งเน้นที่ การปรับปรุงโรงเรียน ได้แก่ (1) การค้นหาวิธีการปรับปรุงโรงเรียนเพื่อแก้ปัญหา (2) พยายามปรับปรุงการทำงานเพื่อให้เกิดความเท่าเทียมกันแก่เรียน (3) เพิ่มขอบข่ายของสาระในการสืบค้นแนวทางการแก้ปัญหา

4.4 วงจรของวิจัยเชิงปฏิบัติการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการมักเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของกลุ่มโดยเฉพาะนักเรียนในชั้นที่ครูสอนและอาจเกี่ยวข้องกับครูอื่น ๆ ที่สอนวิชาเดียวกัน ระดับชั้นเดียวกัน และหรือระดับชั้นเรียนต่างกัน ต่างมีปัญหาเหมือนกัน เช่น ครูสอนคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษา เมื่อครูอภิปรายแล้วจะพบว่าแนวคิดที่สนใจร่วมกัน คือ ทำอย่างไรให้นักเรียนมีพื้นฐานความรู้เรื่องการคูณใกล้เคียงกัน ก่อนที่จะเรียนเรื่องการคูณที่ซับซ้อนขึ้น วิธีร่วมกัน คือ สอบวัดความรู้พื้นฐานของเรื่องการคูณและปรับความรู้พื้นฐานก่อนสอนเรื่องการคูณที่ซับซ้อนขึ้น การกำหนดแนวคิดที่สนใจร่วมกันของกลุ่ม จะต้องกำหนดตามหลักเกณฑ์พื้นฐาน 4 ประการของวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Kemmis and Mc Taggart, ed. 1988, pp.9-15; ส.วาสนา ประวาลพฤกษ์ (แปล), 2544, หน้า 19-29) หลักเกณฑ์พื้นฐานทั้ง 4 นี้เกี่ยวข้องกันและพัฒนาต่อเนื่องกัน เป็นวงจร และหมุนเป็นแบบเกลียวสว่าน ในการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ กลุ่มและสมาชิกจะต้องปฏิบัติดังนี้

1. พัฒนาแผน (Planing) การปฏิบัติเพื่อปรับปรุงสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วให้ดีขึ้น
2. ปฏิบัติการ (Action) ตามแผน (นำแผนไปใช้ปฏิบัติ)
3. สังเกต (Observation) ผลการปฏิบัติ
4. สะท้อนผล (Reflection) ผลของการปฏิบัตินี้ให้เป็นพื้นฐานของการวางแผนงานต่อไป

อย่างต่อเนื่องตลอดวงจร

การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการตามข้อความดังกล่าวข้างต้นจะประกอบด้วยการวางแผน(Planing) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) โดยนำความสัมพันธ์ระหว่างกิจกรรมที่หมุนไปในกระบวนการเหล่านี้ มาใช้เป็นเสมือนแหล่งความรู้ที่ทำให้เกิดการปรับปรุง ซึ่งแต่ละกิจกรรมอธิบายโดยสรุปดังนี้

แผน (Planing) คือ แนวทางปฏิบัติซึ่งตั้งความคาดหวังไว้ เป็นการมองไปในอนาคตข้างหน้า การกำหนดแผนทั่วไปต้องมีความยืดหยุ่น เพื่อที่จะสามารถปรับให้เข้ากับสภาพเปลี่ยนแปลงและความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นได้ กิจกรรมที่เลือกเข้ามากำหนดในแผนต้องได้รับความร่วมมือในการอภิปราย (ทั้งใน

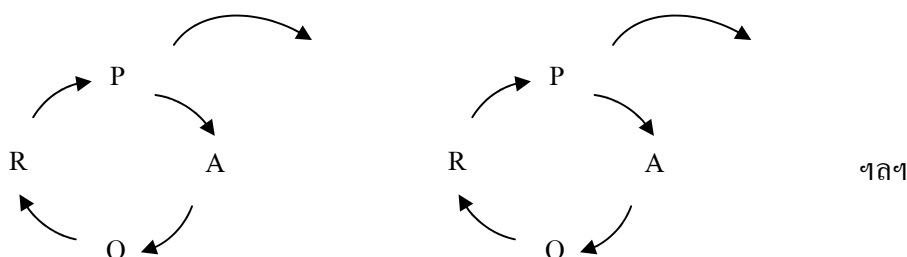
แห่งทฤษฎีและปฏิบัติ) เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์และปรับปรุงการกำหนดแผนงานที่จะสามารถปฏิบัติได้จริงในสภาพการณ์ที่เป็นอยู่

การปฏิบัติ (Action) การปฏิบัติจะดำเนินตามแผนที่ได้วางแผนไว้อย่างมีเหตุผล และมีการควบคุมอย่างสมบูรณ์ แต่การปฏิบัติจากแนวทางที่วางไว้มีโอกาสพลิกผันแปรตามสถานการณ์และบุคคล (นักเรียนมีความสามารถในการรับรู้เร็วช้าต่างกันตามเนื้อหาและวิธีสอนของครู เป็นต้น) แผนที่วางไว้สำหรับการปฏิบัติจะต้องสามารถปรับแก้ไขได้ และสามารถปรับปรุงไปได้เรื่อย ๆ ตามผลการตัดสินใจเกี่ยวกับการกระทำนั้น ๆ

การสังเกต (Observation) ทำหน้าที่เก็บบันทึกข้อมูลเกี่ยวกับผลที่ได้จากการปฏิบัติงาน มีรายงานหลักฐานที่มาจากวิจยการสังเกตอย่างรอบคอบ และระมัดระวังเป็นสิ่งจำเป็น เนื่องจาก การปฏิบัตินั้นจะมีข้อจำกัด ข้อขัดแย้งของสภาพความเป็นจริง และข้อขัดแย้งทั้งหมดเหล่านี้ไม่เคยชัดเจน และไม่มีทางคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า ข้อมูลที่ได้จากการสังเกตจะต้องมาจากการมองหลายแง่หลายมุมในทุก ๆ ด้าน ผู้วิจัยเชิงปฏิบัติการต้องรายงานผลการสังเกตอย่างครบถ้วน นอกจากนี้การสังเกตในขั้นนี้หมายรวมถึงการสังเกตกระบวนการของการปฏิบัติและผลของการปฏิบัติ (ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ) สังเกตสถานการณ์ของข้อขัดข้องของการปฏิบัติ เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแผนการดำเนินงาน

การสะท้อน (Reflection) การสะท้อนทำให้หวนคิดถึงการกระทำตามที่ได้บันทึกไว้จากการสังเกตและการเก็บข้อมูลอื่น ๆ ประกอบ การสะท้อนภาพจะมีลักษณะเป็นการประเมินอย่างหนึ่ง ซึ่งผู้วิจัยเชิงปฏิบัติการจะต้องตัดสินใจจากประสบการณ์ของตนเองว่า ผลของการปฏิบัติ (หรือผลที่เกิดขึ้น) นั้นเป็นสิ่งที่ต้องตามประสงค์หรือไม่ และสามารถให้ข้อเสนอแนะในการปฏิบัติต่อไป นอกจากนั้นการสะท้อนภาพยังหมายถึงการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นก่อนที่จะดำเนินการจริงอีกด้วย การสะท้อนข้อมูลนี้จะช่วยในการวางแผนการดำเนินการในขั้นต่อไปที่จะเป็นไปได้สำหรับกลุ่มและสำหรับแต่ละบุคคลในโครงการ

การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการที่เคลื่อนไหวไม่อยู่นิ่งของสิ่งสำคัญ ซึ่งมีการเคลื่อนไหวในลักษณะของเกลียวสว่านระหว่างการวางแผน การปฏิบัติการ การสังเกต และการสะท้อน ดังภาพประกอบที่ 5

ภาพประกอบ 5 วงจรของวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR

ที่มา: วาสนา ประวาลพฤษ์. (2538). อ้างใน กิตติพร ปัญญาภิญโญผล. 2549. 41-46.

5. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการพัฒนาครู

5.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการพัฒนาครูด้านความรู้

5.1.1 ความหมายของความรู้

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520: 10) กล่าวว่า ความรู้ คือ พฤติกรรมนั้นต้น ซึ่งผู้เรียนเพียงแต่ จำได้ อาจจะโดยการฝึกหรือโดยการมองเห็น ความรู้ขั้นนี้ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับคำจำกัดความ ความหมาย ทฤษฎี ข้อเท็จจริง กฎโครงสร้าง และวิธีการแก้ปัญหา

บุญชม ศรีสะอาด (2527: 20) กล่าวว่า ความรู้ คือ ความสามารถของสมองในอันที่จะทรงไว้ซึ่งเรื่องราวต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับเข้าใจในสมอง การวัดว่าบุคคลมีความสามารถในการจำเรื่องราวต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงใดนั้นวัดได้จากความสามารถในการระลึกออกของบุคคลนั้น

อดุลย์ จาตุรงค์กุล (2541: 185-189)กล่าวว่า ความรู้หมายถึง ข่าวสารที่เก็บไว้ในความทรงจำ ส่วนหนึ่งของข่าวสารทั้งหมดเกี่ยวข้องกับหน้าที่ของผู้บริโภคในตลาดเรียกว่า ความรู้เกี่ยวกับผู้บริโภค (Consumer Knowledge) ซึ่งอาจจะศึกษาได้โดยการตอบคำถามดังนี้ คือ ผู้บริโภคจะรู้ อะไร ความรู้จัดระเบียบอยู่ในความทรงจำในรูปใด และจะวัดความรู้ได้อย่างไร

รัตติกรณ์จงวิศาล (2535: 49) กล่าวว่า ความรู้ หมายถึง กฎเกณฑ์ ข้อเท็จจริงและข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับและสะสมไว้ในรูปของการจำ

จากความหมายของความรู้และความเข้าใจที่กล่าวมาข้างต้นพอจะสรุปได้ว่า ความรู้ ความ เข้าใจ หมายถึง การสะสมประสบการณ์ความทรงจำ ข้อมูลต่างๆ ที่บุคคลได้เก็บไว้ในสมอง โดย

สามารถนำออกมาใช้ได้ในการให้ข้อมูล อธิบายหรือความสามารถในการแปลความหมาย ซึ่ง สามารถวัดความรู้ความเข้าใจได้จากการระลึก

5.1.2 โครงสร้างของความรู้

บลูม และคณะ (Bloom; others. 1856) แบ่งพฤติกรรมโครงสร้างความรู้ออกเป็น 6 ขั้นตอน โดยเรียงจากชั้นง่ายไปหาชั้นยาก สรุปได้ดังนี้

ขั้นที่ 1 ความรู้ - ความจำ (knowledge) หมายถึง การระลึกได้ ความรู้ที่นั้นสามารถยกมากล่าวอ้างอิงเพื่อสนับสนุนในสิ่งที่ตนต้องการทำความเข้าใจกระจ่างขึ้น

ขั้นที่ 2 ความเข้าใจ (comprehension) หมายถึง สามารถอธิบายชี้แจง โดยการแปลความ ตีความ สรุปความ พยากรณ์ ยกตัวอย่างประกอบได้

ขั้นที่ 3 การนำไปใช้ (application) หมายถึง สามารถนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ หรือนำเอากฎ สูตร หลักการมาใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การวิเคราะห์ (analysis) หมายถึง สามารถแยกแยะให้เห็นส่วนประกอบ จำแนกประเภท หาความสัมพันธ์ของส่วนย่อยของสิ่งของแต่สองสิ่งขึ้นไป

ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์ (synthesis) หมายถึง สามารถนำเอาส่วนย่อยๆ มาประกอบเห็นสิ่งใหม่ เรียบเรียงเรื่องราว ออกแบบการทดลอง การเรียนรู้ระดับนี้ เน้นความคิดสร้างสรรค์

ขั้นที่ 6 การประเมินผล (evaluation) หมายถึง ความสามารถในการตีความ ประเมิน วิจารณ์โดยใช้สถิติเป็นเครื่องสนับสนุนว่าดี ปานกลาง เลว

5.1.3 การวัดความรู้

กิตติมา ปรีดีติติก (2520) เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความรู้มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีความเหมาะสมกับการวัดความรู้ตามคุณลักษณะซึ่งแตกต่างกันออกไป เครื่องมือที่ใช้วัดความรู้ที่นิยมใช้ วัดกันมากคือ แบบทดสอบ แบบทดสอบถือว่าเป็นสิ่งเร้า เมื่อนำไปให้ผู้ถูกสอบ ให้แสดงอาการตอบสนองออกมาด้วยพฤติกรรมบางอย่าง เช่น การพูด การเขียน การทำท่าทาง ฯลฯ เพื่อให้สามารถสังเกตเห็นหรือสามารถนับจำนวนปริมาณได้ เพื่อนำไปแทนอันดับหรือคุณลักษณะของ บุคคลนั้น รูปแบบของข้อสอบหรือแบบทดสอบมี 3 ลักษณะ

1. ข้อสอบปากเปล่า เป็นการทดสอบด้วยวาจา หรือคำพูดระหว่างผู้ทำการสอบกับผู้ถูกสอบโดยตรงหรือบางครั้งเรียกว่า "การสัมภาษณ์"

2. แบบสอบข้อเขียน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

แบบความเรียง เป็นแบบที่ต้องการให้ผู้อธิบาย บรรยาย ประพันธ์หรือวิจารณ์ เรื่องราวที่เกี่ยวกับความรู้

แบบจำกัด คำตอบเป็นข้อสอบที่ให้ผู้สอบพิจารณาเปรียบเทียบ ตัดสินข้อความ หรือ รายละเอียดต่างๆ ซึ่งมีอยู่ 4 แบบ คือ แบบถูก ผิด แบบจำค่า และแบบเลือกตอบ

3. ข้อสอบภาคปฏิบัติ เป็นข้อสอบที่ไม่ต้องการให้ผู้ถูกสอบตอบสนองออกมาด้วย คำพูดหรือเขียนเครื่องหมายใด ๆ แต่มุ่งให้แสดงพฤติกรรมด้วยการกระทำจริง

รตติกรณ์ จงวิศาล (2535: 51) การวัดความรู้ ความสามารถในการระลึก (Recall) เรื่องราวข้อเท็จจริงหรือประสบการณ์ต่างๆ หรือเป็นการวัดการระลึก ประสบการณ์เดิมที่บุคคลได้รับ จากคำสอนการบอกกล่าว การฝึกฝนของผู้สอนรวมทั้งตำราจากสิ่งแวดล้อมต่างๆ ด้วยคำถามวัด ความรู้แบ่งออกเป็น 3 ชนิดคือ

1. ถามความรู้ในเนื้อเรื่อง เป็นการถามรายละเอียดของเนื้อหา ข้อเท็จจริงต่างๆ ของ เรื่องราวทั้งหลาย ประกอบด้วยคำถามประเภทต่างๆ เช่น คัพทและนิยาม กฎและความจริงหรือ รายละเอียดเนื้อหาต่างๆ

2. ความรู้ในวิธีการ เป็นการถามวิธีปฏิบัติต่างๆ แบบแผน ประเพณี ขั้นตอนการ ปฏิบัติทั้งหลาย เช่น ถามระเบียบแบบแผน ลำดับนั้นและแนวโน้ม การจัดประเภทและหลักเกณฑ์ ต่างๆ

3. ถามความรู้รอบยอดเป็นการถามความสามารถในการจดจำข้อสรุปหรือหลักการ ของ เรื่องที่เกิดจากการผสมผสานหาลักษณะ เพื่อรวบรวมและย้อนลงมาเป็นหลักหรือหัวใจของ เนื้อหาอื่นๆ

รวีวรรณ ชินะตระกูล (2533: 38-41) การสร้างแบบทดสอบเพื่อเป็นเครื่องมือวัด พฤติกรรม ด้านความรู้ ความจำที่เป็นที่รู้จักไปแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. แบบอัตนัย เป็นแบบทดสอบที่ผู้สอบต้องเขียนตอบ เป็นการยากที่จะควบคุมการ ตอบ ของผู้สอบได้ แบบทดสอบชนิดนี้ยังแบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ

1.1 แบบทดสอบที่ไม่จำกัดคำตอบ (Essay - extended response) หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้ตอบมีสิทธิในการตอบอย่างเสรี

1.2 แบบทดสอบที่จำกัดคำตอบ (Essay - restricted response) หมายถึง แบบทดสอบที่ผู้ตอบมีสิทธิในการตอบจำกัด

1.3 แบบทดสอบแบบตอบสั้นๆ (Short - answer) หมายถึง แบบทดสอบที่ ต้องการ คำตอบที่เป็นวลีเท่านั้น

1.4 แบบทดสอบแบบให้เติมคำให้สมบูรณ์หมายถึง แบบทดสอบที่ต้องการให้เติมคำตอบ

2. แบบปรนัย เป็นแบบทดสอบที่มีรูปแบบ (Structure) มากที่สุด สามารถใช้วัดผลได้แบบทดสอบแบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ

2.1 แบบถูกผิด (True - False) คำถามชนิดนี้ถามถึงความจริง หลักการ กฎต่างๆ และการตีความ

2.2 แบบทดสอบแบบจับคู่ (Matching) ลักษณะของข้อสอบจะมี 2 คอลัมน์ คอลัมน์หนึ่งเป็นชุดของคำถาม อีกคอลัมน์หนึ่งเป็นชุดคำตอบ ซึ่งผู้ตอบจะเลือกคำตอบที่ถูกต้อง เพื่อให้สอดคล้องกับคำถาม

2.3 แบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice) ข้อสอบแบบนี้จะประกอบด้วย 2 ส่วน ส่วนแรกเป็นส่วนของโจทย์ (Stem) อีกส่วนหนึ่งเป็นตัวเลือก (Alternative) มีตั้งแต่ 3-5 ตัวเลือกแบบทดสอบประเภทนี้จะวัดความสามารถของสมองได้ตั้งแต่ต่ำจนถึงขั้นสูงๆ โดยคำตอบ ในตัวเลือกนั้นจะมีข้อถูกอยู่เพียงข้อเดียว ส่วนข้ออื่นๆ เป็นตัวลวง (Distracters) เป็นแบบทดสอบที่ นิยมใช้กันมาก เพราะมีข้อดีที่ว่าการให้คะแนนไม่ว่าใครตรวจ การให้คะแนนจะเท่ากันเสมอ

จากที่กล่าวมาข้างต้นอาจสรุปได้ว่า ในการสร้างเครื่องมือวัดความรู้ความเข้าใจจะต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับนิยาม ซึ่งในที่นี้คือนิยามความรู้ความเข้าใจในสินค้าหลากหลายคาร์บอนโดยรูปแบบเครื่องมือที่ได้มีทั้งแบบปรนัยและอัตนัย โดยผู้วิจัยสนใจที่จะใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะ เป็นปรนัยแบบถูกผิด (True - False) มาเป็นเครื่องมือในการวัดความรู้ความเข้าใจ

5.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการพัฒนาครูด้านเจตคติ

5.2.1 ความหมายของเจตคติ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของเจตคติไว้ดังนี้

เจตคติ เป็นการรวบรวมเกี่ยวกับความรู้สึกนึกคิด ความคิดเห็น (Opinion) ความเชื่อ (Beliefs) และความจริง (ซึ่งได้แก่ความรู้ต่างๆ) รวมทั้งความรู้สึก ซึ่งอาจเป็นการประเมินทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกัน แล้วบรรยายให้รู้ถึงจุดแกนกลางของวัตถุนั้นๆ ความรู้และความรู้ สึกเหล่านี้มีแนวโน้มจะก่อให้เกิดพฤติกรรมชนิดใดชนิดหนึ่งต่อไป (คัคดี สุทธธะณี. 2531: 2)

เจตคติ หมายถึง ท่าที ความรู้สึก หรือความคิด ที่บุคคลมีต่อวัตถุ เหตุการณ์ หรือบุคคลอื่นๆ ซึ่งอยู่รอบตัวเรา ลักษณะโดยทั่วไปของเจตคตินั้นอาจกล่าวได้ว่า เป็นสิ่งที่ได้จากการ

เรียนรู้ผูกพันอยู่กับเป้า มีทิศทางและความเข้มข้นที่แปรไปได้ เมื่อเกิดแล้วค่อนข้างคงทนแต่ก็เปลี่ยนแปลงได้ และอาจแสดงออกมาให้เห็นได้ (บุญศรี คำชาย. 2540: 159)

เจตคติเป็นความรู้สึกของคน คนเราจะรู้สึกได้ก็ต่อเมื่อประสาทของเราได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน นั่นคือรับรู้สิ่งนั้นก่อนนั่นเอง ถ้าจิตเราเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกได้ ตั้งแต่ขั้นต้นๆ จนถึงขั้นสูงๆ คือเกิดความสนใจ ความซาบซึ้งพอใจ และเจตคติตามมา(ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. 2543: 52)

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับความหมายขอเจตคติสามารถสรุปความหมายของเจตคติว่าเจตคติหมายถึง ความรู้สึกนึกคิด หรือความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งมีแนวโน้มไปในทางที่เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

5.2.2 การเกิดของเจตคติ

เจตคติเกิดจากปัจจัยหลายอย่างดังที่นักวิชาการได้กล่าวถึงการเกิดของเจตคติไว้ดังนี้ ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531: 4) ได้กล่าวถึงการเกิดของเจตคติไว้ว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้และประสบการณ์ของบุคคล ซึ่ง ออลพอร์ท (Allport) (ศักดิ์ สุนทรเสถียร. 2531: 4; อ้างอิงจาก Ernest R. Higgard. 1962) เสนอความคิดเห็นว่าเจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งของคนเกิดขึ้นได้ ตามเงื่อนไข 4 ประการ คือ

1. กระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการเพิ่มพูนและบูรณาการของการตอบสนอง แนวความคิดต่างๆ เช่นเจตคติจากครอบครัว โรงเรียน ครู การเรียนการสอน และอื่นๆ
2. ประสบการณ์ส่วนตัวขึ้นอยู่กับความแตกต่างของบุคคล ซึ่งมีประสบการณ์ที่แตกต่างกันไปนอก จากประสบการณ์ของคนจะสะสมขึ้นเรื่อยๆ แล้วยังทำให้มีกระสวน (Pattern) เป็นของตัวเองด้วย ดังนั้นเจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละบุคคลแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคนๆ นั้น
3. การเลียนแบบ การถ่ายทอดเจตคติของคนบางคนได้จากการเลียนแบบเจตคติของคนอื่นที่ตนพอใจ เช่น พ่อ-แม่ ครู พี่น้อง และบุคคลอื่นๆ
4. อิทธิพลของกลุ่มสังคม คนย่อมมีเจตคติคล้ายตามกลุ่มสังคมที่ตนอาศัยอยู่ตามสภาพแวดล้อม เช่น เจตคติต่อศาสนา สถาบันต่างๆ เป็นต้น

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ . (2546: 250-251) ได้กล่าวถึงการเกิดของเจตคติไว้ว่าเจตคติเกิดจากการเรียนรู้ และประสบการณ์ของบุคคลจึงเกิดจากเงื่อนไข 4 ประการ คือ

1. การเพิ่มและการรวมตัวกันของการตอบสนองที่เกิดจากการเรียนรู้ในด้านต่างๆ และจากบุคคลต่างๆ เช่นจากบ้าน โรงเรียนและสังคม
2. แบบแผนของตนเอง ความแตกต่างของประสบการณ์ทำให้เกิดเจตคติของแต่ละคนแตกต่างกันไป เจตคติบางอย่างจึงเป็นเรื่องเฉพาะของตนแล้วแต่พัฒนาการและความเจริญเติบโตของคน
3. อิทธิพลของประสบการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างกระตือรือร้น หรือความตกใจ จะเป็นผลให้จดจำประสบการณ์นั้นได้นานๆ เป็นสิ่งที่ทำให้คนมีเจตคติต่อสิ่งนั้นๆ เช่น เคยขึ้นรถเมล์แล้วประสบอุบัติเหตุก็จะพยายามหลีกเลี่ยงไม่ขึ้นรถเมล์สายนั้น
4. การเลียนแบบ คนเราชอบหรือมีแนวโน้มที่จะเลียนแบบบุคคล สำคัญที่เราชื่นชอบเจตคติจึงเน้นการถ่ายทอดจากคนที่เราพึงพอใจและนับถือ เช่น เจตคติจากพ่อแม่ถึงลูกจากการศึกษาเอกสาร ในเบื้องต้น สรุปได้ว่า เจตคติเกิดจากปัจจัยหลายอย่าง ได้แก่การเรียนรู้ ประสบการณ์ การเรียนแบบ และกลุ่มสังคม

5.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับผลการพัฒนาครูด้านความพึงพอใจ

5.3.1 ความหมายของความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

กู๊ด (Good. 1973 : 13) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน หมายถึงระดับความพอใจซึ่งเป็นผลจากความสนใจ และ เจตคติของบุคคลที่มีต่อคุณภาพและสภาพของงาน

เฟลด์แมน และฮิวจ์ (Felfman and Hugh. 1983 :192) ให้ความหมายว่า ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานคือสิ่งที่แสดงออกหรือ ความรู้สึกในทางบวกที่บุคคลมีต่องานที่ปฏิบัติ

ปาริชาติ ตันติวัฒน์ (2538 : 17) ความพึงพอใจในการทำงานคือความรู้สึกของบุคคลต่องานอันเป็นผลจากปัจจัยหรือองค์ประกอบต่างๆในการปฏิบัติงาน เพื่อสนองความต้องการของบุคคลทั้งทางร่างกายและจิตใจได้อย่างเหมาะสม

สร้อยตระกูล ติวยานนท์. (2541 :133) กล่าวว่า ความพึงพอใจในงานเป็นทัศนคติหรือความรู้สึกชอบ หรือไม่ชอบโดยเฉพาะของผู้ปฏิบัติงานซึ่งเกี่ยวกับงาน จะเห็นได้ว่าเรื่องความพึงพอใจในงานนี้เป็นเรื่องของทัศนคติ หรือเจตคติโดยตรง

วนิชา พักขำ (2543 : 19) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง ความรู้สึกหรือทัศนคติที่ดีต่องาน ซึ่งเกิดจากการสนองความต้องการในปัจจุบันการทำงานด้านต่างๆทำให้ปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมีประสิทธิภาพ

บลัมและเนย์เลอร์ (ญัฐนิชา ปานศักดิ์.2544 : 18 ; อ้างอิงจาก Blum ; & Naylor.1968.) ได้กล่าวถึง ความพึงพอใจในการทำงานว่า เป็นทัศนคติต่างๆ ซึ่งเป็นผลมาจากการงานและปัจจัยต่างๆ เช่น ความปลอดภัย ความมั่นคงในการประกอบอาชีพ สถานภาพของงาน โอกาสก้าวหน้าในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมพัฒนาตนเอง

จากความหมายข้างต้น ความพึงพอใจหมายถึงทัศนคติหรือความรู้สึกในเชิงบวกของบุคคลที่มีต่อการปฏิบัติงาน การรู้สึกมีความสุขของบุคคลต่อการทำงานซึ่งเป็นความสุขที่เกิดขึ้น เมื่อผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองความต้องการในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ และด้านจิตใจจนเป็นที่พอใจ ซึ่งจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจ และยินดีปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ จนงานที่ทําเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลที่ดี

5.3.2 ทฤษฎีเกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

1.ทฤษฎีปัจจัยคู่ของเฮอริชเบอร์ก(Herzberg's Two-theory) เฮอริชเบอร์ก (Frederick Herzberg) เป็นนักจิตวิทยาที่มุ่งเน้นศึกษาเรื่องแรงจูงใจในการทำงาน ผลงานของเขาในเรื่องนี้มีปรากฏอย่างแพร่หลาย เฮอริชเบอร์กได้ทำการศึกษาวิจัยนานกว่า 30 ปี โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญ (Critical incident) ให้กลุ่มตัวอย่างที่นักบัญชีและวิศวกรมากกว่า 200 คน จากโรงงานอุตสาหกรรม และธุรกิจ 11 แห่ง ของเมืองฟิตสเบิร์กลองนีย์ย้อนกลับถึงเหตุการณ์สำคัญในชีวิตการทำงานที่ยังอยู่ในความทรงจำว่า ในเหตุการณ์ดังกล่าวมีอะไรบ้างที่ทำให้เกิดความรู้สึกพึงพอใจ (Satisfied) และที่ไม่พึงพอใจ(Dissatisfied) จากนั้นจึงนำคำตอบที่ได้มาวิเคราะห์ตามหลักวิชาการ ได้คำตอบที่น่าแปลกใจว่าปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจต่องานเป็นคนละกลุ่มกับปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจต่องาน

แม้ว่าเราอาจคาดหมายได้ว่าปัจจัยกลุ่มใดที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ และถ้าขาดปัจจัยกลุ่มนี้ก็จะก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจขึ้นก็ตาม แต่ละประเด็นสำคัญที่น่าสนใจที่นี่ ก็คือความพึงพอใจต่องานกับความไม่พึงพอใจต่องานซึ่งเกิดมาจากคนละกลุ่มปัจจัยที่ต่างกัน

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัย ดังต่อไปนี้

6.1 งานวิจัยในประเทศ

สวาท มุลละ (2548 : 60-63) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในอำเภอสนทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า การศึกษามีการจัดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ปรัชญา และเป้าหมาย การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ แผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน ปัญหาในการควบคุมคุณภาพ คือ ขาดการวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษา เช่น การวิเคราะห์วิกฤต โอกาส จุดอ่อน จุดแข็งของสถานศึกษา ขั้นตอนของการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา มีการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คณะครู และศึกษานิเทศก์ พบว่าโรงเรียนมีการสรุปผลการดำเนินการติดตาม จัดทำรายงานพัฒนาคุณภาพการศึกษา และศึกษาสภาพปัญหาในการดำเนินงานในปีที่ผ่านมา ในขณะที่เห็นว่าการดำเนินงานตามแผน แต่ไม่มีการตรวจสอบประเมินผล และนำผลมาปรับปรุงปฏิบัติให้บรรลุผลสูงสุด ปัญหาใหญ่คือ คณะครูไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา และผู้บริหารขาดทักษะในการจัดการบริหารคุณภาพ PDCA ข้อเสนอแนะ คือ ผู้บริหารและคณะครูควรมีส่วนร่วมและดำเนินการอย่างเป็นระบบ ส่วนขั้นตอนของการประเมินคุณภาพการศึกษา พบว่า ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของคณะครูและศึกษานิเทศก์ มีเอกสารการประเมินคุณภาพภายในดำเนินการตามขั้นตอน ปัญหา คือ ขาดการนิเทศภายในและครูขาดความเข้าใจ ขาดความตระหนักเกี่ยวกับเรื่องการประเมิน ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารควรสร้างความตระหนักว่าการประกันคุณภาพเป็นสิ่งจำเป็นและควรพัฒนาเครื่องมือการประเมิน มีการวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน และศึกษานิเทศก์

เรณู ชุ่มวารี (2549 : 84 - 98) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ภาพรวมของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่ ผู้บริหารได้จัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญอยู่ในระดับดี และมีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในระดับดีมาก ส่วนครูมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ พัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่ในระดับพอใช้ ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรอยู่ในระดับปรับปรุง มาตรฐานด้านผู้บริหารอยู่ในระดับที่ดี และมีการจัดหลักสูตรที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เหมาะสมต่อผู้เรียนและท้องถิ่น ซึ่งอยู่ในระดับที่ดีมาก โรงเรียนสิริมังคลานุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่จะต้องมีการปรับปรุงในมาตรฐานด้านผู้เรียน

เกี่ยวกับการให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรตลอดจนส่งเสริมด้านการคิด วิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรองและมีวิสัยทัศน์ อีกทั้งการมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การรักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

วิสิทธิ์ สังฆะมณี (2549 : 130 - 138) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านผู้เรียน โรงเรียนชุมชนบ้านประตูลี้ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนชุมชนบ้านประตูลี้ อำเภอธวัชบุรีจังหวัดร้อยเอ็ด ขาดระบบ ขั้นตอนที่ชัดเจน บุคลากรขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดการวิเคราะห์ ตัวบ่งชี้ และการกำหนดสภาพความสำเร็จ การศึกษาในครั้งนี้ได้มีการใช้ 2 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การศึกษาดูงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการใช้กิจกรรมจำนวน 6 กิจกรรม คือ กิจกรรมวิเคราะห์ปัญหาและแผนงาน กิจกรรมศึกษาดูงานกิจกรรมสรุปหลักการ กิจกรรมประชุมย่อย กิจกรรมพัฒนาระบบ กิจกรรมประเมินผลงาน โดยใช้วิจัยเชิงปฏิบัติการเป็น 2 วงรอบ ซึ่งแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติ ขั้นตอนสังเกตและการสะท้อนผล เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์และแบบประเมินวิเคราะห์การดำเนินงาน การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าและเสนอผลการศึกษาค้นคว้า โดยวิธีพรรณนาวิเคราะห์

ณรงค์ฤทธิ์ มะลิวัลย์ (2549 : 103-104) ได้ศึกษาการพัฒนากิจการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบ้านทรายมูล (ทรายมูลประชารัฐ) อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร พบว่า การพัฒนากิจการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โดยใช้กลยุทธ์ การระดมพลังสร้างสรรค์และการนิเทศ มีกิจกรรมการฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ การประชุมชี้แจงการประชุมกำกับติดตาม การมอบหมายหน้าที่ปฏิบัติ และการนิเทศ ทำให้ระบบประกันคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษามีคุณภาพสูงขึ้น บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศทางการศึกษาครบทุกด้าน มีการนิเทศ กำกับติดตามด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาบุคลากรมีความพร้อมที่จะได้รับการประเมินจากองค์กรภายนอก

วุฒิดักดี ธนวัฒน์กุลชัย (2549 : 59-60) ได้ศึกษาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ผู้สอน ข้าราชการครู ครูพิเศษ บุคลากรที่สอนหมวดวิชาพื้นฐาน บุคลากรที่สอน

หมวดอาชีพ บุคลากรชายและบุคลากรหญิง โดยรวมและทุกด้านอยู่ในระดับมาก และความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอนแตกต่างกัน โดยผู้บริหารมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสูงกว่าผู้สอน ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาสูงกว่าครูพิเศษสอน ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ของผู้สอนหมวดวิชาพื้นฐานกับผู้สอนหมวดวิชาชีพไม่แตกต่างกัน และ ความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของบุคลากรชายกับบุคลากรหญิงไม่แตกต่างกัน

ฉัตรชัย โสรรัตน์ (2549 : 147 - 150) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนลำน้ำพอง อำเภอลำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โรงเรียนลำน้ำพอง อำเภอลำพอง จังหวัด ขอนแก่น โดยใช้วงจรพัฒนาระบบ (System Development Life : SDLC) ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ การศึกษาระบบ การวิเคราะห์ระบบ การออกแบบระบบ การนำไปใช้ และการบำรุงดูแลรักษาและการ ทบทวนระบบ ตามกรอบการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการรายงาน คุณภาพการศึกษาประจำปี 2 ด้าน คือ ด้านระบบการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยใช้ กิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา 1. ด้านระบบการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่ามี การดำเนินการจัดทำรายงานได้ตามขั้นตอน และวิธีการอย่างถูกต้อง 2. ด้านระบบการเผยแพร่รายงาน คุณภาพการศึกษาประจำปีต่อสาธารณชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ก่อนการพัฒนาพบว่าไม่มีการ เผยแพร่รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ต่อสาธารณชนเลย เนื่องจากไม่มีแนวทางในการเผยแพร่ และ โรงเรียนไม่ให้ความสำคัญ หลังจากการพัฒนาแล้ว พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถดำเนินการ เผยแพร่รายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ต่อสาธารณชนได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์

คม แสนสุข (2550 : 220 - 221) ได้ศึกษาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน นาข่าวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2550 – 2552 พบว่า การ บริหารงานของสถานศึกษาเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกนั้นมีระบบการประกันคุณภาพที่ เข้มแข็ง มีการกำกับติดตาม ตรวจสอบอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้ให้มีคุณลักษณะที่พึง ประสงค์ คือ เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาข่า วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2550 - 2552 ปรากฏผลว่า โรงเรียนได้แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อใช้เป็นกรอบ แนวทางในการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของโรงเรียน และรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายนอกกรอบที่ 2

สุนีย์ สอนตระกูล (2550 : 63 - 65) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนรัตนวิเชียร พบว่า เป็นงานวิจัยที่ต้องการให้สถานศึกษาเป็นผู้ดำเนินการประเมินภายในด้วยตนเอง พบว่าวงจรการบริหารงาน PDCA เป็นระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการทุกประเภท และเป็นเครื่องมือที่ดีในการนำมาบริหารงานในโรงเรียนรัตนวิเชียร ทำให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างมีระบบ สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้ เกิดการบริหารจัดการที่ดี ครูมีความเข้าใจจุดหมายและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพ มีการวางแผนงานร่วมกันในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำระบบสารสนเทศและทำอย่างต่อเนื่อง มีวิธีการตรวจสอบทบทวนวิธีทำงานอย่างเหมาะสม มีการนิเทศติดตามพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง นำผลที่ได้มาพัฒนางานหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกันโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข มีแนวทางปรับปรุงแก้ไขที่ชัดเจน การรายงานผลครูมีความเห็นว่าได้มีการนำผลการประเมินมาสรุปรายงานต่อผู้ปกครอง และต่อสาธารณชนอย่างสม่ำเสมอตามระยะเวลาที่เหมาะสม โดยมีการสรุปผลการประเมินตนเอง และรายงานต่อสาธารณชน และรายงานต่อต้นสังกัดต่อไป

กิตติภรณ์ ปะติเพนัง (2550 : 127-128) ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองเต่า อำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 โดยการศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินภายนอกรอบสองที่มีวิธีปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best Practice) พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านของทั้ง 3 โรงเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่า สิ่งสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา คือ การเตรียมความพร้อมของบุคลากรมีการแต่งตั้งคณะทำงาน ผู้บริหารได้สร้างความตระหนักและพัฒนาทักษะโดยการส่งบุคลากรเข้าร่วมประชุมสัมมนาเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดส่วนด้านการดำเนินการประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา แต่ละโรงเรียนมีกิจกรรมการพัฒนาแต่ละมาตรฐานและตัวบ่งชี้ มีการดำเนินกิจกรรมอย่างหลากหลายและจากกระบวนการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การทำงานแบบทีมงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถทำให้การดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้น และทำให้บุคลากรมีความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

มนต์ทยา ทองพูล (2550 : 63-70) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา ระดับสถานศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การเตรียมการก่อนดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การตรวจสอบทบทวนคุณภาพจากการศึกษา การนุเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีและการประเมินคุณภาพการศึกษา และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเชิงเทราเขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

วีระศักดิ์ ตะหนอง (2550 : 142-143) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีโรงเรียนดอนตาลดงบังวิทยาอำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยใช้กลยุทธ์ การประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศการศึกษา ทำให้รายงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้านการรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีมีความถูกต้อง สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน

สถาพร มีเพียง (2550 : 111- 114) ได้ดำเนินการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพด้านผู้เรียนโรงเรียนอนุบาลทับทิม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาค้นคว้า พบว่า ก่อนการดำเนินการพัฒนา ระบบสารสนเทศเดิมยังไม่เป็นระบบ ขาดการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจน การจัดเก็บข้อมูลกระจัดกระจาย ข้อมูลไม่ครบถ้วน ไม่สมบูรณ์ เรียกใช้งานไม่สะดวก ข้อมูลไม่ทันสมัย ไม่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลที่ไม่ตรงกับความต้องการใช้งาน ไม่มีผู้รับผิดชอบโดยตรง และไม่สามารถนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ หลังจากที่ได้มีการดำเนินงานพัฒนาระบบตามกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศ โดยใช้กลยุทธ์ที่ประกอบด้วยกิจกรรมการประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ พบว่า มีระบบประมวลผลข้อมูลที่ชัดเจนทั้งในรูปแบบเอกสารและการป้อนข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ สารสนเทศที่ได้เป็นระบบ มีการกำหนดรูปแบบที่ชัดเจน การจัดเก็บข้อมูลสามารถรวบรวมไว้ในที่เดียวกัน เรียกใช้งานสะดวก มีความครบถ้วน สมบูรณ์ ข้อมูลมีความทันสมัย เป็นปัจจุบัน ข้อมูลตรงกับความต้องการใช้งานมีผู้รับผิดชอบโดยตรง และสามารถนำข้อมูลมาใช้ในการตัดสินใจในด้านต่าง ๆ โดยสรุปการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ด้านผู้เรียน ตามกระบวนการพัฒนาระบบสารสนเทศ 5 ขั้นตอน ส่งผลให้ระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนโรงเรียนอนุบาลบ้านทับทิม อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดชัยภูมิ มีความครบถ้วน ถูกต้อง สมบูรณ์เป็นปัจจุบัน สะดวกรวดเร็วในการนำมาใช้ แต่สิ่งที่ควร

พัฒนาต่อก็คือ การพัฒนาระบบสารสนเทศด้านผู้เรียนให้ครอบคลุมข้อมูลนักเรียนด้านอื่น ๆ และการเพิ่มฐานข้อมูลเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาให้ครบทุกด้าน

อภิรักษ์ กมลผัน (2550 : 135-151) ได้ศึกษาค้นคว้าการพัฒนาระบบสารสนเทศการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนด่านใต้วิทยา อำเภอวังคำ จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าการดำเนินงานการพัฒนา ระบบสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา และด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ ทำให้การรายงานสารสนเทศมีรูปแบบที่หลากหลาย เรียกใช้ข้อมูลได้อย่างรวดเร็วเป็นปัจจุบันทันต่อความต้องการ มีการระดมความคิดเพื่อจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานสารสนเทศดำเนินงานพัฒนาระบบสารสนเทศ และตรวจสอบผลการดำเนินการ มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการจัดเก็บสารสนเทศงานประกันคุณภาพการศึกษาทั้ง 4 ด้าน ได้ครอบคลุมขอบข่ายงานตรงตามความต้องการใช้ข้อมูลถูกต้องสมบูรณ์เป็นปัจจุบันสามารถสืบค้นได้ทันเวลา การพัฒนาระบบสารสนเทศการประกัน ทำให้การดำเนินงานสารสนเทศเกิดประสิทธิภาพสนองต่อความต้องการใช้และเอื้อต่อการพัฒนาการศึกษา

ดิเรก ศรีโยธา (2551 : 87 - 95) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 พบว่า 1) โรงเรียนขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ให้ความสำคัญกับการประกันคุณภาพการศึกษาโดยจัดให้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารงานโรงเรียนตามปกติมีการนิเทศกำกับติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอ มีการบันทึกข้อมูลเพื่อตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา จัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และต้นสังกัดเพื่อปรับปรุงตนเอง 2) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา พบว่า ปัญหาการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็กค่อนข้างมีปัญหาเพราะเป็นโรงเรียนในเขตชนบทค่านิยมของคนมักจะนับถือครูไม่ค่อยออกความคิดเห็นในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา 3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็ก พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 4 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนขนาดเล็กจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ พบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ตำแหน่งหน้าที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ประไพพรรณ ยศกลาง (2551 : 77-78) ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานการประกัน

คุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนบ้านโนนสัง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมาพบว่า บุคลากรมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา สามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้วางแผนการปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถปฏิบัติงานตามโครงสร้างการปฏิบัติงาน สามารถวางแผนพัฒนางานของตนเอง มีการจัดองค์กร โครงสร้าง และระบบบริหารงานที่มีความคล่องตัวสูงและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป มีการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน มีความสนทสนมคุ้นเคยในระหว่างการทำงาน และสามารถปฏิบัติงานตามแผนที่กำหนดมีผลที่เกิดขึ้นชัดเจนตามขั้นตอนในการพัฒนา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องพึงพอใจการพัฒนาการเรียนการสอนของผู้เรียน

พันทิพา ชุ่มชุ่ม (2551 : 82-88) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียนประถมศึกษา ในเขตอำเภอวัฒนานครจังหวัดสระแก้ว พบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และด้านการประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนในเขตอำเภอวัฒนานคร โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับดีมาก และเมื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการ จำแนกตามสถานภาพของบุคลากร คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูหัวหน้างานวิชาการโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์พบว่า การบริหารงานวิชาการมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการประกันคุณภาพการศึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สุภาพร ไผ่โพธิ์ (2551 : 81 - 86) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1 พบว่าผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ว่า ด้านการปฏิบัติงานของสถานศึกษาพบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก โรงเรียนจัดตั้งคณะกรรมการงานประกันคุณภาพ มีการเตรียมข้อมูลสารสนเทศได้สอดคล้องกับการมาตรฐานและตัวบ่งชี้ ด้านการประเมินตนเองของสถานศึกษาพบว่าโรงเรียนจัดให้มีระบบข้อมูลของผู้สำเร็จการศึกษาของแต่ละปี โรงเรียนจัดครูผู้สอนตรงตามวุฒิ ด้านการรายงานการประเมินตนเอง พบว่าผู้บริหารประชุมชี้แจงครูและบุคลากรในโรงเรียนเพื่อเตรียมรับการประเมินคุณภาพการศึกษาจากองค์กรภายนอก ผลการเปรียบเทียบการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าผู้บริหารและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และบุคลากรที่มีประสบการณ์ทำงานน้อยและประสบการณ์ทำงานมากมีความเห็น โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

สมนึก อินหวั่น (2551 : 79 - 85) ได้ศึกษาการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน

เขตอำเภอแม่ฮ้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3 พบว่า 1. การศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าระดับการดำเนินการหรือการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก เพราะสถานศึกษาผ่านการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษาในรอบแรกมาแล้ว 2. การศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาแยกตามด้านต่าง ๆ พบว่า ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ด้านการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพภายในสถานศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านการตรวจสอบและประเมินผลคุณภาพการศึกษา พบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านการนำผลการประเมินมาพัฒนาปรับปรุงงาน พบว่าอยู่ในระดับมาก ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียนเขตอำเภอแม่ฮ้อย สถานศึกษาควรมีการเตรียมการโดยสร้างความตระหนักให้ทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยบุคลากรทุกฝ่ายต้องร่วมวางแผนพัฒนาร่วมกัน และร่วมมือกันดำเนินงานไปพร้อม ๆ กันอย่างมีระบบ

ไสว สุวิษานนท์ (2551 : 76 - 81) ได้ทำการพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา พบว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษามิบรรลุผลตามเป้าหมาย โดยบุคลากรทุกคนมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา ได้ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการ และได้ให้ข้อคิดลงพร้อมกันในการดำเนินงานแก้ปัญหา ผู้อำนวยการสถานศึกษาให้ขวัญและกำลังใจในการทำงานแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาและเชื่อมั่นว่า ทุกปัญหาจะต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาให้ดีขึ้นได้ ด้วยความร่วมมือของบุคลากรทุกคน สภาพปัญหาและความต้องการมีประเด็นที่สำคัญ 3 ประเด็นที่เกี่ยวข้อง และเกิดประโยชน์กับตัวนักเรียนมากที่สุด ได้แก่การจัดการเรียนการสอน การวิจัย/นวัตกรรมครู-นักเรียน และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ซึ่งมาตรฐานเหล่านี้มีผลต่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมประกอบกับมีข้อจำกัดเรื่องเวลาเพราะแต่ละประเด็นมีขอบข่ายงานกว้างขวางมาก ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน พบว่า โรงเรียนมีอุปกรณ์ คอมพิวเตอร์ สื่อ อิเล็กทรอนิกส์ที่เพียงพอต่อจำนวนนักเรียน แต่ครูไม่นำสื่อเหล่านี้ไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ดีเท่าที่ควรครูขาดความรู้ในการจัดการองค์ความรู้ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ครูมีโอกาสในการฝึกอบรมน้อยมาก ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ที่พอเพียง การวัดผลและประเมินผลของครูยังไม่มีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไปตามที่กำหนดเนื่องจากมีกิจกรรมอื่น ๆ แทรกเสมอการนิเทศภายในไม่ได้ทำอย่างสม่ำเสมอ บุคลากรทุกคนเห็นตรงกันว่าอยากให้มีการกำกับติดตามดูแลอย่างทั่วถึง และเป็นปัจจุบัน

ไพรวล จันทรัตน (2552 : 106-108) ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพ

การศึกษา ภายในโรงเรียนบ้านนายม อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน และเพื่อพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในให้มีความเป็นปัจจุบัน เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องโดยใช้กลยุทธ์ในการพัฒนา 3 กลยุทธ์ คือ กลยุทธ์การประชุมแบบมีส่วนร่วม AIC การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการศึกษาดูงาน พบว่า บุคลากรและกลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า โรงเรียนบ้านนายมอำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินการการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาภายหลังจากจบกระบวนการพัฒนา ในวงรอบที่ 1 ในระดับมากและมีความเข้าใจเพิ่มขึ้นภายหลังการพัฒนาในวงรอบที่ 2 บุคลากรมีความเข้าใจบทบาทหน้าที่ของตนเอง และมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากขึ้น บุคลากรในโรงเรียนได้รับการพัฒนาตามพฤติกรรมบ่งชี้ คือ มีการแต่งตั้งกรรมการนิเทศ มีปฏิทินการนิเทศมีการจัด แหล่งเรียนรู้ให้บุคลากรมีการประชุมคณะกรรมการอย่างสม่ำเสมอ มีการสรุปผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และมีการปรับปรุงระบบการนิเทศ ทุกพฤติกรรมได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก มีบางพฤติกรรมที่ต้องนำไปพัฒนาต่อ คือ การปฏิบัติการนิเทศไม่เป็นไปตามกำหนดผลการศึกษาค้นคว้าได้นำพฤติกรรมที่ไม่บรรลุเป้าหมายสู่การปฏิบัติให้ผู้บริหารกำกับติดตามผลการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นไปตาม กำหนดเวลาและรายงานผลให้ผู้บริหารทราบ การดำเนินการนิเทศ กำกับติดตามเป็นไปตามกำหนดเวลา และมีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามขั้นตอนอย่างถูกต้องและรวดเร็ว บุคลากรมีความตระหนักถึง ความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลจากการ พัฒนาการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ได้เข้าใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนบ้านนายม เป็นอย่างถูกต้องรวดเร็วตามแผนและขั้นตอนกระบวนการประกันคุณภาพ การศึกษา ภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

แพนลดา โคตรชมพู่ (2552 : 108-112) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษาภายในโรงเรียนบ้านนาคำมูลชมภูพร อำเภอรัตนวาปี จังหวัดหนองคายโดยมีกลยุทธ์ที่ใช้ คือ การประชุมแบบมีส่วนร่วมAIC และกลยุทธ์การนิเทศ โดยใช้กระบวนการวิจัยปฏิบัติการ PAOR 4 ขั้นตอน 2 วงรอบ คือ ขั้นวางแผน ขั้นการปฏิบัติขั้นการสังเกต ขั้นการสะท้อนผล ภายใต้กรอบการศึกษาระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 ระบบ คือ ระบบการจัดการบริหารและสารสนเทศ และการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาพบว่า โรงเรียนมีการพัฒนาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาภายใน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ สามารถนำการจัดระบบบริหารและสารสนเทศ และการจัดทำ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาภายใน ไปพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน

โรงเรียนได้

วันนัย คำของ (2552 : 91-92) ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ การศึกษา ของโรงเรียนบ้านหนองโป่งราษฎร์บำรุง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยใช้กลยุทธ์ คือการประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ซึ่งมี 4 กิจกรรม คือ การประชุมชี้แจงการระดมความคิดเห็น การกำกับติดตามดูแล และการให้คำปรึกษาการศึกษา พบว่า บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ ความ เข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น กรรมการที่ได้รับ การแต่งตั้ง ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความมั่นใจมากขึ้นด้านการวางแผนการประกันคุณภาพการศึกษา มีการจัดทำข้อมูลพื้นฐานและสารสนเทศทางการศึกษาครบทุกด้าน และการนำเสนอข้อมูลด้วยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีการทบทวนและการสร้างความเข้าใจในการนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษา เน้นย้ำบุคลากร และผู้ที่เกี่ยวข้องให้เกิดความเข้าใจ ความตระหนัก ความรับผิดชอบ ในภารกิจของสถานศึกษา มีการจัด กิจกรรมพัฒนาบุคลากร ก่อนนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาที่ปรับปรุงแล้วไปใช้ให้เกิดประโยชน์ และมีการนิเทศ กำกับ ติดตาม มีการแต่งตั้งกรรมการตรวจสอบและการประเมินผล มีการกำหนดแนวทาง และแนวปฏิบัติในการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา มีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจให้ คณะกรรมการสามารถดำเนินการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามกำหนดเวลาสามารถดำเนินการเก็บ รวบรวมข้อมูลได้ทุกมาตรฐาน และสรุปรายงานผลการตรวจสอบได้ตามกำหนดเวลา ผู้อำนวยการโรงเรียน ครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียน นักเรียนและบุคลากรในชุมชนมีความเข้าใจ เกิดความ พร้อม เกิดความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเตรียมรับการประเมินจากองค์กรภายนอก ซึ่งใน การปฏิบัติหน้าที่บุคลากรมีการเตรียมความพร้อมตลอดเวลา คือ มีข้อมูลสารสนเทศ เอกสาร การนำเสนอ พร้อมที่จะได้รับการประเมินจากองค์กรภายนอก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศสรุปได้ว่า การดำเนินการพัฒนาครูในการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเป็นการ พัฒนาทักษะการดำเนินงาน และสร้างความตระหนัก ให้แก่ครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ครูได้มี ส่วนร่วมในการพัฒนาด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยรูปแบบที่นิยมใช้กันคือ การ ประชุมแบบมีส่วนร่วม การอบรม การนิเทศติดตาม ซึ่งส่งผลในการพัฒนาความรู้ เจตคติ ความพึงพอใจ ของครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

บั๊ก (Bugg. 2001 : 4330 - A) ได้ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษา และการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนของคณะกรรมการศึกษาแห่งรัฐอิลลินอยส์อันเป็นตัวช่วยในการพัฒนา กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระบบในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของรัฐในการศึกษาได้หาทาง กำหนดขอบเขตที่โรงเรียน 2 โรงเรียนได้ใช้โปรแกรมประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นวิธีการที่จะทำให้ทราบ กระบวนการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แบ่งการดำเนินการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ แต่ละระยะใช้ วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลและวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลต่างกันผลการศึกษาปรากฏดังนี้ 1) ก่อนนำไป โปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนการปรับปรุงโรงเรียนเข้ามาใช้ โรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลายทั้ง 2 โรงเรียนไม่เคยมีโครงสร้างที่จัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการเพื่อปรับปรุงโรงเรียนมา ก่อน 2) ในขณะที่โรงเรียนในชนบทสามารถใช้กระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา อันเป็นตัวช่วยในการ พัฒนาโครงสร้างการปรับปรุงโรงเรียนซึ่งจัดทำขึ้นอย่างเป็นทางการได้แล้วนั้น โรงเรียนในเมืองยังไม่ สามารถนำวิธีการดำเนินงานดังกล่าวมาใช้ให้ประสบผลสำเร็จได้ 3) โปรแกรมการประกันคุณภาพ การศึกษาส่งผลทางบวกต่อกลยุทธ์การสอนที่ใช้ในโรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน 4) ถึงแม้ว่าโปรแกรมการประกัน คุณภาพจะปรากฏว่าประสบความสำเร็จในการช่วยเหลือโรงเรียนในด้านการบอกลักษณะของประเด็น ปัญหาการปรับปรุงโรงเรียน แต่อาจจะถูกโต้แย้งได้ว่าในสภาพแวดล้อมบางสภาพอาจจะไม่มีการจัดทำ โครงสร้างเพื่อให้โรงเรียนได้กล่าวถึงปัญหาดังกล่าวให้ประสบผลสำเร็จได้ 5) กรอบงานการประกันคุณภาพ การศึกษามีศักยภาพมากพอที่จะช่วยให้โรงเรียนได้พัฒนาวัฒนธรรมการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่องได้ อย่างไรก็ดี ผลการศึกษายังพบว่าไม่มีตัวแปรต่าง ๆ เช่น ภาวะผู้นำ และทรัพยากรทางการเงิน กระบวนการนี้จึงยังไม่เพียงพอที่จะบรรลุเป้าหมายดังกล่าวได้

ฟรีเซน (Fresen. 2005 : unpagged) ได้ศึกษาผลของกระบวนการประกันคุณภาพและการ วางแผนปรับปรุงการศึกษาที่มีต่อการศึกษาของการศึกษา ระดับอุดมศึกษาที่ใช้การเรียนการสอนแบบ ออนไลน์ โดยศึกษาโรงเรียน 96 โรงเรียน ซึ่งดำเนินการประเมินภายนอก แผนปรับปรุงโรงเรียนแล้วนำมา ประเภทและความถี่ของประเด็นปัญหาที่กล่าวถึงในเอกสารทั้ง 3 ชุดมาเปรียบเทียบกัน แนวทางสัมภาษณ์ ได้ใช้ศึกษาการรับรู้ของนักการศึกษาฝ่ายสามัญและฝ่ายการศึกษาพิเศษจากโรงเรียน 3 โรงเรียนเพื่อกำหนด ขอบเขตที่รับรู้เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของนักการศึกษาพิเศษฝ่ายในการเตรียมเอกสาร และผลผลิตที่เกิดขึ้นกับการศึกษาของนักเรียนในกองการศึกษาพิเศษอันเป็นผลจากกระบวนการประเมินคุณภาพและการ ปรับปรุงการศึกษา ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเอกสารการสัมภาษณ์ พบว่า โรงเรียน 18 โรงเรียน ที่ได้รับการ ประเมินภายนอกในปี 2000 ไม่ได้มีแผนปรับปรุงโรงเรียน รายงานของทีมประเมินภายนอกจำนวน 61 เรื่อง จากที่มีอยู่ 114 เรื่องระบุรายงานการศึกษาพิเศษ นักการศึกษาฝ่ายสามัญศึกษา และฝ่ายการศึกษาพิเศษ

เชื่อว่านักการศึกษาจากการศึกษานับรวมอยู่ด้วยเมื่อทำการพัฒนาแผนปรับปรุงโรงเรียน และแบบคำตอบของตนโรงเรียนจำนวน 17 โรงเรียน ที่ได้รับการประเมินภายนอกพบว่า “มีประสิทธิภาพ” จำเพาะเมื่อพูดถึงการศึกษาพิเศษ นักการศึกษาฝ่ายสามัญศึกษา และการศึกษาพิเศษไม่เชื่อการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญใดๆ ที่มีอยู่ในการส่งรูปแบบการศึกษาไปยังเด็กในการศึกษาพิเศษ ซึ่งผลจากระบวนการประกันคุณภาพและการวางแผนปรับปรุง

กูซแมน (Guzman. 2005 : 4274-A) ได้ศึกษาบทความเกี่ยวกับผลผลิตของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโคลัมเบีย ซึ่งเป็นกรอบสำหรับการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนที่มีความหมายในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นของรัฐ และได้ศึกษาลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างทีมการสอนแบบสหวิทยาการกับทีมการวางแผนการปรับปรุงโรงเรียน โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ แต่ละระยะใช้เครื่องมือและกลยุทธ์ต่างกัน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากบันทึกภาคสนามเอกสารการถอดเทปบันทึกนำมาวิเคราะห์กับอาจารย์ที่ปรึกษา ให้นิยามบททวน และกลั่นกรอง แล้วสรุปเป็นผลการศึกษาดังนี้ โปรแกรมการประกันคุณภาพและการวางแผนปรับปรุงโรงเรียนใช้เป็นการกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลต่อการเข้ามาเกี่ยวข้องของครูในระดับสูงขึ้น และการมีส่วนร่วมของครูมากขึ้น ในทีมการวางแผนทั้งโรงเรียนมุ่งจะช่วยการประสานงานความสัมพันธ์ต่อไประหว่างทีมสหวิทยาการ ทีมการวางแผนทั้งโรงเรียนเพื่อใช้ในงานตรงกับหลักสูตร แต่ก็ไม่ส่งผลต่อเทคโนโลยีแทนการสอนและตรงกันแต่ละโรงเรียนผู้ร่วมวิจัยมีผลทางบวกอย่างสม่ำเสมอเกี่ยวกับประสบการณ์กับกรอบการปรับปรุงโรงเรียนของรัฐ จะเห็นได้ว่า การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา ทุกฝ่ายจะต้องมุ่งช่วยกันในการประสานงานและดำเนินการสอนความสัมพันธ์ระหว่างทีม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น

จูเลียน (Julian. 2006 : 3384-A) ได้ศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมการวางแผนปรับปรุงและประกันคุณภาพของการอุดมศึกษา ซึ่งเป็นส่วนประกอบสำหรับพัฒนาระบบการเปลี่ยนแปลงที่เป็นระบบในโรงเรียนมัธยมศึกษา ตอนปลายของรัฐ และศึกษาขอบเขตที่โรงเรียนทั้ง 2 โรงเรียน ได้ใช้ในการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นวิธีให้รู้จักกระบวนการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง โดยแบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ระยะ เพื่อเก็บรวบรวมจากการสัมภาษณ์ การสังเกตการประชุม และอภิปรายสรุปประเด็นปัญหา ผลการศึกษาพบว่าก่อนนำการประกันคุณภาพและการวางแผนการปรับปรุงการศึกษาเข้ามาใช้ทั้ง 2 โรงเรียนยังใช้โครงสร้างการปรับปรุงโรงเรียนที่กำหนดขึ้น โรงเรียนในเขตเมืองไม่สามารถจะมีวิธีดำเนินการดังกล่าวได้ การประกันคุณภาพการศึกษาส่งผลทางบวกต่อกลยุทธ์การสอนที่ใช้อยู่ทั้ง 2 โรงเรียนถึงแม้ว่าการปรับปรุงที่ระบุนั้นยังสามารถได้แม้ได้ว่าในสภาพแวดล้อมบางสภาพอาจจะไม่มีการ

จัดโครงสร้างให้โรงเรียนเพื่อระบุปัญหาได้ กรอบการประกันคุณภาพการศึกษามีศักยภาพที่จะช่วยโรงเรียนพัฒนาวัฒนธรรมการปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามมีข้อเสนอแนะว่าเมื่อไม่มีตัวแปรต่าง ๆ เช่นภาวะผู้นำและทรัพยากรการเงินและกระบวนการนี้ยังไม่เพียงพอที่จะให้บรรลุเป้าหมายได้

ไล (Lai, 2006 : 3040-A) ได้ศึกษาผลกระทบและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในปักกิ่ง พบว่ามีข้อแตกต่างกันของกลยุทธ์การสอน 2 กลยุทธ์ คือกลยุทธ์การแก้ปัญหาที่อาศัยแผนผังเป็นฐาน และกลยุทธ์การสอนการแก้ปัญหาแบบดั้งเดิมที่มีต่อการมีความคงทนและการให้ความหมายแบบกว้าง ๆ เกี่ยวกับการแก้ปัญหาคำที่ใช้ในทางคณิตศาสตร์ และได้ศึกษาการรับรู้ตนเองของนักเรียนเกี่ยวกับการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการสอน รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจในด้านการใช้กลยุทธ์การแก้ปัญหาที่กำหนดให้กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 22 คน ที่มีความบกพร่องทางการเรียนและปัญหาในวิชาคณิตศาสตร์ โดยการสุ่มกำหนดให้ในสภาพการทดลองการวัดซ้ำ ๆ กับรูปแบบกลุ่มทดลองใช้เพื่อเปรียบเทียบผลของกลยุทธ์การสอนทั้ง 2 กลยุทธ์จากผลการวัดการปฏิบัติการแก้ปัญหาเกี่ยวกับคำ พบว่ากลุ่มที่สอนด้วยการอาศัยแผนผังเป็นฐานนั้นปฏิบัติได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนด้วยวิธีดั้งเดิมอย่างมีนัยสำคัญ เรื่องด้านคะแนนทดสอบหลังการทดลองการทดสอบความคงทน (ทดสอบ 1 - 2 สัปดาห์หลังการทดลอง) และในคะแนนทดสอบติดตามผล(ทดลอง 3 สัปดาห์ ถึง 3 เดือน หลังการทดลอง) กลุ่มที่สอนแบบอาศัยแผนผังเป็นฐานปฏิบัติได้ดีกว่ากลุ่มที่สอนแบบดั้งเดิมอย่างที่มีนัยสำคัญในการแก้ปัญหการถ่ายโอนเช่นกัน (คือ คล้ายกันทางโครงสร้างแต่ซับซ้อนกว่ากัน) ภายหลังการสอนกลยุทธ์ที่กำหนดให้นอกจากนี้การปฏิบัติของกลุ่มที่สอนด้วยการอาศัยแผนผังเป็นฐานมีคะแนนทดสอบ หลังการทดลองการทดสอบความคงทนและติดตามผลดีกว่ากลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นจำนวน 6 คน ผลการรับรู้ตนเองและความพึงพอใจของนักเรียน พบว่า กลุ่มที่สอนด้วยการสอนที่อาศัยแผนผังเป็นฐานชอบการแก้ปัญหาคำมากกว่าก่อนการทดลอง จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศจะเห็นว่ากรณีที่ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาชุมชนจะมีความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนเมื่อมีโอกาสจะเข้าร่วมกิจกรรมกับโรงเรียนทำให้เกิดประสิทธิภาพ และสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วมของบุคคลหลายฝ่ายเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะจะทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจในการพัฒนาเกิดประโยชน์อย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษา ถ้าโรงเรียนรู้จักให้โอกาสให้มีความสำคัญกับทุกบุคลากรทุกคนในโรงเรียนและชุมชนได้ทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างเต็มที่

สคิเบอร์ (Schiber. 2006 : unpagged) ได้ศึกษาการรับรู้ความเข้าใจของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในแคลิฟอร์เนีย ผลการศึกษาพบว่า โรงเรียนหนึ่งซึ่งเมื่อที่บุคลากรภายนอกออกจากโรงเรียนไปแล้วก็กลับมาทำงานของตนตามปกติ ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ จำนวน 12 ฉบับนำมาวิเคราะห์เพื่อกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างการตรวจเยี่ยมการรับการประกันคุณภาพการศึกษา กับเจตคติต่อความดีและระดับของการเข้ามาเกี่ยวข้องของครูในกิจกรรมที่หลากหลายของโปรแกรมการประกันคุณภาพการศึกษา ผลการศึกษาพบว่า มีผลละกันอยู่ถึงแม้จะมีต่ออย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเล็กน้อยมาก แต่มีตัวแปรบางตัวแปรที่พบว่า มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มที่ได้รับการตรวจเยี่ยมกับกลุ่มที่ไม่ได้รับการตรวจเยี่ยม ตัวแปรที่มีนัยสำคัญส่วนมากเกี่ยวข้องกับบุคคลที่รับผิดชอบต่อกิจกรรมหลากหลายเท่านั้น

จากการศึกษางานวิจัยต่างประเทศสรุปได้ว่า การพัฒนาครูในด้านต่างๆ กระบวนการที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จของการพัฒนาคือกระบวนการมีส่วนร่วม โดยจะเป็นการสร้างความตระหนัก และเป็นการพัฒนาความรู้ ความเข้าใจไปพร้อมๆ กัน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศสามารถสรุปได้ว่าการประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญต่อระบบการศึกษาทั้งการศึกษาในประเทศและการศึกษาของต่างประเทศ เพราะการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานั้นย่อมส่งผลไปถึงคุณภาพของสถานศึกษาคุณภาพของการศึกษา คุณภาพผู้เรียน แม้กระทั่งคุณภาพของครูผู้สอน รวมไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาว่ามีการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด แต่ส่วนมากปัญหาที่พบ คือครูไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาอย่างแท้จริงทำให้ไม่สามารถนำมาพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพอย่างแท้จริงได้ และสถานการณ์ต่าง ๆ ก็ส่งผลถึงการประกันคุณภาพภายในได้เช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาให้มีความถูกต้อง พัฒนาศักยภาพให้มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเพื่อสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยใช้รูปแบบวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากร
2. ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2554 จำนวน 67 คน ประกอบด้วย

1. ผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัย 2 คน
2. หัวหน้ามาตรฐาน 20 คน
3. คณะกรรมการมาตรฐาน 45 คน

และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจำนวน 6 คน ประกอบด้วย

1. วิทยากร 1 คน
2. ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) โดยผู้วิจัยได้นำเอาหลักการของ Kemmis และ McTaggart (ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. 2537: 3-6; อ้างอิงมาจาก Kemmis and McTaggart. 1988 : 169-170) เป็นกระบวนการในการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย

1. การวางแผน (Planning)
2. การปฏิบัติ (Action)
3. การสังเกต (Observation)
4. การสะท้อนผล (Reflection)

รายละเอียดและขั้นตอนการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนของ Kemmis และ McTaggart เป็น 2 วงรอบ ดังต่อไปนี้

วงรอบที่ 1

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning)

ผู้วิจัยดำเนินการวางแผนระหว่างวันที่ 1-5 กุมภาพันธ์ 2554 ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาการดำเนินงาน ปัญหาในการเปรียบเทียบข้อมูลที่เก็บมาได้จากบุคคลแต่ละประเด็น หรือแต่ละเรื่องว่าเหมือนกันหรือไม่อย่างไร และใช้หลักสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) ตรวจสอบคุณภาพของข้อมูล โดยการเปรียบเทียบข้อมูลที่เก็บจากเครื่องมือแต่ละประเภทว่าเหมือนกัน สอดคล้องหรือแตกต่างกันมากน้อยแค่ไหน อย่างไร เมื่อได้ผลวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานในปัจจุบัน และปัญหาแล้ว ผู้วิจัย และคณะผู้บริหารได้ประชุมหารือกำหนดกิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา โดยกำหนดกิจกรรมการพัฒนา 2 กิจกรรม คือ การประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน และปัญหา

1.1.1 สภาพการดำเนินงานปัจจุบัน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง

กรุงเทพมหานคร ได้การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยถือว่างานประกันคุณภาพภายในเป็นภาระงานหนึ่งที่โรงเรียนต้องปฏิบัติ ซึ่งโรงเรียนวัดปากบ่อ เป็นโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร การดำเนินการประกันคุณภาพ จึงเป็นไปตามนโยบายของกรุงเทพมหานคร ที่ให้โรงเรียนในสังกัดมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ยึดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ประกอบไปด้วย 18 มาตรฐาน และมาตรฐานเพิ่มเติมของโรงเรียนวัดปากบ่ออีก 2 มาตรฐาน โดยการแต่งตั้งคณะทำงานประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน คณะครู คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีการแต่งตั้งครูให้เป็นหัวหน้ามาตรฐาน และคณะกรรมการ ของแต่ละมาตรฐาน ในการปฏิบัติงานนั้น ได้ศึกษาเอกสารคู่มือการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร ที่สำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานครกำหนดให้โรงเรียนในสังกัดดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานที่วางไว้ครุยังไม่มีโอกาสเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การทำงานยังไม่เป็นระบบ แต่ละคนปฏิบัติไปตามความเข้าใจของตนเอง หากมีข้อสงสัยหรือปัญหาในการปฏิบัติงาน ก็จะสอบถามจากผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการ หรือหัวหน้ามาตรฐานที่เคยปฏิบัติงานมาแล้วก่อนหน้า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร จะมีการประชุมในภาคเรียนที่สองของทุกปี หลังจากมีการสอบปลายภาคของนักเรียน เพื่อร่วมกันสรุปผลการดำเนินการประกันคุณภาพในรอบปีที่ผ่านมา แล้วจัดทำเป็นรายงานการประเมินตนเอง (Self

Assessment Report: SAR) เพื่อนำข้อมูลที่ได้ส่งรายงานต้นสังกัด และเป็นข้อมูลที่ใช้ในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพในปีต่อไป

1.1.2 ปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนวัดปากบ่อ คือ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในไม่ประสบผลสำเร็จ สืบเนื่องมาจากครูขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน เพราะยังไม่ได้รับการพัฒนาคู่มือความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบการประกันคุณภาพภายใน โดยเฉพาะการพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในเป็นเหตุให้โรงเรียนยังไม่พร้อมที่จะรับการประเมินภายนอก สภาพการปฏิบัติงาน ครูต่างคนต่าง คำนวณทำงานของตนเองไม่มีการทำงานเป็นทีม ระบบข้อมูลอยู่อย่างกระจัดกระจาย ไม่สะดวกต่อการค้นหา ครูขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการพัฒนามาตรฐานการศึกษา ขาดความเข้าใจในการทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา พบว่าครูไม่สามารถปฏิบัติตามแผนได้ เนื่องจากมีข้อจำกัดในเรื่องของงบประมาณ สื่อ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีทางการศึกษา โรงเรียนไม่สามารถจัดหาให้ได้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา พบว่าครูขาดหลักฐานในการประเมินกิจกรรมหรืองานที่ปฏิบัติ การนิเทศงานของผู้บริหาร หรือผู้ที่ได้รับมอบหมายไม่สม่ำเสมอและต่อเนื่อง นับว่าเป็นปัญหาเร่งด่วนที่จะต้องรีบแก้ไข เพื่อให้เป็นไปตามหลักการและความมุ่งหมายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 หมวด 6 จึงมีความต้องการจำเป็นต้องพัฒนาครูการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อพัฒนาครูให้มีความรู้เจตคติ ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน เพื่อให้สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายใน เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัย และคณะผู้บริหารโรงเรียนจึงได้ประชุมปรึกษาหารือหาแนวทางและวิธีการตลอดจนมาตรการในการที่จะพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ ให้ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานของสำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ประชุมมีมติเห็นชอบให้มีการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

1.2 กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมในการพัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้การประชุมแบบมีส่วนร่วม และใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการ ดังรายละเอียดดังนี้

ตาราง 3 รายละเอียดการปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วม

กิจกรรม	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาในการ ดำเนินกิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินกิจกรรม	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูลหรือ ผู้ให้ข้อมูล
1.การประชุมแบบ มีส่วนร่วม	เพื่อให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สภาพการดำเนินงาน ปัญหา ของและเกิดความตระหนัก ถึงการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	4 กุมภาพันธ์ 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	-บันทึกข้อมูลการ ประชุม -บันทึกข้อเสนอแนะ ของผู้เข้าร่วมประชุม	-แบบบันทึกการประชุม ประชุม	-ผู้วิจัย - ผู้เข้าร่วมประชุม
1.1 สร้างความ เข้าใจ/ความ ตระหนัก	เพื่อให้ครูทราบสภาพการ ดำเนินงาน ปัญหา และ ตระหนักถึงความสำคัญของ การการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน	4 กุมภาพันธ์ 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	-บันทึกข้อมูลการ ประชุม -บันทึกข้อเสนอแนะ ของผู้เข้าร่วมประชุม	-แบบบันทึกการประชุม ประชุม -การนำเสนอผลการ ดำเนินงานในรอบปี 2553	-ผู้วิจัย - ผู้เข้าร่วมประชุม
1.2 แลกเปลี่ยน เรียนรู้	เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยน เรียนรู้ปัญหาจากการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในที่เคยพบ และวิธีการแก้ปัญหา	4 กุมภาพันธ์ 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	-บันทึกข้อมูลปัญหา การดำเนินการ -บันทึกข้อเสนอแนะใน การแก้ปัญหา	-แบบบันทึกการประชุม ประชุม	- ผู้เข้าร่วมประชุม -รายงานการ ประเมินตนเอง ปี 2553
1.3 การสร้าง แนวทางพัฒนา	เพื่อให้ครูได้กำหนด วิธีการ เนื้อหา ในการพัฒนานาครู	4 กุมภาพันธ์ 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	บันทึกข้อเสนอแนะ ของผู้เข้าร่วมประชุม	-แบบบันทึกการประชุม ประชุม	- ผู้เข้าร่วมประชุม

ตาราง 4 รายละเอียดการปฏิบัติการในรอบที่ 1 กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ

กิจกรรม	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาในการ ดำเนินกิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินกิจกรรม	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูลหรือ ผู้ให้ข้อมูล
2. การอบรมเชิง ปฏิบัติการ	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	11กุมภาพันธ์ 2554	-คณะผู้บริหาร -หัวหน้า-มาตรฐาน -ผู้วิจัย	-การสังเกต -การสัมภาษณ์	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน	- วิทยากร - ผู้เข้าอบรม
2.1 การบรรยาย	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	11กุมภาพันธ์ 2554	-หัวหน้ามาตรฐาน -ผู้วิจัย - วิทยากร	-การสังเกต -การสัมภาษณ์	-เอกสารประกอบการ บรรยาย -แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน	- วิทยากร - ผู้เข้าอบรม
2.2 การแบ่งกลุ่ม	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	11กุมภาพันธ์ 2554	-หัวหน้ามาตรฐาน -ผู้วิจัย - วิทยากร	-การสังเกต -การสัมภาษณ์	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน -ใบงาน	- วิทยากร - ผู้เข้าอบรม
2.3 การนำเสนอ	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	11กุมภาพันธ์ 2554	-หัวหน้ามาตรฐาน - วิทยากร	-การสังเกต -การสัมภาษณ์	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน	- วิทยากร - ผู้เข้าอบรม

2. ขั้นการปฏิบัติ (Action)

จากแผนปฏิบัติการอบรมเชิงปฏิบัติการ ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานเข้ารับการอบรม 20 คน ได้ดำเนินการ ดังนี้

2.1 การประชุมแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สภาพการดำเนินงาน ปัญหาของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในและเกิดความตระหนักถึงการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยได้มีการจัดกิจกรรมดังนี้

2.1.1 สร้างความเข้าใจ/ความตระหนัก ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2554 เพื่อให้ครูทราบสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และตระหนักถึงความสำคัญการดำเนินงาน ของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

2.1.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2554 เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่เคยพบ และวิธีการ แก้ปัญหา

2.1.3 การสร้างแนวทางพัฒนา ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2554 เพื่อให้ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานได้กำหนด วิธีการ เนื้อหา ในการพัฒนาครูในการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐาน มีความรู้ ความตระหนักในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และสามารถนำไปดำเนินการตามแผนการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้โดยมีกิจกรรมฝึกอบรม ดังนี้

2.2.1 กิจกรรมที่ 1 การบรรยาย มีเป้าหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินการ การประกันคุณภาพภายใน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้คือ วิทยากร คือ นางสาวยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ ทำหน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายใน ให้แก่ผู้เข้าร่วมฝึกอบรม โดยการดำเนินการบรรยายควบคู่กับการศึกษาจากเอกสารประกอบการ บรรยาย ตามกรอบระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดโอกาสให้ ผู้เข้าร่วมอบรมซักถามเป็นระยะ เพื่อความเข้าใจมากขึ้น

2.2.2 กิจกรรมที่ 2 การแบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินการ

ประกันคุณภาพภายใน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้คือ วิทยากร และผู้วิจัยดำเนินการโดยวิทยากรแบ่งกลุ่มผู้เข้าผู้เข้าอบรม เป็น 5 กลุ่ม กลุ่มละ 4 คน เพื่อศึกษาค้นคว้าจากเอกสารประกอบการฝึกอบรมจากประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละคน ให้แต่ละกลุ่มดำเนินกิจกรรม เลือกตั้งประธานพร้อมตัวแทนออกมารายงาน จากนั้นระดมสมองตามกรอบการศึกษาค้นคว้าให้เลขาจดบันทึกผลการระดมสมอง จากนั้นให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานต่อที่ประชุม โดยมีหัวข้อศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม (Plan)
2. การดำเนินการ (Do)
3. การประเมินผล(Check)
4. การปรับปรุงพัฒนา (Act)

2.2.3 กิจกรรมที่ 3 การนำเสนอ เป้าหมายของกิจกรรมนี้คือ เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้คือ วิทยากร ดำเนินการโดยให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และระดมสมอง นำเสนอในเชิงบรรยาย ใช้เวลากลุ่มละ 5 - 10 นาทีผู้วิจัยและวิทยากรคอยเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือสรุปผลการนำเสนอทั้ง 5 กลุ่ม

หลังจากที่กลุ่มต่าง ๆ ได้นำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและระดมสมอง แล้ว วิทยากรได้สรุปเนื้อหาของการฝึกอบรมในเรื่องเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในแล้ว ผู้วิจัยได้มอบหมายให้ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานผู้เข้าร่วมฝึกอบรม ไปดำเนินการขยายผลให้คณะกรรมการมาตรฐานที่รับผิดชอบได้รับทราบผลการอบรมต่อไป

3. ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการเข้ารับการฝึกอบรมของครูในแต่ละกิจกรรม โดยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 การประชุมแบบมีส่วนร่วม

3.1.1 กิจกรรมสร้างความเข้าใจ/ความตระหนัก ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จาก ผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล

3.1.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมประชุม

3.1.3 การสร้างแนวทางพัฒนา ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จาก ผู้เข้าร่วมประชุม

3.2 การฝึกอบรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในมีการดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

3.2.1 กิจกรรมการบรรยายจากวิทยากร มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลได้จากผู้เข้ารับการอบรม ผู้วิจัย ได้ทำการเก็บข้อมูล ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดปากบ่อ แล้วนำมา วิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

3.2.2 กิจกรรมการแบ่งกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลได้จากผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คน ได้ ทำการแบ่งกลุ่ม จำนวน 5 กลุ่ม ตามกรอบการศึกษาค้นคว้า เพื่อศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร จาก ประสพการณ์และการระดมความคิดของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจและ ความสามารถของครูในการระดมความคิดและศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและสรุปเป็นผลงานของกลุ่ม แล้ว นำมาวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

3.2.3 กิจกรรมการนำเสนอ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลได้จากผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 20 คนโดย ผู้วิจัย และวิทยากรคอยเป็นที่เลี้ยงและช่วยเหลือสรุปผลการนำเสนอทั้ง 5 กลุ่มเพื่อให้การนำเสนอข้อมูลมี ความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและกิจกรรมได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องในระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

4. การสะท้อนผล (Reflection)

4.1 การประชุมแบบมีส่วนร่วม

4.1.1 กิจกรรมสร้างความเข้าใจ/ความตระหนัก ได้มีการนำข้อมูลโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จากผู้วิจัย ที่นำเสนอผลการศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เข้ารับการอบรม ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4.1.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดำเนินการโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วม ประชุมมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงความรู้ ประสพการณ์ที่แต่ละคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4.1.3 การสร้างแนวทางปฏิบัติ ได้มีการนำโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จาก ผู้เข้าร่วมประชุมมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินการ และเนื้อหา ในการดำเนินงาน

การประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานครในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

4.2.1 กิจกรรมการบรรยาย เพื่อให้ครูเกิดความรู้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน กิจกรรมนี้วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้รับการอบรม และวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมในกิจกรรมการบรรยาย จากผลการรับฟังการบรรยายจากวิทยากรระหว่างอบรม และหลังฝึกอบรม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

4.2.2 การแบ่งกลุ่ม เพื่อให้ครูเกิดความรู้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน กิจกรรมนี้วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้รับการอบรม โดยวิเคราะห์จากการระดมความคิด และศึกษาจากการศึกษาจากเอกสารประกอบการฝึกอบรมของแต่ละกลุ่ม โดยการสังเกต เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

4.2.3 การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในแต่ละกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอข้อมูลให้มีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและกิจกรรม ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามกรอบการฝึกอบรม และนำมาวิเคราะห์สร้างข้อสรุป แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

ผลการดำเนินการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร วงรอบที่ 1 พบว่าการพัฒนาที่ผู้วิจัยได้เลือกมาคือ การอบรมเชิงปฏิบัติการและการประชุมแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการพัฒนาที่ดี ในการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร แต่เนื่องจากการขยายผลการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐานที่เข้ารับการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ไปยังคณะกรรมการของแต่ละมาตรฐานยังเป็นไปไม่ดีเท่าที่ควร ประกอบกับคณะกรรมการมาตรฐานบางคน มีข้อปัญหาที่เคยพบจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน แตกต่างไปจากที่หัวหน้ามาตรฐานเคยพบ และได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันในช่วงรอบที่ 1 ทำให้หัวหน้ามาตรฐานไม่สามารถตอบคำถามคณะกรรมการได้ จึงกำหนดให้มีการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ขึ้น ดังนี้

วงรอบที่ 2

1. ขั้นตอนการวางแผน (Planning)

1.1 สภาพปัจจุบันการดำเนินงาน และปัญหา

1.1.1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการพัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร พบว่ากิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ในวงรอบที่ 1 นั้นส่งผลดีอย่างชัดเจน แต่เนื่องจากการพัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในในวงรอบที่ 1 ผู้เข้ารับการพัฒนา เป็นครูที่มีตำแหน่งหัวหน้า มาตรฐาน จำนวน 20 คน ดังนั้นจึงมีครูที่ไม่ได้เข้ารับการพัฒนาในวงรอบที่ 1 จำนวน 47 คน ซึ่งจากการพัฒนาคุณภาพครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ในวงรอบที่ 1 มีการมอบหมายให้หัวหน้า มาตรฐานนำความรู้ที่ได้จากการพัฒนาไปขยายผลให้แก่ คณะกรรมการมาตรฐาน

1.1.2 ปัญหา จากการดำเนินการขยายผลการอบรมเชิงปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 พบว่า หัวหน้ามาตรฐานบางท่านยังไม่ได้ดำเนินการขยายผลการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ คณะกรรมการ ในมาตรฐานที่รับผิดชอบ และหัวหน้ามาตรฐานบางคนไม่สามารถตอบข้อสงสัยเกี่ยวกับปัญหาการ ดำเนินการประกันคุณภาพภายในได้ เนื่องจากปัญหาดังกล่าวอยู่นอกเหนือจากเนื้อหา การอบรมเชิง ปฏิบัติการในวงรอบที่ 1 รวมถึงครูบางคนมีความต้องการเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการด้วยตนเองเพื่อ สอบถามข้อสงสัยจากวิทยากรโดยตรง จึงต้องมีการดำเนินการพัฒนาครูในการดำเนินการประกัน คุณภาพภายในซ้ำในวงรอบที่ 2

1.2 กิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนา

จากสภาพปัญหา จึงทำให้ผู้วิจัยสรุปผลได้ว่า ครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐาน ที่เข้ารับการ พัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน วงรอบที่ 1 ไม่สามารถตอบคำถามคณะกรรมการ มาตรฐานได้ และมีปัญหาจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ของครูที่เป็นคณะกรรมการ มาตรฐานที่แตกต่างจากปัญหาที่ หัวหน้ามาตรฐานได้ร่วมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในวงรอบที่ 1 จึงได้นำเอา กระบวนการ ประชุมแบบมีส่วนร่วม และการอบรมเชิงปฏิบัติการ มาใช้ในการพัฒนาครูในการดำเนินการ การประกันคุณภาพภายใน โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพ ภายใน และปัญหาที่เกิดขึ้นจากครูทุกคน เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาในวงรอบที่ 2 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 5 รายละเอียดการปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วม

กิจกรรม	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาในการ ดำเนินกิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินกิจกรรม	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูลหรือ ผู้ให้ข้อมูล
1.การประชุม แบบมีส่วนร่วม	เพื่อให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สภาพการดำเนินงาน ปัญหา ของและเกิดความตระหนักถึง การดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	4 มีนาคม 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	บันทึกข้อมูลการ ประชุม -บันทึกข้อเสนอแนะ ของผู้เข้าร่วมประชุม	-แบบบันทึกการประ ชุม	- ผู้วิจัย - ผู้เข้าร่วมประชุม
1.1 สร้างความ เข้าใจ/ความ ตระหนัก	เพื่อให้ครูทราบสภาพการ ดำเนินงาน ปัญหา และ ตระหนักถึงความสำคัญขอ การการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	4 มีนาคม 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	-บันทึกข้อมูลการ ประชุม -บันทึกข้อเสนอแนะ ของผู้เข้าร่วมประชุม	-แบบบันทึกการประ ชุม	- ผู้วิจัย - ผู้เข้าร่วมประชุม
1.2 แลกเปลี่ยน เรียนรู้	เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ปัญหาจากการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายในที่เคย พบ และวิธีการแก้ปัญหา	4 มีนาคม 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	-บันทึกข้อมูลปัญหา การดำเนินการ -บันทึกข้อเสนอแนะใน การแก้ปัญหา	-แบบบันทึกการประ ชุม	- ผู้เข้าร่วมประชุม
1.3 การสร้าง แนวทางพัฒนา	เพื่อให้ครูได้กำหนด วิธีการ เนื้อหา ในการพัฒนานาครู	4 มีนาคม 2554	-ผู้เข้าร่วมประชุม -ผู้วิจัย	บันทึกข้อเสนอแนะ ของผู้เข้าร่วมประชุม	-แบบบันทึกการประ ชุม	- ผู้เข้าร่วมประชุม

ตาราง 6 รายละเอียดการปฏิบัติการในวงรอบที่ 2 กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ

กิจกรรม	เป้าหมายกิจกรรม	ระยะเวลาในการ ดำเนินกิจกรรม	ผู้เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินกิจกรรม	วิธีการเก็บข้อมูล	เครื่องมือที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูล	แหล่งข้อมูลหรือ ผู้ให้ข้อมูล
2. การอบรมเชิง ปฏิบัติการ	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	25-27 มีนาคม 2554	-คณะผู้บริหาร -ผู้เข้ารับการอบรม -ผู้วิจัย	-การสังเกต -การสัมภาษณ์	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน - คู่มือการฝึกอบรม	- วิทยากร - ผู้เข้าอบรม
2.1 การบรรยาย	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	25-27 มีนาคม 2554	-ผู้เข้ารับการอบรม -ผู้วิจัย	-การสังเกต	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน	- วิทยากร - ผู้เข้าอบรม
2.2 การแบ่งกลุ่ม	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	25-27 มีนาคม 2554	-ผู้เข้ารับการอบรม -ผู้วิจัย	-การสังเกต -การสัมภาษณ์	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน - คู่มือการฝึกอบรม - ใบงาน	- ผู้เข้าอบรม
2.3 การนำเสนอ	เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการ ดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายใน	25-27 มีนาคม 2554	-ผู้เข้ารับการอบรม -ผู้วิจัย	-การสังเกต -การประเมินใบงาน	-แบบสัมภาษณ์ -แบบบันทึกการ ปฏิบัติงาน	- วิทยากร - ผู้เข้าอบรม

2. ขั้นการปฏิบัติ (Action)

2.1 การประชุมแบบมีส่วนร่วม เพื่อให้ครูแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพการดำเนินงาน ปัญหา ของและเกิดความตระหนักถึงการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยได้มีการจัดกิจกรรมดังนี้

2.1.1 สร้างความเข้าใจ/ความตระหนัก ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 4 มีนาคม 2554 เพื่อให้ครูทราบสภาพการดำเนินงาน ปัญหา และตระหนักถึงความสำคัญการ ดำเนินงานของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน จากการเก็บข้อมูลของผู้วิจัย

2.1.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 4 มีนาคม 2554 เพื่อให้ครูได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ปัญหาจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่เคยพบ และ วิธีการแก้ปัญหา

2.1.3 การสร้างแนวทางพัฒนา ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมขึ้นในวันที่ 4 มีนาคม 2554 เพื่อให้ครูได้กำหนด วิธีการ เนื้อหา ในการพัฒนานาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายใน

จากแผนปฏิบัติการฝึกอบรม ครูที่เข้ารับการอบรม 67 คน ประกอบด้วยหัวหน้ามาตรฐาน จำนวน 20 คน คณะกรรมการมาตรฐานจำนวน 47 คน ได้ดำเนินการ ดังนี้

2.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐาน มี ความรู้ ความตระหนักในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และสามารถนำไปดำเนินการตาม แผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้โดยมีกิจกรรมฝึกอบรม ดังนี้

2.2.1 กิจกรรมที่ 1 การบรรยาย มีเป้าหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้คือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ดร.อรุณี สำภาทอง ทำ หน้าที่เป็นวิทยากรให้ความรู้เรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ให้แก่ ครู โดยการ ดำเนินการบรรยายควบคู่กับการศึกษาจากเอกสารประกอบการบรรยาย ตามกรอบระบบการประกัน คุณภาพภายในโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร เปิดโอกาสให้ครูซักถามเป็นระยะ เพื่อความเข้าใจ มากขึ้น

2.2.2 กิจกรรมที่ 2 การแบ่งกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน ผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้คือ วิทยากร และผู้วิจัยดำเนินการโดยวิทยากร แบ่งกลุ่มผู้เข้าผู้เข้าอบรม เป็น 20 กลุ่มตามมาตรฐานที่ผู้เข้าอบรมรับผิดชอบ เพื่อศึกษาค้นคว้าจาก เอกสารประกอบการฝึกอบรมจากประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมอบรมแต่ละคน ให้แต่ละกลุ่มดำเนิน กิจกรรม และให้หัวหน้ามาตรฐานออกมารายงาน จากนั้นระดมสมองตามกรอบการศึกษาค้นคว้าให้ เลขาจดบันทึกผลการระดมสมอง จากนั้นให้ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมารายงานต่อที่ประชุม โดยมีหัวข้อ

ศึกษา ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อม (Plan)
2. การดำเนินการ (Do)
3. การประเมินผล(Check)
4. การปรับปรุงพัฒนา (Act)

2.2.3 กิจกรรมที่ 3 การนำเสนอ เป้าหมายของกิจกรรมนี้คือ เพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในผู้ที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมนี้คือ วิทยากร ดำเนินการโดยให้ ตัวแทนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และระดมสมอง นำเสนอใน เชิงบรรยายใช้เวลากลุ่มละ 5 นาที วิทยากรและผู้วิจัยคอยเป็นพี่เลี้ยงช่วยเหลือสรุปผลการนำเสนอทั้ง 20 กลุ่ม

3. ขั้นสังเกต (Observation)

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการเข้ารับการฝึกอบรมของครูในแต่ละกิจกรรม โดย ได้ดำเนินการดังนี้

3.1 การประชุมแบบมีส่วนร่วม

3.1.1 กิจกรรมสร้างความเข้าใจ/ความตระหนัก ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้ บันทึกรายการประชุม ข้อมูลที่ได้จาก ผู้เข้าร่วมประชุม ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูล

3.1.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ ได้จากผู้เข้าร่วมประชุม

3.1.3 การสร้างแนวทางพัฒนา ได้มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จาก ผู้เข้าร่วมประชุม

3.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

การฝึกอบรมมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ครูมีความรู้ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในมีการดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

3.2.1 กิจกรรมการบรรยายจากวิทยากร มีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และ การสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลได้ผู้วิจัย ได้ทำการเก็บ ข้อมูล ทั้งก่อน ระหว่าง และหลังการฝึกอบรม ณ ห้องประชุมโรงเรียนวัดปากบ่อ แล้วนำมาวิเคราะห์ ข้อมูลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

3.2.2 กิจกรรมการแบ่งกลุ่ม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลได้จากผู้เข้ารับการอบรม ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 67 คน ได้ทำการแบ่งกลุ่ม 20 กลุ่ม ตามมาตรฐานที่ปฏิบัติงาน ตามกรอบการศึกษา ค้นคว้า เพื่อศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร จากประสบการณ์และการระดมความคิดของสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจและความสามารถของผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าในการระดมความคิดและศึกษาค้นคว้าจากเอกสารและสรุปเป็นผลงานของกลุ่ม แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

3.2.3 กิจกรรมการนำเสนอ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต และการสัมภาษณ์ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ แหล่งข้อมูลได้จากผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 67 คน โดยผู้วิจัย และวิทยากรคอยเป็นที่เลี้ยงและช่วยเหลือสรุปผลการนำเสนอทั้ง 20 กลุ่มเพื่อให้การนำเสนอข้อมูลมีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและกิจกรรมได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องในระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน นำข้อมูลมาจัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ข้อมูล แล้วนำเสนอในเชิงพรรณนาวิเคราะห์

4. การสะท้อนผล (Reflection)

4.1 การประชุมแบบมีส่วนร่วม

4.1.1 กิจกรรมสร้างความเข้าใจ/ความตระหนัก ได้มีการนำข้อมูลโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จากผู้วิจัย ที่นำเสนอผลการศึกษาศาสนาปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เข้ารับการอบรม ในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4.1.2 แลกเปลี่ยนเรียนรู้ ได้มีการนำโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมประชุมมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงความรู้ ประสบการณ์ที่แต่ละคนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4.1.3 การสร้างแนวทางปฏิบัติ ได้มีการนำโดยใช้บันทึกการประชุม ข้อมูลที่ได้จากผู้เข้าร่วมประชุมมาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ทราบถึงแนวทางการดำเนินการ และเนื้อหา ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานครในรูปแบบพรรณนาวิเคราะห์

4.2 การอบรมเชิงปฏิบัติการ

4.2.1 กิจกรรมการบรรยาย เพื่อให้ครูเกิดความรู้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน กิจกรรมนี้วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้รับการ

อบรม และวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการฝึกอบรมในกิจกรรมการบรรยาย จากผลการรับฟังการบรรยายจากวิทยากรระหว่างอบรม และหลังฝึกอบรม จากการสังเกต การสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

4.2.2 การแบ่งกลุ่ม เพื่อให้ครูเกิดความรู้การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน กิจกรรมนี้วิเคราะห์ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของผู้รับการอบรม โดยวิเคราะห์จากการระดมความคิด และศึกษาจากการศึกษาจากเอกสารประกอบการฝึกอบรมของแต่ละกลุ่ม โดยการสังเกต เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

4.2.3 การนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าในแต่ละกลุ่ม เพื่อวิเคราะห์การนำเสนอข้อมูล ให้มีความสมบูรณ์ทั้งเนื้อหาและกิจกรรม ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ถูกต้องเกี่ยวกับการดำเนินงานคุณภาพ การศึกษาเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาแล้วนำมาจัดหมวดหมู่ตามกรอบการฝึกอบรม และนำมาวิเคราะห์สร้างข้อสรุป แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลในรูปเชิงพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้ง 5 ชุด ผู้วิจัยมีขั้นตอนในการจัดทำดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบบันทึกการประชุม ใช้แบบบันทึกการประชุมของโรงเรียนวัดปากบ่อ

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบบันทึกการปฏิบัติงาน

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์

เครื่องมือชุดที่ 4 แบบสอบถามเพื่อตรวจสอบสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาในการพัฒนา

ครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน มี 2 ตอน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ แบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

เครื่องมือชุดที่ 5 คู่มือการฝึกอบรม และใบงาน

เครื่องมือชุดที่ 6 แบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจในการอบรมพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ (Checklist) สอบถามเกี่ยวกับตำแหน่งในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจในการอบรมพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพ
ภายในแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบบันทึกการประชุม ผู้วิจัยจัดทำดังนี้

ผู้วิจัยใช้แบบบันทึกการประชุมตามแบบฟอร์มของโรงเรียนวัดปากบ่อ ดังภาคผนวก ข

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบบันทึกการปฏิบัติงาน ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การสร้างเครื่องมือ
วิจัย แบบสอบถาม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสำรวจ
2. สร้างแบบบันทึกการปฏิบัติงานเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
3. นำแบบบันทึกการปฏิบัติงานไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content
Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน คือ
 - 3.1 อาจารย์ ดร.อรุณี สำเภทอง ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ วิทยาลัย
ราชพฤกษ์
 - 3.2 นางวิไลวรรณ ภูทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ
 - 3.3 นางสาวยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
วัดปากบ่อ
 - 3.4 นายธนวันต์ จ้อยศิริ เลขานุการฝ่ายประกันคุณภาพ โรงเรียนวัดปากบ่อ
4. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังภาคผนวก ค

เครื่องมือชุดที่ 3 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การสร้างเครื่องมือ
วิจัย แบบสอบถาม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสำรวจ
2. สร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง
3. นำแบบสัมภาษณ์ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 ท่าน คือ
 - 3.1 อาจารย์ ดร.อรุณี สำเภทอง ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ วิทยาลัย
ราชพฤกษ์

3.2 นางวิไลวรรณ ภูทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ

3.3 นางสาวยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
วัดปากบ่อ

3.4 นายธนวันต์ จ้อยศิริ เลขานุการฝ่ายประกันคุณภาพโรงเรียนวัดปากบ่อ

4. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังภาคผนวก ก
เครื่องมือชุดที่ 4 แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพการปฏิบัติงานและปัญหาในการพัฒนาครู
เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การสร้างเครื่องมือ
วิจัย แบบสอบถาม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสำรวจ

2. สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดย
ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ

3.1 อาจารย์เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทรงบัณฑิต อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหาร
การศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

3.2 อาจารย์ ดร.อรุณี สำเภาทอง ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ วิทยาลัย
ราชพฤกษ์

3.3 นางวิไลวรรณ ภูทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ

3.4 นางสาวยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียน
วัดปากบ่อ

3.5 นายธนวันต์ จ้อยศิริ เลขานุการฝ่ายประกันคุณภาพ โรงเรียนวัดปากบ่อ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความ
สอดคล้องหรือ IOC (Item Objective Congruence Index) ได้ค่าความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ .98

4. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังภาคผนวก จ
เครื่องมือชุดที่ 5 คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการ และใบงาน ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับ
ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

2. สร้างคู่มือหลักสูตรการฝึกอบรมการดำเนินการประกันคุณภาพภายในซึ่ง
ประกอบด้วย แผนการฝึกอบรม ตารางกำหนดการ กิจกรรม

3. สร้างสื่อประกอบการฝึกอบรม ได้แก่ เอกสาร ประกอบหลักสูตรการฝึกอบรม ใบบาง

4. ตรวจสอบความเหมาะสมของคู่มือหลักสูตรการฝึกอบรมการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 4 ท่าน ที่มีความรู้ประสบการณ์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ได้แก่

4.1 อาจารย์ ดร.อรุณี ลำภาทอง ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ วิทยาลัยราชพฤกษ์

4.2 นางวิไลวรรณ ภูทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ

4.3 นางสาวยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ

4.4 นายธนวันต์ จัยศิริ เลขานุการฝ่ายประกันคุณภาพ โรงเรียนวัดปากบ่อ

5. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังภาคผนวก ข

เครื่องมือชุดที่ 6 แบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจในการอบรมพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน วิจัยดำเนินการตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การสร้างเครื่องมือวิจัย แบบสอบถาม และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามแล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

3. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน คือ

3.1 อาจารย์ ดร.อรุณี ลำภาทอง ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ วิทยาลัย ราชพฤกษ์

3.2 นางวิไลวรรณ ภูทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ

3.3 นางสาวยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ

3.4 นายธนวันต์ จัยศิริ เลขานุการฝ่ายประกันคุณภาพ โรงเรียนวัดปากบ่อ

ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องหรือ IOC (Item Objective Congruence Index) ได้ค่าความสอดคล้องทั้งฉบับเท่ากับ .98

4. จัดพิมพ์เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังภาคผนวก ข

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การจัดกระทำข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จาก แบบบันทึกการประชุม แบบสังเกต และแบบสัมภาษณ์ นำมาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เชื่อถือได้ และจัดหมวดหมู่ตามกรอบงานการวิจัย แยกประเภทเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร แต่ละกิจกรรม

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับผลการพัฒนา

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

ได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

2.1 การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลส่วนเกี่ยวข้องกับสภาพปัจจุบันและปัญหาของการปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร มาวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาข้อมูล นำเสนอเป็นข้อสรุปโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

2.2 การวิเคราะห์วิธีการ และเนื้อหาพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ โดยการนำข้อมูลที่เกี่ยวข้องนำมาวิเคราะห์ข้อมูล นำเสนอเป็นข้อสรุปโดยการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive analysis)

2.3 การวิเคราะห์ผลการพัฒนา ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อพิจารณาว่าครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนมากน้อยเพียงใด โดยพิจารณาจากผลการปฏิบัติกิจกรรมตามกรอบงาน นำมาวิเคราะห์ผล แล้วนำเสนอในรูปของการพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และการแสดงความคิดเห็นต่าง ๆ ของครูนำมาวิเคราะห์ ประมวลผล และเรียบเรียงนำเสนอในรูปของความเรียงเกี่ยวกับการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

2.4 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของครูในการอบรมเพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายใน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ การแปลความหมาย ค่าเฉลี่ยเป็นระดับ (บุญชม ศรีสะอาด. 2541: 100) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย ความหมาย

4.51-5.00 ความพึงพอใจของครูในการอบรมระดับมากที่สุด

3.51-4.50 ความพึงพอใจของครูในการอบรมระดับมาก

2.51-3.50 ความพึงพอใจของครูในการอบรมระดับปานกลาง

1.51-2.50 ความพึงพอใจของครูในการอบรมระดับน้อย

1.00-1.50 ความพึงพอใจของครูในการอบรมระดับน้อยที่สุด

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1. สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย

1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{X}$)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับโดยแบ่งเป็นสองตอนดังนี้

- ตอนที่ 1 การพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ ประกอบด้วย
- การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1
 - การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2
- ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
- ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1
 - ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจในการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

N แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

$\bar{X}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)

ตอนที่ 1 การพัฒนาคู่มือใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ 2 วงรอบ

การดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

1. กิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วม การประชุมแบบมีส่วนร่วมโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ได้มีการจัดประชุม ตามคำสั่งของโรงเรียนวัดปากบ่อเลขที่ 15/2554 และมีการจัดประชุมขึ้นตามคำสั่งในวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2554 เพื่อให้ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ปัญหาที่พบในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน พบว่าคณะครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน และสามารถนำมาช่วยเสริมสร้างการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในให้ดีขึ้น จุดที่ทำให้การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในชัดเจนขึ้น เมื่อเจตนารมณ์ของครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานตรงกัน คือ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้มาตรฐานของโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร หลังจากแต่ละคนในที่ประชุมได้แสดงความคิดเห็น ผู้วิจัยได้ยกตัวอย่างมาไว้ดังนี้

“... การประกันคุณภาพการศึกษามีความสำคัญมาก เพราะจะช่วยสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้ปกครองและชุมชนว่า เมื่อส่งบุตรหลานเข้าเรียนในสถานศึกษาจะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีมาตรฐาน ...”

(ความเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียนวัดปากบ่อ. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

“... งานประกันคุณภาพการศึกษาเป็นสิ่งที่ครูทุกคนต้องปฏิบัติร่วมกัน และปฏิบัติเป็นประจำ ส่วนใหญ่เป็นสิ่งที่เราปฏิบัติอยู่แล้ว เมื่อได้รับความรู้เรื่องการประกันแล้วทำให้ทราบว่าทุกอย่างที่ปฏิบัติเมื่อนำมาคิดแบบเป็นระบบ ก็คือการประกันคุณภาพของโรงเรียนนั่นเอง ซึ่งสำคัญมากในการจัดการศึกษาให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่น ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 4. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

“...ถ้ามีการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาแล้ว จะทำให้คุณภาพของการศึกษาของโรงเรียนดีขึ้น เพราะผู้เรียนได้รับการพัฒนาตามมาตรฐาน ผู้ปกครองและชุมชนก็มีความพึงพอใจ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 9. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

“...การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนควรมีการแต่งตั้งคณะกรรมการของแต่ละมาตรฐานให้เหมาะสมตามความถนัด หรืองานที่ตนเองรับผิดชอบ เช่นครูที่รับผิดชอบโครงการด้านผู้เรียนก็ควรอยู่ในมาตรฐานด้านผู้เรียน...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 2. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

“...ครูบรรจุใหม่บางคนยังไม่เคยมีประสบการณ์ในการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในซึ่งในมาตรฐานของตนเป็นครูบรรจุใหม่ทั้งหมด ยกเว้นตนเอง จึงทำให้การทำงานล่าช้า และภาระงานตกอยู่ที่ตนเป็นส่วนใหญ่...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 14. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

“...ยังไม่ทราบว่าการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน ตามกลยุทธ์การพัฒนาที่ระบุในแผนปฏิบัติการประจำปี จะทำให้สอดคล้องกันได้อย่างไร...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 7. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

“...เดือนตุลาคมนี้ตนจะเกษียณอายุราชการแล้ว ต้องมีการแต่งตั้งมาเป็นหัวหน้ามาตรฐาน แทน และต้องรับมอบหมายงานเพื่อความต่อเนื่อง...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 5. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

“...หากมีการวางแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และนำไปปฏิบัติได้จริงๆ และไม่ส่งผลให้ภาระงานครูมากขึ้น และสามารถติดตามผลการดำเนินงานได้...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 6. 4 กุมภาพันธ์ 2554 : บันทึกการประชุม)

กล่าวโดยสรุปได้ใจความสำคัญว่า กระบวนการประชุมแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้ครูโรงเรียนวัดปากบ่อ ได้เสนอแนวคิด เปิดเผยความรู้ประสบการณ์ของตนเองเพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนวัดปากบ่อ และทำให้เห็นสภาพความเป็นจริงของโรงเรียน ทั้งด้านจุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน และยังเห็นปัญหาได้ตรงกัน พร้อมทั้งเสนอแนวคิดในทางออกไปสู่การแก้ไขปัญหา และยกระดับในด้านต่างๆของโรงเรียน พร้อมทั้งทำให้แต่ละคนได้ทราบว่าถนัดด้านใดๆ บ้าง ทำให้การมอบหมายงานได้ตรงตามความถนัดและความสนใจ

2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลังจากที่ผ่านการประชุมแบบมีส่วนร่วม แล้วข้อสงสัยในปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ของครูที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้ามาตรฐาน ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ทั้งหมดจึงจัดให้มีการอบรมเพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยมีนางสาว ยุภาวรรณ โมรัฐเถียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ซึ่งกำลังศึกษาระดับปริญญาเอก ในสาขาการบริหารการศึกษา เป็นวิทยากรบรรยาย ซึ่งผลการอบรมปรากฏ ดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับข้อมูลที่แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำแผนการพัฒนาคณาการศึกษาศึกษาของสถานศึกษาดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้หากเกิดปัญหาได้ และทราบกระบวนการในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน รวมทั้งมาตรฐานต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 1. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : การสัมภาษณ์)

“...เมื่อก่อนมีเพื่อนอยู่โรงเรียนใกล้เคียง รับผิดชอบมาตรฐานเดียวกัน ก็เลยขอคำแนะนำจากเพื่อน โดยไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยภายในโรงเรียนและบริบทภายนอกโรงเรียน หลังจากอบรมทำให้เข้าใจวิธีการ มาตรฐานที่ถูกต้องและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับปัจจัยภายใน และบริบทภายนอกโรงเรียนได้...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 9. 11 กุมภาพันธ์ 2554: การสัมภาษณ์)

“... เมื่อได้รับการอบรมเชิงปฏิบัติการแล้ว ทำให้มีความรู้ความเข้าใจในขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติงานเพิ่มมากขึ้น ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 3. 11 กุมภาพันธ์ 2554: การสัมภาษณ์)

“... ได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มมากขึ้น รู้สึกว่าการอบรมครั้งนี้ วิทยากรที่ให้ความรู้เป็นรองผู้อำนวยการของโรงเรียน ทำให้เข้าใจสภาพการดำเนินงานเป็นอย่างดี และยังเสียค่าที่เวลามีจำกัดถ้าเป็นไปได้ ในโอกาสต่อไปควรจัดเวลาในการประชุมให้มากกว่านี้จะได้ประโยชน์มาก ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 17. 11 กุมภาพันธ์ 2554: การสัมภาษณ์)

“...การประกันคุณภาพภายในเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตรวจสอบว่าโรงเรียนได้ดำเนินการตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนหรือไม่ ซึ่งทั้งสองอย่างสอดคล้องกันเป็นการลดสิ่งที่ไม่เป็นจำออก สิ่งที่ไม่เป็นผลกระทบที่ทำให้คุณภาพการศึกษาพัฒนาขึ้นได้ควรตัดออก...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 20. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : การสัมภาษณ์)

“...การลงมือทำในขณะอบรมช่วยให้เข้าใจอย่างแจ่มชัด การดำเนินการการประกันคุณภาพภายใน ที่ดี ส่งผลถึงตัวนักเรียน และการประกันคุณภาพภายนอก ลดภาระงานที่ไม่จำเป็นของครู...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 1. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : การสัมภาษณ์)

“...ครูที่เข้ารับการอบรม ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทุกคนมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย นำมาสร้างผลงานตามที่ได้รับมอบหมาย และมีการนำเสนอผลงานที่ดี...”

(ความเห็นของวิทยากรผู้ให้การอบรม. 11 กุมภาพันธ์ 2554 : การสัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ครูที่เข้าร่วมการอบรม พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับวิธีการขั้นตอนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

จากการบันทึกการปฏิบัติงานของครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐานของโรงเรียนวัดปากบ่อ ดังที่ผู้วิจัยยกตัวอย่างมาเสนอ ดังนี้

“...กิจกรรมการวางแผน, บรรยาการศกกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิด และเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย, ผลการจัดกิจกรรม ครูมีความรู้ ความเข้าใจและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ในการนำแผนปฏิบัติการประจำปี มาวางแผนการดำเนินงานให้เหมาะสม และสอดคล้องกับมาตรฐานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน และปัจจัยภายในโรงเรียนรวมถึงบริบทภายนอกรอบ ๆ โรงเรียน, 11 กุมภาพันธ์ 2554”

“...กิจกรรมการปฏิบัติตามแผน, บรรยาการศกกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิดและเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย แล้วนำข้อมูลของแต่ละคนมาจัดรวม เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่, ผลการจัดกิจกรรมครูแต่ละคนนำแนวทางแก้ไขปัญหามาจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน มารวบรวมสรุปเป็นองค์ความรู้ เพื่อเป็นประโยชน์แก่ครูท่านอื่นๆในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพื่อการปฏิบัติงานที่ลุล่วงตามตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐาน, 11 กุมภาพันธ์ 2554”

“...กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผล, บรรยาการศกกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิด และเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย ในการประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน, ผลการจัดกิจกรรม ครูมีความรู้ความเข้าใจ ตลอดจนทักษะในการการใช้เครื่องมือในการวัดหรือประเมิน และสามารถสร้างเครื่องมือที่สอดคล้องกับพฤติกรรมหรือสิ่งที่ต้องการวัดประเมินผล, 11 กุมภาพันธ์ 2554”

“...กิจกรรมการนำผลการประเมินมาปรับปรุง, บรรยาการศกกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิด และเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ และแนวทางในการนำผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมาปรับปรุง, ผลการจัดกิจกรรมครูสามารถวิเคราะห์จุดเด่น-จุดด้อย จุดที่ควรพัฒนาและสิ่งที่ต้องการความช่วยเหลือของโรงเรียน การพัฒนาปรับปรุงแผนปฏิบัติการของสถานศึกษา ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการร่วมกัน, 11 กุมภาพันธ์ 2554”

จากการบันทึกการปฏิบัติงานของครูในการเข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรม ตามขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน บรรยากาศโดยทั่วไปในการดำเนินงานมีความเป็นกันเอง ทุกคนให้ความร่วมมือในการทำงานกันอย่างเต็มความสามารถ ระดมความคิด มีการแบ่งงานกันอย่างเป็นระบบเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

การดำเนินการพัฒนาในรอบที่ 2

1. หลังจากผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ทั้ง 2 กิจกรรม ในรอบที่ 1 แล้วมอบหมายให้ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐาน ขยายผลการพัฒนาไปยังครูที่เป็นคณะกรรมการของแต่ละมาตรฐาน พบว่า มีปัญหาคือครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐานบางท่านยังไม่นำผลการพัฒนาไปขยายผล และยังพบว่า ครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐานเมื่อนำผลการพัฒนาไปขยายผลให้คณะกรรมการของมาตรฐาน ไม่สามารถตอบปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้ทั้งหมด เพราะเป็นปัญหาที่อยู่ นอกเหนือจากการพัฒนา กิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วม ผู้วิจัยจึงวางแผนในการดำเนินการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ในรอบที่ 2 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล สภาพการดำเนินงานและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยผู้ให้ข้อมูล คือครู จำนวน 67 คน ได้ผลการเก็บข้อมูลดังนี้

ตาราง 7 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

สภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ	ครูเห็นว่าโรงเรียนมีการดำเนินงาน การประกันคุณภาพภายใน	
	จำนวน	ร้อยละ
1 สภาพการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	31	46.64
2 สภาพการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	26	38.99
3 สภาพการติดตามตรวจสอบในการดำเนินการประเมินภายใน	47	70.58
4 สภาพการนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินภายใน	58	86.99
ค่าเฉลี่ย	40	60.80

จากตาราง 7 ความคิดเห็นของครูต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมเฉลี่ยร้อยละ 60.80 โดยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าการนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินภายใน มีการดำเนินการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 86.99 รองลงมาคือสภาพการติดตามตรวจสอบในการดำเนินการประเมินภายในเห็นว่ามี การดำเนินการคิดเป็น 70.58 และสภาพการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเห็นว่ามี การดำเนินการคิดเป็น 46.64 ตามลำดับ ส่วนสภาพการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ครูมีความคิดเห็นว่ามี การดำเนินการน้อยที่สุดคิดเป็นร้อยละ 38.99

ตาราง 8 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร

สภาพการวางแผน ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	ครูเห็นว่าโรงเรียนมีการวางแผน ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	
	จำนวน	ร้อยละ
1 มีแผนการประกันคุณภาพภายใน	67	100.00
2 มีการสร้างความเข้าใจและตระหนักในเรื่องการประกัน คุณภาพภายในแก่ครู	9	13.43
3 มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพ ภายในที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของต้นสังกัด	61	91.04
4 โรงเรียนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	11	16.42
5 มีการพัฒนาเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครู นำไปใช้ได้ง่าย	21	31.34
6 มีการจัดทำปฏิทินการประกันคุณภาพภายใน	9	13.43
7 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน	67	100.00
8 มีการอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการ ประกันคุณภาพภายในแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ	5	7.46
ค่าเฉลี่ย	31	46.64

จากตาราง 8 พบว่า ครูมีความเห็นว่า โรงเรียนมีการวางแผนการประกันคุณภาพภายในเฉลี่ยร้อยละ 46.64 โดยพบว่ามีแผนการประกันคุณภาพภายใน และมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายในมากที่สุดเท่าที่คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือโรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของต้นสังกัดคิดเป็น 91.04 ส่วนมีการอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพภายในแก่ครูอย่างสม่ำเสมอมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดเท่าที่คิดเป็นร้อยละ 7.46

ตาราง 9 ความคิดเห็นของครู ต่อสภาพการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร

สภาพการปฏิบัติงานตามแผน ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	ครูเห็นว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติงานตามแผน การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	
	จำนวน	ร้อยละ
1 มีแผนการประกันคุณภาพภายใน	9	13.43
2 มีการสร้างความเข้าใจและตระหนักในเรื่องการ ประกันคุณภาพภายในแก่ครู	7	10.45
3 มีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพ ภายในที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของต้นสังกัด	6	8.96
4 ให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบ่งชี้และ เกณฑ์การประกันคุณภาพภายในโรงเรียน	7	10.45
5 มีการพัฒนาเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครู นำไปใช้ได้ง่าย	6	8.96
6 มีการจัดทำปฏิทินการประกันคุณภาพภายใน	60	89.55
7 มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน	60	89.55
8 มีการอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการ ประกันคุณภาพภายในแก่ครูอย่างสม่ำเสมอ	54	80.60
ค่าเฉลี่ย	26	46.64

จากตาราง 9 พบว่าครูมีความเห็นว่า มีการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเฉลี่ยร้อยละ 46.64 โดยพบว่า ครูมีความคิดเห็นว่าครูมีจรรยาบรรณในการประเมิน และครูมีความสามารถในการทำงานเป็นทีมมีค่ามากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 89.55 รองลงมาคือครูมีการประเมินภายในตามตัวบ่งชี้ของโรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 80.60 ตามลำดับ ส่วนครูมีความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสมมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 8.96

ตาราง 10 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการติดตามตรวจสอบในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร

สภาพการติดตามตรวจสอบ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	ครูเห็นว่าโรงเรียนมีการติดตามตรวจสอบ การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	
	จำนวน	ร้อยละ
1 ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน	5	7.46
2 ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย	64	95.52
3 ครูนำผลการประเมินโครงการของโรงเรียน ประกอบการประเมิน	64	95.52
4 ครูนำผลงานจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียน ประกอบการประเมิน	64	95.52
5 ครูนำผลงานของผู้เรียนประกอบการประเมิน	7	10.45
6 ครูนำผลการเรียนของผู้เรียน (ผลสัมฤทธิ์) ประกอบการประเมิน	60	89.55
7 ครูใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินการ	67	100.00
ค่าเฉลี่ย	47	70.58

จากตาราง 10 พบว่าครูมีความคิดเห็นว่าการติดตามตรวจสอบในเฉลี่ยร้อยละ 70.58 โดยพบว่าครูใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการมีค่ามากที่สุดเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 100 รองลงมาคือครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย ครูนำผลการประเมินโครงการของโรงเรียนประกอบการประเมิน และครูนำผลงานจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนประกอบการประเมิน มีค่าเท่ากัน คิดเป็น 95.52 ส่วนครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 7.46

ตาราง 11 ความคิดเห็นของครูต่อสภาพการนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ กรุงเทพมหานคร

สภาพการนำผลการประเมินภายในไป แก้ปัญหาและพัฒนา การดำเนินงานการ ประกันคุณภาพภายใน	ครูเห็นว่าโรงเรียนมีการนำผลการประเมิน คุณภาพภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการ ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน	
	จำนวน	ร้อยละ
1 มีการรายงานข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้โรงเรียน ทราบถึงสิ่งที่ควรปรับปรุง	67	100.00
2 มีการสรุปรายงานของครูทั้งในภาพรวมและ รายบุคคล	67	100.00
3 มีการรายงานผลอย่างเป็นกลางตามข้อเท็จจริง	67	100.00
4 มีการเสนอแนะให้โรงเรียนนำผลการประเมิน ภายในโรงเรียนในการปรับปรุงแก้ไข	6	8.96
5 มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ จุดเด่น จุด ด้อย จุดที่ต้องพัฒนา	67	100.00
6 มีการสรุปผลการประเมินเป็นรูปเล่ม เป็นระบบ ตามที่ต้นสังกัดกำหนด	67	100.00
7 มีการนำผลการประเมินมากำหนดเป็นกลยุทธ์ ในการพัฒนาในปีต่อไป	67	100.00
ค่าเฉลี่ย	58	86.99

จากตาราง 11 พบว่าครูมีความคิดเห็นว่าการนำผลการประเมินภายใน ไปแก้ปัญหาและพัฒนา การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเฉลี่ย ร้อยละ 86.99 โดยครูมีความคิดเห็นว่าการรายงานข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้โรงเรียนทราบถึงสิ่งที่ควรปรับปรุง มีการสรุปรายงานของครูทั้งในภาพรวมและรายบุคคล มีการรายงานผลอย่างเป็นกลางตามข้อเท็จจริงมีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย จุดที่ต้องพัฒนา มีการสรุปผลการประเมินเป็นรูปเล่ม เป็นระบบตามที่ต้นสังกัดกำหนดมีการนำผลการประเมินมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาในปีต่อไป มีค่าเท่ากับ คิดเป็นร้อยละ 100 ส่วนมีการสรุปรายงานของผู้ประเมินทั้งในภาพรวมและรายบุคคล มีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุดเท่ากันคิดเป็นร้อยละ 8.96

จากข้อมูลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้จัดประชุมแบบมีส่วนร่วมเพื่อนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และปัญหาแก้ที่ประชุม โดยเปิดโอกาสให้ครูที่เข้าร่วมการประชุมแสดงความคิดเห็น ดังตัวอย่างต่อไปนี้

“... มีความรู้สึกเห็นด้วยกับผลนำเสนอผลการวิเคราะห์ดังกล่าว เพราะตนเองก็เป็นครูอีกคนหนึ่งซึ่งไม่ค่อยเข้าใจเรื่องการวางแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และไม่ค่อยได้รับข้อมูลการดำเนินงานต่าง ๆ ของทางโรงเรียน ...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 4 . 4 มีนาคม 2554 : บันทึกการประชุม)

“... อยากให้โรงเรียนมีปฏิทินการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนด้วย ...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 7 . 4 มีนาคม 2554 : บันทึกการประชุม)

“... ควรมีการกำหนดเครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูล และเครื่องมือที่ใช้วัดผล ประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยให้ร่วมกันสร้างเครื่องมือ ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 9. 4 มีนาคม 2554 : บันทึกการประชุม)

“... มีความรู้สึกว่าครูบางคนยังขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และไม่ให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน และการให้ข้อมูล ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 17. 4 มีนาคม 2554 : บันทึกการประชุม)

“... ภาระงานที่ตนได้รับ รวมถึงโครงการ และกิจกรรมที่รับผิดชอบอยู่ ไม่สอดคล้องกับ มาตรฐานที่รับผิดชอบ เมื่อมีการเก็บรวบรวมข้อมูลก็จะต้องทำข้อมูลสองทาง เกิดความซ้ำซ้อน และ เป็นการเพิ่มภาระงาน ...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 19. 4 มีนาคม 2554: บันทึกการประชุม)

“... ครูบางท่านไม่ให้ความร่วมมือในการเก็บข้อมูล และข้อมูลที่ได้ไม่มีการจัดเก็บอย่างเป็น ระบบ เมื่อมีผู้ต้องการข้อมูลเดียวกันก็ต้องจัดทำขึ้นใหม่อีกชุด ...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 1. 4 มีนาคม 2554 : บันทึกการประชุม)

“... อยากให้มีการจัดอบรมครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยให้ครูทุกคน มีส่วนเข้าร่วมการอบรม ...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 5. 4 มีนาคม 2554: บันทึกการประชุม)

จากการประชุมแบบมีส่วนร่วม ของครูโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เลขที่ 20/2554 ในวันที่ 4 มีนาคม 2554 เพื่อให้ครูมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ปัญหาที่พบ ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน พบว่า คณะครูส่วนใหญ่มีความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ที่แตกต่างกัน ครูหลายคนประสบกับปัญหาในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ที่แตกต่างกันไป ซึ่งมีการร่วมกันนำเสนอข้อคิดเห็น ข้อเสนอแนะต่างๆในการแก้ปัญหา จาก ประสบการณ์ และจากการอบรมที่ผ่านมาในวงรอบที่ 1 แต่ยังไม่สามารถหาข้อสรุปของแนวทางในการ แก้ปัญหาที่ทุกคนพอใจได้ จึงมีมติที่ประชุมให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูทุกคนอีกครั้ง โดยเชิญวิทยากร ซึ่งเป็นบุคคลภายนอก

2. กิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการ

หลังจากที่ผ่านการประชุมแบบมีส่วนร่วม แล้วแต่ยังมีกระบวนการดำเนินงานการประกัน คุณภาพภายในบางขั้นตอนซึ่งครูยังไม่เข้าใจ และข้อสงสัยที่ยังไม่สามารถหาคำตอบได้ จึงจัดให้มีการ อบรมเพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยมี ดร.อรุณี ลำภาทอง ผู้ตรวจ ประเมินภายนอก เป็นวิทยากรบรรยาย ซึ่งผลการอบรมปรากฏดังนี้

จากการสัมภาษณ์ผู้เข้าร่วมการอบรมได้รับข้อมูลที่แสดงออกถึงความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการ จัดทำแผนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาดังตัวอย่างต่อไปนี้

“...เข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายใน และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาได้ ...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 4. 25 มีนาคม 2554: การสัมภาษณ์)

“...ก่อนเข้ารับการอบรมมีปัญหาเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดเก็บข้อมูลให้เป็นระบบ แต่หลังจากเข้ารับการอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้ไปพัฒนาเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูลได้...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 20. 25 มีนาคม 2554 : การสัมภาษณ์)

“... การได้ร่วมกันจัดกิจกรรมกลุ่มในการอบรม ช่วยพัฒนาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน ครูได้มีโอกาสพูดคุย และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน ซึ่งเป็นการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูในโรงเรียน ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 13. 25 มีนาคม 2554 : การสัมภาษณ์)

“... ได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มมากขึ้น วิทยากรที่ให้ความรู้มีความสามารถ และประสบการณ์ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสูง และมีเทคนิคแปลกใหม่ ซึ่งช่วยให้ครูทำงานได้ง่ายขึ้น ...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 3. 25 มีนาคม 2554 : การสัมภาษณ์)

“...หลังจากได้รับการอบรม รู้สึกว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมีความสำคัญ และหากทำอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบจะช่วยพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และสามารถลดความซ้ำซ้อนของงานที่ทำอยู่ได้มาก...”

(ความเห็นของคณะกรรมการมาตรฐานที่ 6. 25 มีนาคม 2554 : การสัมภาษณ์)

“...การลงมือทำในขณะอบรมช่วยให้เข้าใจกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มมากขึ้น และยังได้เข้าร่วมกลุ่มกับคณะกรรมการในมาตรฐานของตนเองคนอื่นๆ ทำให้มีการประสานงานกันดียิ่งขึ้น...”

(ความเห็นของหัวหน้ามาตรฐานที่ 25 มีนาคม 2554 : การสัมภาษณ์)

“...ครูที่เข้ารับการอบรม ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ครูหลายท่านมีความรู้ในการดำเนินงาน การประกันคุณภาพอยู่ในระดับดี สามารถเป็นที่ปรึกษาให้กับครูคนอื่นๆได้หากเกิดปัญหา...”

(ความเห็นของวิทยากรผู้ให้การอบรม 25 มีนาคม 2554: การสัมภาษณ์)

จากการสัมภาษณ์ครูที่เข้าร่วมการอบรม พบว่าครูมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นเกี่ยวกับวิธีการ ขั้นตอนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ครูเห็นความสำคัญของการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และครูมีความประทับใจวิทยากรที่สามารถตอบข้อซักถามที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

จากการบันทึกการปฏิบัติงานของครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐานของโรงเรียนวัดปากบ่อ ดังที่ผู้วิจัยยกตัวอย่างมาเสนอ ดังนี้

“...กิจกรรมการวางแผน, บรรยาการศกกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิด และเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย, ผลการจัดกิจกรรม ครูเห็นความสอดคล้องระหว่างแผนปฏิบัติราชการประจำปี กลยุทธ์การดำเนินงาน กับมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนในสังกัดกรุงเทพมหานคร และร่วมกันจัดทำเป็นปฏิทินการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน, 27 มีนาคม 2554”

“...กิจกรรมการปฏิบัติตามแผน, บรรยาการศกกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิดและเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย แล้วนำข้อมูลของแต่ละคนมาจัดรวม เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่, ผลการจัดกิจกรรมครูสามารถหาข้อสรุปจากปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินงานที่พบ โดยกำหนดเป็นข้อตกลง และแนวทางในการแก้ปัญหาจากการดำเนินงานในแต่ละกรณี, 27 มีนาคม 2554”

“...กิจกรรมการตรวจสอบประเมินผล, บรรยาการศกกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิด และเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย ในการประเมินผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน, ผลการจัดกิจกรรม ครูร่วมกันจัดทำเครื่องมือวัดประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในรูปแบบเดียวกันเพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และร่วมกันวางระบบการติดตามประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยเหลือ นิเทศติดตามการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน รวมถึงช่วยในการจัดเก็บข้อมูลเป็นไปอย่างมีระบบ, 27 มีนาคม 2554”

“...กิจกรรมการนำผลการประเมินมาปรับปรุง, บรรยายภาคกิจกรรม ครูร่วมกันระดมความคิด และเสนอแนะความคิดเห็นจากประสบการณ์ และความรู้ที่ได้รับจากการบรรยาย เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ และแนวทางในการนำผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมาปรับปรุง, ผลการจัดกิจกรรมครูร่วมกันวางแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่จะดำเนินการต่อไป โดยใช้ข้อมูลเดิมมาประเมินผลและปรับปรุงให้เกิดประสิทธิผลมากขึ้น, 27 มีนาคม 2554”

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 1

1. การประชุมแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การประชุมแบบมีส่วนร่วม คือ จัดการประชุมแบบมีส่วนร่วมโดยครูที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้ามาตรฐานเข้าร่วมประชุมโดยมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน จากสัมภาษณ์ผู้เข้าประชุมหลังการประชุม พบว่าผู้เข้ารับการประชุม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มขึ้น และทราบถึงความสำคัญ รวมถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อและได้รับความรู้ใหม่ๆที่เกิดจากการประชุมแลกเปลี่ยนประสบการณ์กัน

2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ คือ จัดการอบรมเชิงปฏิบัติการให้แก่ครูที่มีตำแหน่งเป็นหัวหน้ามาตรฐาน เพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน จากการสังเกตครูระหว่างการอบรม พบว่าครูให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี ครูมีความตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจากการสัมภาษณ์ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานพบว่า ภายหลังจากรับการอบรม ครูมีความรู้ด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสูงขึ้นกว่าเดิม และมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

จากการประเมินของวิทยากรพบว่า ครูที่มีตำแหน่งหัวหน้ามาตรฐานที่เข้ารับการอบรม มีกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานในแต่ละกลุ่มออกมาแนะนำเสนอ มีความสมบูรณ์และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง

ผลการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2

1. การประชุมแบบมีส่วนร่วม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ การประชุมปฏิบัติ คือ จัดการประชุมแบบมีส่วนร่วมโดยครูทุกคนมีเข้าร่วมประชุม มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และสภาพปัญหาที่เกิดขึ้น โดยครูแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการแก้ปัญหา และครูบางคนนำเสนอปัญหาที่พบ โดยที่ประชุมร่วมกันเสนอข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหา แต่ปัญหาบางประการไม่สามารถหาข้อสรุปและแนวทางแก้ไขปัญหาได้ จึงมีมติให้มีการจัดอบรมครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในขึ้นอีกครั้ง โดยให้ครูทุกคนเข้ารับการอบรม

2. การอบรมเชิงปฏิบัติการ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามแผนปฏิบัติการ คือ จัดการอบรมให้แก่ครู เพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน จากการสังเกตครูระหว่างการอบรม พบว่าครูให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมเป็นอย่างดี ครูมีความตั้งใจในการทำงานที่ได้รับมอบหมาย มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ซึ่งจากการบันทึกการปฏิบัติงานของครูในการเข้ากลุ่ม เพื่อทำกิจกรรม ตามขั้นตอนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน บรรยายภาคโดยทั่วไปในการดำเนินงานมีความเป็นกันเอง ทุกคนให้ความร่วมมือในการทำงานกันอย่างเต็มความสามารถ ระดมความคิด มีการแบ่งงานกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งวิทยากร และผู้วิจัย ได้ร่วมกันประเมินการเข้าร่วมกิจกรรม และตรวจใบงานจากการจัดกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubric Score) ดังภาคผนวก ข เพื่อประเมินระดับความรู้ของครูที่ได้จากการฝึกอบรม ปรากฏผลดังตารางที่ 12

ตาราง 12 ผลการประเมินการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและใบงานในการฝึกอบรม

กิจกรรม/ใบงาน	ประเด็นการประเมิน			ระดับคุณภาพ
	การปฏิบัติกิจกรรมตามใบงาน	การตอบคำถามผลงาน	การมีส่วนร่วมของสมาชิก	
1. รวบรวมพลังวางแผนพัฒนา	3	3	3	ดี
2. มุ่งหน้าดำเนินงาน	3	3	3	ดี
3. ประสานการตรวจสอบ	3	3	3	ดี
4. ตอบคำถามคุณภาพศึกษา	3	3	3	ดี

จากตารางที่ 12 ผลการประเมินใบงานจากการฝึกอบรมของวิทยากร โดยใช้เกณฑ์การประเมิน 3 ประเด็นได้แก่ การปฏิบัติกิจกรรม การตอบคำถาม การมีส่วนร่วมของสมาชิก พบว่า ผลการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานในภาพรวมอยู่ในระดับ ดี และเมื่อพิจารณาเป็นกิจกรรมพบว่าทุกกิจกรรมและใบงานมีคุณภาพอยู่ในระดับ ดี และจากการประเมินของวิทยากรพบว่า ครูที่เข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการ มีกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานที่ได้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ครูบางคนมีความสามารถด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สามารถเป็นที่ปรึกษาให้แก่ครูคนอื่นได้

โดยจากการประเมินของวิทยากรพบว่า ครูที่เข้ารับการอบรม มีกระบวนการทำงานกลุ่มที่ดี มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม ผลงานที่ได้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง ครูบางคนมีความสามารถด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน สามารถเป็นที่ปรึกษาให้แก่ครูคนอื่นได้

จากการสัมภาษณ์ครูพบว่า ภายหลังจากรับการอบรม ครูมีความรู้ด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสูงขึ้นกว่าเดิม มีความตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และมีโอกาสได้ลงมือทำกิจกรรมกลุ่มทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยผลงานที่ได้จากการร่วมกิจกรรมกลุ่มสามารถนำไปใช้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพของโรงเรียนวัดปากบ่อได้ โดยภายหลังจากการอบรมผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลความพึงพอใจของครูในการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยใช้แบบสอบถามความพึงพอใจในการอบรมเพื่อพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน แล้วนำมาวิเคราะห์ผลได้ตามตารางที่ 13

ตาราง 13 แสดงค่าเฉลี่ย ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครู เพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน		ความคิดเห็นของผู้ตอบ แบบสอบถาม (N = 67) $\bar{X}$	ระดับความ คิดเห็น
1	เนื้อหาที่บรรยายสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการจัดอบรม	4.97	มากที่สุด
2	เนื้อหาสาระมีความชัดเจน ตรงตามความต้องการและความจำเป็นในการนำไปใช้	5.00	มากที่สุด
3	เวลา เนื้อหา และกิจกรรม มีความเหมาะสม	4.93	มากที่สุด
4	รูปแบบ วิธีการ และบรรยากาศในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม	4.93	มากที่สุด
5	การกำหนดกิจกรรมฝึกอบรม มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด	4.93	มากที่สุด
6	วิทยากรมีความรอบรู้ และมีความสามารถ เหมาะสมกับเนื้อหาการจัดอบรม	4.94	มากที่สุด
7	เอกสารและสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดอบรมมีความเหมาะสม	4.94	มากที่สุด
8	เนื้อหาของการจัดอบรมมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงาน	4.90	มากที่สุด
9	ความร่วมมือในการดำเนินการฝึกอบรม ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบการจัดอบรม และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.96	มากที่สุด
10	การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง	4.88	มากที่สุด
เฉลี่ย		4.94	มากที่สุด

จากตาราง 13 พบว่าครูมีความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.94$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าเนื้อหาสาระมีความชัดเจน ตรงตามความต้องการและความจำเป็นในการนำไปใช้ มีระดับความคิดเห็นสูงสุด คือ ($\bar{X} = 5.00$) รองลงมาคือเนื้อหาที่บรรยายสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการจัดอบรม ($\bar{X} = 4.97$) ส่วนการอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุดต่ำสุด ($\bar{X} = 4.88$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ PAOR
2. เพื่อศึกษา ผลของการพัฒนาครู ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ด้าน ความรู้ เจตคติ ความพึงพอใจ

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ ประสพผลสำเร็จตามเป้าหมาย
2. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร เพื่อปรับปรุงวิธีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป
3. เป็นข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานอื่นที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาครูด้านการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
4. เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่ครู ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน เพื่อเตรียมความพร้อมในการรับการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขต สอนหลวง กรุงเทพมหานคร ใช้หลักการวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ของ Kemmis และ McTaggart ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การปฏิบัติ (Action) การสังเกต (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ซึ่งได้ดำเนินการเป็น 2 วงรอบ สามารถสรุปผลได้ดังนี้

1. การพัฒนาคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโดยใช้กระบวนการ PAOR

1.1 ผลการพัฒนางวงรอบที่ 1

โดยใช้กิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วม ได้รับความร่วมมือจากครู โรงเรียนวัดปากบ่อ ทำการการระดมสมองมีการแสดงความคิดเห็น มีส่วนร่วมในการเสนอแนะ ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาจากประสบการณ์การดำเนินงานด้านการประกันคุณภาพภายในที่ผ่านมา ทำให้ผู้วิจัยทราบถึงปัญหา และความต้องการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และใช้กำหนดเป็นรูปแบบ และเนื้อหาในการจัดอบรม ซึ่งกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการบรรยายและการลงมือปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ช่วยให้ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมากยิ่งขึ้น และหัวหน้ามาตรฐานสามารถนำผลการพัฒนาไปขยายผลแก่คณะกรรมการมาตรฐานต่อไป แต่จากการขยายผลการอบรมในวงรอบที่ 1 พบว่าครูที่เป็นหัวหน้ามาตรฐานไม่สามารถตอบข้อซักถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้ทั้งหมด จึงทำให้ต้องมีการพัฒนาคู่มือการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอีกวงรอบ

1.2 การพัฒนาในวงรอบที่ 2

โดยนำกิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วม มาพัฒนาอีกครั้ง เนื่องจากในการขยายผลของหัวหน้ามาตรฐานที่ผ่านการพัฒนาในวงรอบที่ 1 ไม่ดีเท่าที่ควร อันเนื่องมาจากครูที่เป็นคณะกรรมการมาตรฐานมีข้อสงสัยที่ หัวหน้ามาตรฐานไม่สามารถอธิบายได้ จึงมีการเก็บข้อมูลสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และสภาพปัญหา แล้วนำมาให้ครูร่วมแสดงความคิดเห็นกันอีกครั้ง เพื่อรับทราบถึง ทำให้สามารถวางแผนการจัดอบรม ซึ่งมีรูปแบบ และเนื้อหาตรงตามความต้องการของครู ซึ่งกิจกรรมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ โดยการบรรยายและการลงมือปฏิบัติในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในในวงรอบที่ 2 ทำให้ครูส่วนใหญ่มีความรู้ความสามารถในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมากยิ่งขึ้น และในขณะเดียวกันยังพัฒนาระบบการทำงานเป็นทีมของครูในแต่ละมาตรฐาน จากกิจกรรมแบ่งกลุ่ม และกิจกรรมนำเสนองาน

2. ผลที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในการ

2.1 ผลการพัฒนาเจตคติของครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

เจตคติต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยครูมีเจตคติต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสูงสุดคือ ครูเห็นความสำคัญในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งอยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องที่ครูมีเจตคติต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในต่ำสุดคือ การสร้างความร่วมมือระหว่างครูในโรงเรียนในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน และหลังจากได้รับการพัฒนาครูมีเจตคติต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยครูเห็นว่าการดำรงเจตคติการประกันคุณภาพภายในเป็นงานของครูและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกคน เพื่อพัฒนาคุณภาพของนักเรียน และครูเป็นว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่เป็นระบบจะช่วยลดภาระงานของครู ทำให้ครูไม่ต้องทำงานซ้ำซ้อน และผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นด้วย

2.2 ผลการพัฒนาความรู้ของครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

ก่อนได้รับการพัฒนาครูโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร มีความรู้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โดยครูมีความเข้าใจเกี่ยวกับมาตรฐานของกรุงเทพมหานคร มีความรู้ในการจัดทำรายงาน การวิเคราะห์ข้อมูล แต่ครูยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวัดผล การสังเคราะห์จุดเด่น จุดอ่อน จุดที่ต้องพัฒนา ภายหลังจากได้รับการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน พบว่าครูมีความรู้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มมากขึ้น และสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

2.3 ความพึงพอใจของครูต่อการพัฒนาเพื่อดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

จากการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน พบว่าครูมีความพึงพอใจการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งครูมีความพึงพอใจเนื้อหาสาระในการจัดอบรมมากที่สุด โดยเห็นว่ามี ความชัดเจน ตรงตามความต้องการและความจำเป็นในการนำไปใช้ และเนื้อหาที่บรรยายสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการจัดอบรม สามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดอบรมไปใช้ได้จริง ทั้งนี้เนื่องมาจากครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน จึงทำให้เนื้อหา และรูปแบบในการพัฒนา ตรงตามความต้องการของครู

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ในชั้นการติดตาม ตรวจสอบในการดำเนินการประเมินภายใน การนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินภายใน การวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และการปฏิบัติงานตามแผน ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน มีระดับความคิดเห็นมากที่สุดตามลำดับ โดยชั้นการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ที่มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับต่ำ อาจเนื่องมาจากหลังจากขั้นตอนการหาแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหามาจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในในรอบปีที่ผ่านมาแล้ว โรงเรียนจะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อนำผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในในรอบปีที่ผ่านมา มาจัดทำเป็นแผนการปฏิบัติราชการประจำปี จึงอาจทำให้ครูที่ไม่ได้รับการแต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการไม่ทราบถึงขั้นตอนและกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ประกอบเมื่อการจัดทำแผนปฏิบัติราชการประจำปีเสร็จสิ้น ยังไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ครูได้ทราบถึงแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในรอบปีต่อไป จะมีเพียงปฏิทินการปฏิบัติงานแจ้งให้ครูได้ทราบเท่านั้น จึงทำให้ความคิดเห็นต่อขั้นตอนการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับต่ำ

จากความคิดเห็นดังกล่าวส่งผลไปถึงความคิดเห็นของขั้นตอนการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน เนื่องจากครูยังขาดความชัดเจนในแนวทางการดำเนินการประกันคุณภาพภายในตามแผนปฏิบัติราชการประจำปี ตลอดจนยุทธศาสตร์การพัฒนาของโรงเรียน จึงทำให้การปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมีระดับต่ำไปด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ สวาท มุลละ (2548 : 60 - 63) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในอำเภอสนทวาย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ที่พบว่าครูไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นในการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา และขาดทักษะในการจัดการบริหารคุณภาพ PDCA และ วิสิทธิ์ สังฆะมณี (2549 : 130 - 138) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านผู้เรียน โรงเรียนชุมชนบ้านประตูลี้ อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่าบุคลากรขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ขาดการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้ และการกำหนดสภาพความสำเร็จ และไม่สอดคล้องกับสุนีย์ สอนตระกูล (2550 : 63 - 65) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนรัตนวิทย์ พบว่า มีการวางแผนงาน

ร่วมกันในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในอย่างเป็นขั้นเป็นตอน มีการทำงานอย่างเป็นระบบ มีการวิเคราะห์ข้อมูล จัดทำระบบสารสนเทศและทำอย่างต่อเนื่อง มีวิธีการตรวจสอบทบทวนวิธีทำงานอย่างเหมาะสม มีการนิเทศติดตามพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง นำผลที่ได้มาพัฒนางานหาทางปรับปรุงแก้ไขร่วมกันโดยทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข มีแนวทางปรับปรุงแก้ไขที่ชัดเจน ส่วนการติดตามตรวจสอบในการดำเนินการประเมินภายใน การนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินภายใน มีระดับคะแนนสูงกว่าการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดำเนินการโครงการ กิจกรรม หรือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่างๆของโรงเรียน จะมีการจัดทำรายงานโครงการ มีการจัดการนิเทศ ติดตามผล เป็นระยะ รวมถึงโรงเรียนมีการวัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนตามสภาพจริง มีการนิเทศการสอนของครู อยู่เป็นระยะ และเมื่อถึงสิ้นปีการศึกษา จะมีการประชุมเพื่อจัดทำสรุปผลการดำเนินงาน โครงการ กิจกรรม และผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เพื่อจัดทำเป็นรายงานสรุปผลการประเมินตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี SAR จึงทำให้ครูได้มีโอกาสในการเข้าร่วมในกระบวนการประกันคุณภาพ ในขั้นตอนการติดตามตรวจสอบในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน จึงทำให้ความคิดเห็นในขั้นตอนการดำเนินการข้างต้นมีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด

ขั้นตอนที่มีระดับความคิดเห็นสูงรองลงมาคือ การนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการประเมินภายใน ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นขั้นตอนที่เกิดขึ้นเนื่องจากการจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินตนเองในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี SAR โรงเรียนจะจัดให้มีการประชุมต่อเนื่องเพื่อวิเคราะห์ ผลและปัญหาที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการในรอบปี จากนั้นครู ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องจะร่วมกันวางแผนในการปรับปรุงกระบวนการทำงาน ปรับปรุงโครงการ กิจกรรมการจัดการเรียนการสอน และแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน ดังนั้นในขั้นตอนนี้ ครูจะเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการในขั้นตอนนี้ สอดคล้องกับ ฉัตรชัย โสรัตน์ (2549 : 147 - 150) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนลำน้ำพอง อำเภอน้ำพอง จังหวัดขอนแก่น พบว่า การจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี โดยใช้กิจกรรมการประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศการศึกษา และกิตติภรณ์ ปะติเพ็ง (2550 : 127-128) ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองเต่าอำเภอกันทรามานาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6 พบว่า การดำเนินกิจกรรมอย่างหลากหลายและจากกระบวนการพัฒนาโดยใช้กลยุทธ์การทำงานแบบทีมงาน และการประชุมเชิงปฏิบัติการสามารถทำให้การดำเนินงานประกัน

คุณภาพภายใน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษามีการพัฒนาเพิ่มขึ้น และทำให้นักศึกษามีความเข้าใจในเรื่องการดำเนินงานประกันคุณภาพเพิ่มมากขึ้น

จากสภาพความคิดเห็นดังกล่าวข้างต้น โรงเรียนจึงควรปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในให้เป็นไปตามวงจรคุณภาพ PDCA ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน . (2553) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามกระบวนการ PDCA

P – Plan การวางแผน จะต้องมีการกำหนดเป้าหมาย แนวทางการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบงาน ระยะเวลาและทรัพยากรที่ต้องใช้สำหรับแผนต่างๆ ที่ควรจัดทำคือ แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แผนปฏิบัติการประจำปี แผนการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรซึ่งสอดคล้องกับเป้าหมายของสถานศึกษา แผนการประเมินคุณภาพและแผนงบประมาณ เป็นต้น

D-Do การปฏิบัติตามแผน ซึ่งในขณะดำเนินการต้องมีการเรียนรู้เพิ่มเติมตลอดเวลาและผู้บริหารควรให้การส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษารายงานอย่างมีความสุข จัดสิ่งอำนวยความสะดวก สนับสนุนทรัพยากรเพื่อการปฏิบัติ กำกับ ติดตามการทำงานทั้งระดับบุคลากร วิทยากร วิทยากร และให้การนิเทศ

C –Check การตรวจสอบประเมินผล ซึ่งเป็นกลไกสำคัญที่จะกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลย้อนกลับที่แสดงว่าการดำเนินงานที่ผ่านมาบรรลุเป้าหมายเพียงใด โดยการประเมินต้องจัดวางกรอบการประเมิน จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ จัดเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล แปลความข้อมูล และการตรวจสอบ ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน

A –Act การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน เมื่อแต่ละฝ่ายประเมินผลเสร็จแล้วจะส่งผลให้คณะกรรมการรับผิดชอบนำไปวิเคราะห์ สังเคราะห์และแปลผลแล้วนำเสนอผลต่อผู้เกี่ยวข้องเพื่อนำไปปรับปรุงการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากร นำไปวางแผนในระยะต่อไป และจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศหรือการเขียนรายงานประเมินตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับสุนีย์ สอนตระกูล (2550 : 63 - 65) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนรัตนวิเศษ พบว่า วงจรการบริหารงาน PDCA เป็นระบบการบริหารงานที่มีคุณภาพสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการทุกประเภท และเป็นเครื่องมือที่ดีในการนำมาบริหารงานในโรงเรียนรัตนวิเศษ ทำให้ผู้บริหารสามารถดำเนินงานประกันคุณภาพได้อย่างมีระบบ สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้ และสวาท มูลละ (2548 : 60 - 63) ได้ศึกษาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาขนาดเล็ก ในอำเภอสันทราย เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 พบว่า ควรพัฒนาเครื่องมือการประเมิน มีการวางแผนร่วมกันระหว่างบุคลากรในโรงเรียน ให้มีความรู้ในกระบวนการทำงานตามวงจร PDCA โดยกระบวนการดังกล่าวต้อง

อาศัยหลักการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยการกระจายอำนาจการบริหารการตามหลักการ School Basic Management โดยให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผน ขั้นตอนการปฏิบัติตามแผน ขั้นตอนการติดตามตรวจสอบประเมินผล และขั้นตอนการนำผลการประเมินมาแก้ไขปรับปรุง ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2553: 11) ที่ว่าการประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา

2. ผลจากการวิจัยการพัฒนาคู่มือเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน วัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เมื่อครบ 2 วนรอบแล้วพบว่าสามารถนำผลการพัฒนาอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านความรู้พบว่าครูของโรงเรียนมีความรู้ในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มมากขึ้น ครูสามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ได้ ครูที่พบปัญหาจากการดำเนินงานก่อนเข้ารับการพัฒนา เพื่อผ่านการพัฒนาแล้วสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหาการดำเนินการได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากวิธีการพัฒนาคู่มือในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในที่ใช้การอบรมเชิงปฏิบัติการ ซึ่งซึ่งครูมีโอกาสดำเนินมือปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับกลุ่มคณะกรรมการ มาตรฐานที่ตนรับผิดชอบ ทั้งยังช่วยพัฒนากระบวนการทำงานเป็นทีม โดยมีวิทยากร ผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยให้คำแนะนำอย่างใกล้ชิด โดยเนื้อหาที่อบรมตรงตามความต้องการของครู เนื่องจากครูได้มีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อวางแผนการอบรมและมีส่วนในการกำหนดเนื้อหาการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สวาท มูลละ (2548 :60 - 63) พบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศกำกับติดตาม ทำให้บุคลากรในโรงเรียนมีความรู้ความสามารถในเรื่องการประกันคุณภาพภายในที่ถูกต้อง ดำเนินการตามขั้นตอนของการประกันคุณภาพภายในได้เป็นอย่างดี ทำให้การทำงานของบุคลากรในโรงเรียนมีระบบ ระเบียบและง่ายต่อการนำมาใช้ในการดำเนินการสอดคล้องกับผลการศึกษาของ สุณีย์ สอนตระกูล (2550 : 63 - 65) พบว่าการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศกำกับติดตาม ทำให้โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพภายในที่ดี บุคลากรสามารถทำงานการประกันคุณภาพภายในที่เป็นระบบมากขึ้น สะดวกง่ายต่อการเรียกใช้ ช่วยให้โรงเรียนผ่านการประเมินทั้งภายในและภายนอก มีระบบการประกันคุณภาพภายในที่น่าเชื่อถือมากขึ้นสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกียรติศักดิ์ คุงูปดี (2548 : 68 - 73) พบว่าการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศกำกับติดตามทำให้สถานศึกษาดำเนินการประกันคุณภาพเป็นไปตามขั้นตอนที่ถูกต้อง มีการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการในเรื่อง

การประกันคุณภาพภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาของ คม แสนสุข (2550 : 220 - 221) พบว่าการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน โดยใช้กลยุทธ์การอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศกำกับติดตาม ทำให้โรงเรียนมีแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อรองรับการประกันคุณภาพทั้งการประกันคุณภาพภายในและภายนอกได้อย่างถูกต้องทุกชั้นตอน และสามารถดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนได้เองตามสภาพแท้จริงและสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฉัตรชัย โสรัตน์ (2549 : 147 - 150) พบว่าการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน โดยใช้กลยุทธ์การประชุม การประชุมเชิงปฏิบัติการ และการนิเทศ ส่งผลให้การดำเนินการพัฒนางานประกันคุณภาพภายใน และการจัดทำรายงานการประเมินมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษาบรรลุตามความมุ่งหมายของการศึกษาเป็นอย่างดี

ด้านเจตคติ พบว่า ภายหลังจากการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ทั้ง 2 วงรอบที่ผ่านมาพบว่าครูมีเจตคติต่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น โดยครูมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อนำเสนอปัญหา แนวทางการแก้ปัญหา ข้อเสนอแนะต่างๆในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน โดยจากการสัมภาษณ์ครูภายหลังจากการอบรม ครูเห็นความสำคัญของการดำเนินเนื้องานการประกันคุณภาพภายใน ครูเห็นถึงประโยชน์ของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ซึ่งสอดคล้องกับวันฉ่ำ ค้าของ (2552 : 91-92) ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนบ้านหนองโป่งราษฎร์บำรุง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมาโดยใช้กลยุทธ์ คือการอบรมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศ ซึ่งมี 4 กิจกรรม คือ การประชุมชี้แจงการระดมความคิดเห็น การกำกับติดตามดูแล และการให้คำปรึกษาการศึกษา พบว่า บุคลากรภายในโรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษามากขึ้น กระบวนการที่ได้รับการแต่งตั้ง ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความมั่นใจมากขึ้น และไพรวัด จันทรัตน (2552 : 106-108) ได้ดำเนินการพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในโรงเรียนบ้านนายม อำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี ที่พบว่าบุคลากรมีความตระหนักถึงความสำคัญของการประชาสัมพันธ์ให้ความร่วมมือในการปฏิบัติกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผลจากการพัฒนาการประชาสัมพันธ์ การดำเนินงานของโรงเรียนให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ซึ่งได้แก่ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน ได้เข้าใจและให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทำให้การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนบ้านนายม เป็นอย่างถูกต้องรวดเร็วตามแผนและขั้นตอนกระบวนการประกันคุณภาพการศึกษา ภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ด้านความพึงพอใจ พบว่า ครูมีความพึงพอใจในการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเนื่องจากครูได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาดังแต่ขั้นตอนการประชุมแบบมีส่วนร่วม โดยครูได้แสดงความคิดเห็น เสนอแนะ และบอกเล่าปัญหาที่พบจากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และในขั้นตอนการอบรมเชิงปฏิบัติการซึ่งครูได้ลงมือปฏิบัติจริง โดยได้เนื้อหาการจัดอบรมจากปัญหา และข้อสงสัยที่เกิดขึ้นจริงจากครู เมื่อครูได้ความรู้ตรงตามที่ต้องการจึงทำให้ครูเกิดความพึงพอใจต่อการพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในครั้งนี้ ซึ่งสอดคล้องกับ กุซแมน (Guzman, 2005 : 4274-A) ได้ศึกษาบทความเกี่ยวกับผลผลิตของโรงเรียนมัธยมศึกษาในโคลัมเบีย พบว่า การพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษา ทุกฝ่ายจะต้องมุ่งช่วยกันในการประสานงานและดำเนินการสอนความสัมพันธ์ระหว่างทีม เพื่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และไล (Lai, 2006 : 3040-A) ได้ศึกษาผลกระทบและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาในปากกิ่ง พบว่า โรงเรียนรู้จักให้ออกาสให้ ความสำคัญกับทุกบุคลากรทุกคนในโรงเรียนและชุมชนได้ทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่และมีส่วนร่วมจัดการศึกษาอย่างเต็มที่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเชิงปฏิบัติในครั้งนี้มีดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะจากขั้นตอนการวางแผน จากการดำเนินงานในขั้นตอนการวางแผนซึ่งมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากครู และการเปิดโอกาสให้ครูเข้าร่วมในการวางแผน ส่งผลให้การดำเนินงานพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในประสบผลสำเร็จ ทั้งในด้าน ความรู้ เจตคติ และความพึงพอใจ ดังนั้นในการดำเนินงาน หรือการจัดกิจกรรมในครั้งต่อไป ควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการวางแผน รับรู้ข้อมูล และแสดงความคิดเห็น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม
2. ข้อเสนอแนะจากขั้นตอนการดำเนินงานตามแผน พบว่าการดำเนินงานพัฒนาครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในเป็นไปด้วยดีเนื่องจากการมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบแก่ครูที่เกี่ยวข้อง และในระหว่างการจัดอบรมครูมีการให้ความร่วมมือในการดำเนินกิจกรรมเป็นอย่างดี ดังนั้นการดำเนินการหรือการจัดกิจกรรมควรมีการมอบหมายงาน และมีการชักชวนความเข้าใจในการดำเนินงานเพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

3. ข้อเสนอแนะจากขั้นตอนการสังเกต พบว่าครูให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม มีการทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ดังนั้นโรงเรียนจึงควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยอาจจัดการอบรมเรื่องการทำงานเป็นทีม และกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของครูในโรงเรียน

4. ในข้อเสนอแนะจากขั้นตอนการสะท้อนผล จากการที่ครู ได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน การสังเกต จึงทำให้ผลที่ได้จากการพัฒนาครูในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในประสบความสำเร็จ โรงเรียนจึงควรนำเอาหลังการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA มาใช้ในการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อพัฒนาอย่างเป็นระบบ

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษารูปแบบการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ ตามกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ(PAOR) ในวงรอบต่อไป คือวงรอบของการนำความรู้ที่ได้ไปปฏิบัติจริง

2. การพัฒนาครูในครั้งต่อไปควรพัฒนาครูด้านการจัดการความรู้ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2550). หลักสูตรพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรับรองการกระจายอำนาจ สำหรับผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กัญญา ปุโรทนันทน์. (2544). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา. นนทบุรี: วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติมา ปรีดีดิลก. (2520). ปรัชญาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ประเสริฐการพิมพ์
- กิตติพร ปัญญาภิบาล (2549). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ : แนวทางสำหรับครู. เชียงใหม่: นันทพันธ์พรินติ้ง.
- กิตติภรณ์ ปะติเพ็ง. (2550). การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในด้านการบริหารและการจัดการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองเต่า อำเภอแก้งสนามนาง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 6. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กฤษี คำชาย. (2540). จิตวิทยาการเรียนการสอน. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิคพรินติ้ง.
- เกรียงไกร เจียมบุญศรี, จักร อินทจักร. 2544. คู่มือการบริหารทรัพยากรบุคคล. กรุงเทพฯ : บุ๊คแบงค์.
- เข็มทอง ศรีแสงเลิศ. (2540). การวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ด. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คม แสนสุข. (2550). การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนนาข่าวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 2 ปีการศึกษา 2550 การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จตุพล ยงศร.(2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้สำหรับการประเมินคุณภาพการศึกษาภายในของโรงเรียนนายเรืออากาศ. วิทยานิพนธ์ (กศ.ด.การอุดมศึกษา) กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

นัตรชัย ไสรัตน์. (2549). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนลำน้ำพอง อำเภอ
น้ำพองจังหวัดขอนแก่น. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.

ณรงค์ฤทธิ์ มะลิวัลย์. (2549). การพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบ้าน
ทรายมูล (ทรายมูลประชาราษฎร์) อำเภอทรายมูล จังหวัดยโสธร. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ณัฐธิดา ปานศักดิ์. (2544). ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับระดับความพึงพอใจในการทำงานของ
พนักงานในบริษัทมันยัง จำกัด .สารนิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว).กรุงเทพฯ:
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ดิเรก ศรีโยธา. (2551). การดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม. เลย :
มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

บุญชม ศรีสะอาด. (2537). การพัฒนาการสอน. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปาริชาติ ดันติวัฒน์. (2538). การศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลกับความพึงพอใจในการทำงานที่
เกี่ยวข้องกับความตั้งใจที่จะลาออกจากงานของพยาบาลประจำการใน
กรุงเทพมหานคร สังกัดกรมการแพทย์กระทรวงสาธารณสุข. ปรินิพนธ์ วท.ม.
(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

ประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2526). ทศนคติ:การวัดการเปลี่ยนแปลงและพฤติกรรมอนามัย. พิมพ์ครั้งที่
2. กรุงเทพฯ: เติยนสโตร

ประไพพรรณ ยศกลาง. (2551). การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
สถานศึกษาโรงเรียนบ้านโนนสัง อำเภอสีดา จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้า
อิสระ กศ.ม.มหาสารคาม : มหาสารคาม, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

พนัส หันนาคิน. (2542). ประสพการณ์ในการบริหารบุคลากร. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.

พรชัย ศรีนาค. (2550). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน วิทยาลัยสารพัดช่าง
อุดรธานี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม :
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- พัฒนศักดิ์ พลอยสมบูรณ์.(2553). การพัฒนาบุคลากรด้านการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ
การศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านโนนกระโดน อำเภอปากช่อง
จังหวัดนครราชสีมา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครราชสีมา เขต 4. การศึกษา
ค้นคว้าอิสระ (กศ.ม. การบริหารการศึกษา) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พันทิพา ชุ่มเข้ม. (2551). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับการประกันคุณภาพ
การศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว. การศึกษาอิสระ
กศ.ม.ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ไพรวล จันทรัตน. (2552). การพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายใน โรงเรียน
บ้านนายมอำเภอพิบูลย์รักษ์ จังหวัดอุดรธานี. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.
มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มนต์ทยา ทองพูล. (2550). การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 1. การศึกษาอิสระ
กศ.ม. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยาใจ พงษ์บริบูรณ์. (2537). การวิจัยเชิงปฏิบัติการ. วารสารศึกษาศาสตร์ ขอนแก่น:
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รวีวรรณ ชินะตระกูล. (2533). คู่มือการทำวิจัยการศึกษา. กรุงเทพฯ: สถาบันเทคโนโลยีพระจอม
เกล้าลาดกระบัง
- รัตติกรณ์ จงวิศาล. (2535). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพ ทัศนคติกับการใช้อุปกรณ์ป้องกัน
อันตรายส่วนบุคคล. วิทยานิพนธ์วท. ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรม). กรุงเทพฯ: บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รุ่ง แก้วแดง. (2541). ปฏิวัติการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- เรณู ชุ่มวารี. (2549). การดำเนินงานประกันคุณภาพโรงเรียนสิริมงคลนุสรณ์ จังหวัดเชียงใหม่.
การค้นคว้าแบบอิสระ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ล้วน สายยศ; อังคณา สายยศ. (2543). การวัดด้านจิตพิสัย.พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วนิชา พักขำ. (2543). ความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครู-อาจารย์ ผู้สอนระดับ
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงในโรงเรียนเอกชนอาชีวศึกษา ประเภทวิชา
บริหารธุรกิจ เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ คอ.ม.(การบริหารอาชีวศึกษา).
กรุงเทพฯ. :บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันเทคโนโลยี พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง.

- วันฉัตร คำทอง. (2552). การพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนบ้านหนองโป่งราษฎร์บำรุง อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม.มหาสารคาม. : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิโรจน์ ต่อดิด. (2550). การพัฒนาบุคลากรเกี่ยวกับการวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนปากสวายพิทยาคม อำเภอพนมพิสัย จังหวัดหนองคาย. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วิสิทธิ์ สังฆะมณี. (2549). การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านผู้เรียน โรงเรียน ชุมชนบ้านประดู่ชัย อำเภอธวัชบุรี จังหวัดร้อยเอ็ด. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วุฒิศักดิ์ ธนวัฒน์กุลชัย. (2549). การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามความคิดเห็นของบุคลากร สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศักดิ์ สุนทรเสถียร. (2531). เจตคติ. กรุงเทพฯ: รุ่งวัฒนา.
- สถาพร มีเพียง. (2550). การพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อการประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้เรียนโรงเรียนอนุบาลบ้านทับทิม อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมคิด พรหมจุ้ย. (2544). การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสุขุทัยธรรมมาธิราช, 14(3) กันยายน – ธันวาคม นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สมนึก อินทวัน. (2551). การประกันคุณภาพภายในสถาน ศึกษาของโรงเรียนเขตอำเภอแม่เมาะ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 3. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ค.ม. เชียงราย : มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์.(2544). รวมบทความทางการประเมินโครงการ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สร้อยตระกูล ดิทยานนท์. (2541) .พฤติกรรมองค์กร : ทฤษฎีและการประยุกต์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง. (2544). “การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา : ยุทธศาสตร์สำคัญเพื่อเตรียมรับการประเมินจากภายนอก”, วิชาการ. 4(9) : 18-24 ; ตุลาคม.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2546). **ระบบการประกันคุณภาพ**

การศึกษาตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542.

กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

_____. (2549). **รายงานการประเมินคุณภาพภายนอกสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้น**

พื้นฐาน โรงเรียนวัดปากบ่อ. กรุงเทพฯ: สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **แนวทางการประกันคุณภาพภายใน**

สถานศึกษา:เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช ลำราษฏร์.

_____. (2544). **รายงานการประชุมแนวคิดและประสบการณ์การบริหารโดยใช้โรงเรียน**

เป็นฐาน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. (2553). **มาตรฐานการศึกษากรุงเทพมหานคร.** กรุงเทพฯ:

สำนักยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.

_____. (2553). **คู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2553.**

กรุงเทพฯ: สำนักงานยุทธศาสตร์การศึกษา สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร.

(เอกสารประกอบการอบรม).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2551). **การประชุมทางวิชาการเรื่อง การวิจัยทางการ**

บริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุนีย์ สอนตระกูล. (2550). **การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนรัตนวิเศษ.**

วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.

สุภาพร ไผ่โพธิ์. (2551). **การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของโรงเรียน**

มัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.

ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

เสนาะ ดีเยาว์, และคณะ. (2535). **การบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ : กรุงเทพฯ

ไสว สุวิชานนท์. (2551). **การพัฒนาบุคลากรด้านการดำเนินการประกันคุณภาพ**

การศึกษา โรงเรียนประทาย อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. การศึกษาค้นคว้า

อิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

มหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

อดุลย์จาตุรงคกุล. (2541). **พฤติกรรมผู้บริโภค**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อารีย์ สุพร. (2550). **การพัฒนาครูเกี่ยวกับการทำวิจัยในชั้นเรียน โรงเรียนเชิงขวางพิทยาคาร อำเภอเพ็ญ จังหวัดอุดรธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 1.**
การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

Bloom; other. (1956). **Handbook on Formation and Summatic of student Learning.**
New York: McGraw Hill.

Cuttance, P. (1995). **Benchmarking School Systems.** Sydney : NSW Department of School Education.

Feldman, Daniel.C. and Hugh. Arnold (1993). “ **Managing Individual and Group Behavior in Organizations**” . Auckland : McGraw-Hall.

Fresen, Jill W. (2005). “**Quality Assurance Practice in Online (Web-supported) Learning in Higher Education : An Exploratory Study**” , Dissertation Abstracts International.
66(3) :unpaged ; September.

Good, Carter V. (1973). **Dictionary of Education** .3 th ed. New York : McGraw-Hill.

Guzman, Juan Carlos. (2005). “**Three Essays on High-school Educational Outcomes in Colombia**”, Dissertation Abstracts International. 65(11) : 4274-A ; May,

Lai, Fang. (2006). “**The Impact of School Quality and Social Interactions on Student Performance : Insights from the Middle School Educational Reform in Beijing' s Eastern City District**” , Dissertation Abstracts International. 66(08) : 3040-A ;
February,

Kemmis, S. (1988). **Educational Research, Methodology, and Measurement: An International Handbook.** Oxford: Pergamon Press. 168-170;

Schiber, Sandra Lynn.(2006). “**Perceptions of Comprehensive High School Administrators and Counselors Model Continuation High Schools in the California Central Valley**” ,
Dissertation Abstracts International. 67(2) : unpaged ; August.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

อาจารย์ เรือเอก ดร.อภิสิทธิ์ ทองบัณฑิต ร.น. อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ ดร.อรุณี ลำภาทอง ผู้อำนวยการสำนักประกันคุณภาพ
วิทยาลัยราชพฤกษ์

นางวิไลวรรณ ภูทอง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปากบ่อ
สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

นางสาวยุภาวรรณ โมริฐฎีเยียร รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ
โรงเรียนวัดปากบ่อ
สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

นายธนวันต์ จั๋ยศิริ กรรมการและเลขานุการฝ่ายประกันคุณภาพ
โรงเรียนวัดปากบ่อ
สำนักงานเขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข
แบบบันทึกการประชุม

แบบบันทึกการประชุมแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ

เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

ครั้งที่..... /

วันที่.....เวลา.....น.

ณ ห้องประชุม.....

วาระที่ 1 เรื่อง ประธานแจ้งให้ทราบ

.....

.....

.....

วาระที่ 2 รับรองรายงานการประชุมครั้งที่แล้ว

.....

.....

.....

วาระที่ 3 ติดตามผลการประชุมครั้งที่แล้ว

.....

.....

.....

วาระที่ 4 เรื่องเสนอเพื่อพิจารณา

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้บันทึก / รายงานการประชุม

(.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ค
แบบบันทึกการปฏิบัติงาน

แบบบันทึกการปฏิบัติงาน

เรื่อง การพัฒนาครูเพื่อการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ

เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบบันทึกการปฏิบัติงานนี้ใช้สำหรับผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัย บันทึกผลการปฏิบัติงานในแต่ละกิจกรรม และปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น ตลอดจนข้อคิดเห็นหรือแนวทางพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงาน

1. ครั้งที่.....วันที่.....เดือน..... พ.ศ.

2. กิจกรรม

.....

3. เป้าหมาย

.....

4. เนื้อหา วิธีการ การปฏิบัติกิจกรรม / รูปแบบ /

.....

.....

5. บรรยายการปฏิบัติกิจกรรม

.....

.....

6. ผลการปฏิบัติกิจกรรมของครู

.....

.....

7. ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติกิจกรรม

.....

.....

8. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ลงชื่อผู้บันทึก.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก ง
แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์การฝึกอบรม

แบบสัมภาษณ์ความรู้ การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เกี่ยวกับการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการ
ประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง แบบสัมภาษณ์นี้จัดทำขึ้นเพื่อสอบถามความรู้ในการจัดการฝึกอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาครู
เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร
แบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้น

1. ผู้ให้สัมภาษณ์.....ตำแหน่ง.....
2. วัน.....เดือน.....พ.ศ. ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 ความเข้าใจในการการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

1. ท่านมีความรู้เกี่ยวกับจุดมุ่งหมายการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน
มากนักน้อยเพียงใด
.....
2. ท่านมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมากนักน้อยเพียงใด
.....
3. ท่านสามารถปฏิบัติการจัดทำระบบสารสนเทศในการดำเนินการประกันคุณภาพ
ภายในมากนักน้อยเพียงไร
.....
4. ท่านสามารถจัดทำแผนงาน โครงการตามมาตรฐานการศึกษาและตัวบ่งชี้ระดับ
สถานศึกษา นโยบาย เป้าหมายการจัดการศึกษามากน้อยเพียงไร
.....
5. ท่านสามารถพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายในได้มากนักน้อยเพียงไร
.....
6. ท่านมีความรู้ในการแผนการดำเนินการประกันคุณภาพภายในมาปฏิบัติ
มากนักน้อยเพียงไร
.....

7. ท่านสามารถบันทึกผล และรายงานผลการดำเนินกิจกรรม โครงการ ตามแผนการ
 ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้หรือไม่อย่างไร

.....

8. ท่านสามารถตรวจสอบและทบทวนผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในได้หรือไม่
 อย่างไร

.....

9. ท่านสามารถนำผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควร
 พัฒนาเป็น ได้หรือไม่อย่างไร

.....

10. ท่านสามารถนำผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทาง
 ในการพัฒนาการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน ในปีต่อไปได้หรือไม่อย่างไร

.....

11. ข้อเสนออื่น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อผู้สัมภาษณ์.....

(.....)

ตำแหน่ง.....

ภาคผนวก จ

แบบสอบถามเพื่อสำรวจสภาพการปฏิบัติงานและปัญหา
ในการพัฒนาครูเพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
หลักสูตร ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

แบบสำรวจเพื่อการวิจัย
เรื่อง

การพัฒนาครูเพื่อดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ
เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสำรวจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน และความรู้ความเข้าใจ ความต้องการในการพัฒนาครูเพื่อดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนวัดปากบ่อ

จึงขอความร่วมมือจากท่านกรณแบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

- ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ
- ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงาน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

สมชาย ศิริทอง
ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสำรวจ

1. ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์
2. บทบาทที่รับผิดชอบในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
☐ หัวหน้ามาตรฐาน
☐ คณะกรรมการมาตรฐาน
3. วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์/...../.....

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงาน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นต่อสภาพการปฏิบัติงานการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยความหมาย ของแต่ละช่อง มีดังนี้

ข้อ	สภาพการปฏิบัติงานการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน	ความคิดเห็น ของผู้ตอบ แบบสำรวจ	
		มี	ไม่มี
สภาพการวางแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน			
1.	โรงเรียนมีแผนการประกันคุณภาพภายใน		
2.	มีการสร้างความเข้าใจและตระหนักในเรื่องการประกันคุณภาพภายในแก่ครู		
3.	โรงเรียนมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายในที่สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ของต้นสังกัด		
4.	โรงเรียนให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประกันคุณภาพ ภายในโรงเรียน		
5.	มีการพัฒนาเครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ครูนำไปใช้ได้ง่าย		
6.	โรงเรียนมีการจัดทำปฏิทินการประกันคุณภาพภายใน		
7.	โรงเรียนมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประกันคุณภาพภายใน		
8.	มีการอบรมเพื่อให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพภายในแก่ครู อย่างสม่ำเสมอ		
สภาพการปฏิบัติงานตามแผนในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน			
9.	ครูมีความรู้ความสามารถในการประเมินภายใน		
10.	ครูปฏิบัติงาน/โครงการ/กิจกรรม ตรงตามมาตรฐานที่รับผิดชอบ		
11.	ครูยึดหลักการประเมินตามกรอบแผนงานของโรงเรียน		
12.	ครูมีการประสานงานซึ่งกันและกันเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ครบถ้วน		
13.	ครูมีความสามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม		
14.	ครูมีจรรยาบรรณในการประเมิน		
15.	ครูมีความสามารถในการทำงานเป็นทีม		
16.	ครูมีการประเมินภายในตามตัวบ่งชี้ของโรงเรียน		

ข้อ	สภาพการปฏิบัติงานการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน	ความคิดเห็น ของผู้ตอบ แบบสำรวจ	
		มี	ไม่มี
สภาพการติดตามตรวจสอบการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน			
17	ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการดำเนินงานของโรงเรียน		
18	ครูมีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่หลากหลาย		
19	ครูนำผลการประเมินโครงการของโรงเรียนประกอบการประเมิน		
20	ครูนำผลงานจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนประกอบการประเมิน		
21	ครูนำผลงานของผู้เรียนประกอบการประเมิน		
22	ครูนำผลการเรียนของผู้เรียนประกอบการประเมิน (ผลสัมฤทธิ์)		
23	ครูใช้เครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการติดตามตรวจสอบการดำเนินการ		
สภาพการนำผลการประเมินภายในไปแก้ปัญหาและพัฒนาการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน			
24	มีการรายงานข้อมูลย้อนกลับเพื่อให้โรงเรียนทราบถึงสิ่งที่ควรปรับปรุง		
25	มีการสรุปรายงานของครูทั้งในภาพรวมและรายบุคคล		
26	มีการรายงานผลอย่างเป็นกลางตามข้อเท็จจริง		
27	มีการเสนอแนะให้โรงเรียนนำผลการประเมินภายในโรงเรียนในการปรับปรุงแก้ไข		
28	มีการนำผลการประเมินมาวิเคราะห์ จุดเด่น จุดด้อย จุดที่ต้องพัฒนา		
29	มีการสรุปผลการประเมินเป็นรูปเล่ม เป็นระบบตามที่ต้นสังกัดกำหนด		
30	มีการนำผลการประเมินมากำหนดเป็นกลยุทธ์ในการพัฒนาในปีต่อไป		

ภาคผนวก จ
คู่มือการฝึกอบรม และใบงาน

คู่มือการอบรมเชิงปฏิบัติการ
ตารางการอบรมเชิงปฏิบัติการ
เรื่อง การอบรมครูในการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ

วันที่	เวลา	กิจกรรม
25 มี.ค. 2554	ภาคเช้า	
	08.30 - 09.00 น.	ลงทะเบียน
	09.00 - 9.10 น.	พิธีเปิด
	09.10 - 12.00 น.	บรรยายพิเศษ
	12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	ภาคบ่าย	
	13.00 - 13.30 น.	กิจกรรม 1 : รวมพลังวางแผนพัฒนา
	13.30 - 16.30 น.	กิจกรรม 2 : มุ่งหน้าดำเนินงาน
26 มี.ค. 2554	ภาคเช้า	
	08.30 - 12.00 น.	กิจกรรม 3 : ประสานการตรวจสอบ
	12.00 - 13.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	ภาคบ่าย	
	13.00 - 16.30 น.	กิจกรรม 4 : ตอบคำถามคุณภาพศึกษา
27 มี.ค. 2554	ภาคเช้า	
	08.30 - 11.00 น.	นำเสนอผลงานกลุ่ม
	11.00- 12.00 น.	พักรับประทานอาหารกลางวัน
	ภาคบ่าย	
	13.00 - 16.30 น.	อภิปรายทั่วไป และพิธีปิด

กิจกรรมที่ 1 เรื่อง รวมพลังวางแผนพัฒนา

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจและมีแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน
เนื้อหา

1. ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาเกี่ยวกับจุดที่ต้องการพัฒนา (จากการประเมินของ สมศ. และจากรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี)
2. กิจกรรมในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่สอดคล้องกับจุดที่ต้องการพัฒนาตามผลการประเมินคุณภาพสถานศึกษา

วิธีการ / กิจกรรม

1. ใช้กลุ่มเดิมตามที่แบ่งในใบงานที่ 1
2. ปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2 เรื่องเสริมพลังพัฒนาโดยศึกษากรณีตัวอย่าง แล้วระดมสมองด้วย KJ เทคนิค (Kawakita, Jiro) เพื่อร่วมกันกำหนดกิจกรรมที่จะพัฒนาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. ตัวแทนกลุ่มนำเสนอผลงานที่บอร์ดแสดงผลงาน
4. สมาชิกทุกคนศึกษากิจกรรมที่ใช้ในการพัฒนาของแต่ละกลุ่ม แล้วบันทึกสรุปผลการศึกษาด้วยแผนผังความคิด Mind Mapping
5. วิทยากรสรุปกิจกรรมเสริมพลังพัฒนา

สื่อ/อุปกรณ์

1. ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. และรายงานการประเมินตนเองปีที่ผ่านมา
2. กรณีตัวอย่างการระดมสมองในการปรับปรุงและพัฒนา
3. กระดาษขนาด A4 แบ่งครึ่ง
4. กระดาษปรีฟ
5. ปากกาเคมีเส้นใหญ่
6. บอร์ด

วิธีประเมิน

1. ตรวจสอบผลงานกิจกรรม KJ เทคนิค (Kawakita , Jiro) และ Mind Mapping
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 2
3. ใช้เกณฑ์การประเมินผลงานกลุ่มหน้า 77

ใบงานที่ 1 รวบรวมวางแผนพัฒนา

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการ มีความรู้ความเข้าใจและมีแนวทางในการวางแผนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายใน

คำชี้แจง

1. ให้นักกลุ่มเดิมตามที่แบ่งในใบงานที่ 1
2. ประธานกลุ่มรับวัสดุที่ใช้ในการประชุมกลุ่มจากวิทยากรกลุ่ม สำหรับปฏิบัติกิจกรรมระดมสมองด้วย KJ เทคนิค
3. ประธานนำสมาชิกศึกษาผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. และรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี ของโรงเรียน กรณีศึกษา เกี่ยวกับจุดที่ต้องการพัฒนา และระดมสมองหากิจกรรมการพัฒนา นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนาและผลสำเร็จ
4. กลุ่มร่วมกันระดมสมองเพื่อหาแนวทางปรับปรุงและพัฒนาตามประเด็นที่กำหนดเริ่มจากกิจกรรมที่จะพัฒนา นวัตกรรมที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม และผลสำเร็จของแต่ละกิจกรรมตามลำดับ โดยศึกษากรณีตัวอย่างแล้วดำเนินการดังนี้
 - 4.1 ประธานแจกกระดาษ A4 ขนาดพับครึ่งให้สมาชิกแต่ละคนเขียนกิจกรรม นวัตกรรมที่จะใช้และผลสำเร็จของกิจกรรมที่คาดว่าจะนำมาใช้พัฒนาจุดที่ต้องการพัฒนาได้สำเร็จ
 - 4.2 ร่วมกันจัดกลุ่มของกิจกรรมที่มีลักษณะเดียวกันไว้ด้วยกัน โดยนำไปติดในบอร์ด
 - 4.3 กลุ่มร่วมกันจัดลำดับความสำคัญของกิจกรรมที่จะพัฒนานวัตกรรมที่ใช้ และผลสำเร็จของทุกกิจกรรมที่ได้จากการระดมสมอง
 - 4.4 กลุ่มร่วมกันสรุปผลการระดมสมองแล้วนำผลงานไปแสดงไว้ที่บอร์ดแสดงผลงานกลุ่ม
5. ประธานนำสมาชิกกลุ่มศึกษาผลงานของกลุ่มอื่นเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน แล้วร่วมกันบันทึกสรุปผลการศึกษาด้วยแผนผังความคิด (Mind Mapping)

สื่อ/อุปกรณ์

1. ผลการประเมินคุณภาพภายนอก โดย สมศ. เกี่ยวกับจุดที่ควรพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา
2. รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาที่นำมาเป็นกรณีศึกษากรณีตัวอย่างการระดมสมองในการปรับปรุงและพัฒนา

ตัวอย่างบอร์ดแสดงผลงานกลุ่ม

ผลงานกลุ่มที่ 1	ผลงานกลุ่มที่ 2
◆ จุดที่ต้องการพัฒนา 	◆ จุดที่ต้องการพัฒนา
◆ กิจกรรมในการพัฒนา 	◆ กิจกรรมในการพัฒนา
◆ นวัตกรรมที่นำมาใช้ 	◆ นวัตกรรมที่นำมาใช้
◆ ผลสำเร็จที่ต้องการ 	◆ ผลสำเร็จที่ต้องการ
สมาชิกกลุ่ม 	สมาชิกกลุ่ม

กรณีตัวอย่างการระดมสมอง

จุดที่ต้องการพัฒนา	โครงการ กิจกรรม / การพัฒนา	นวัตกรรมที่ใช้ในการพัฒนา	ผลสำเร็จที่ต้องการ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์, ...อยู่ในระดับปรับปรุงมากกว่าร้อยละ 25	โครงการปฏิรูปการเรียนรู้คณิตศาสตร์ 1. พัฒนาบุคลากร 2. นิเทศภายใน 3. ปฏิรูปการเรียนรู้ 4. พัฒนาสื่อสอนซ่อมเสริม	1. การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูสอนเก่ง 2. การเยี่ยมชั้นเรียนแลกเปลี่ยนประสบการณ์ 3. การจัดการเรียนรู้แบบเล่นปนเรียน 4. สื่อสอนซ่อมเสริมประเภทคอมพิวเตอร์ช่วยสอน CAI	1. ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์จัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ได้ 2. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ระดับปรับปรุงลดลงและต่ำกว่าร้อยละ 25

กิจกรรมที่ 2 มุ่งหน้าดำเนินงาน

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการ เข้าใจและมีแนวทางในการดำเนินงานการประกันคุณภาพ ภายในตามมาตรฐานกรุงเทพมหานคร

เนื้อหา

1. โครงการ / กิจกรรมที่ต้องการพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การจัดทำโครงการ / กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา
 - 2.1 แนวคิด
 - 2.2 วิธีการดำเนินงาน
 - 2.3 การประเมินผล
 - 2.4 ตัวชี้วัดความสำเร็จ
 - 2.5 ร่องรอย / หลักฐาน
 - 2.6 ความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานและตัวชี้วัด
3. การวิเคราะห์ความสอดคล้องของกิจกรรมการพัฒนากับแผนปฏิบัติการประจำปี

วิธีการ / กิจกรรม

1. ใช้กลุ่มเดิมตามใบงานที่ 2
2. ปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 3 เรื่องมุ่งหน้าดำเนินงาน ดังนี้
 - 2.1 ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการแต่ละกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับประสบการณ์ในการบริหารจัดการโครงการ / กิจกรรมดีเด่น ครอบคลุมประเด็นดังนี้
 - 1) โครงการ / กิจกรรมสามารถแก้ปัญหาในเรื่องใด
 - 2) แรงจูงใจ / แนวคิดในการดำเนินงาน / นวัตกรรมที่นำมาใช้
 - 3) วิธีดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนสำเร็จเป็นอย่างไร
 - 4) การติดตามและประเมินผลงานใช้วิธีการใด
 - 5) ผลสำเร็จของโครงการ / กิจกรรมเป็นอย่างไร
 - 6) โครงการ / กิจกรรมนี้สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานหรือไม่

2.2 วิทยากรสรุปแนวทางในการบริหารจัดการโครงการ / กิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

2.3 ประธานกลุ่มนำสมาชิกศึกษาและประเมินตัวอย่างการจัดทำโครงการ / กิจกรรมด้วยแบบประเมินและร่วมกันสรุปแนวคิดในการศึกษาและประเมินตัวอย่างกิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

2.4 ตัวแทนทุกกลุ่มนำผลสรุปแนวคิดที่ได้มาสรุปในภาพรวมแล้วรายงานข้อสรุปต่อที่ประชุม

2.5 วิทยากรตรวจสอบ วิทยากรประเมิน (อาจมีการให้รางวัลกลุ่มที่ทำได้ดี)

2.6 วิทยากรสรุปแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ เพื่อพัฒนาไปสู่มาตรฐานและวิเคราะห์ความสอดคล้องของกิจกรรมที่ต้องการพัฒนา

สื่อ/อุปกรณ์

1. รายงานผลการประเมินคุณภาพของ สมศ. รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา 3 แห่ง (ใช้เฉพาะส่วนจุดที่ต้องการพัฒนา)
2. ตัวอย่างโครงการ / กิจกรรมที่ต้องการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่ต้องการพัฒนา 4 กิจกรรม
3. แบบประเมินกิจกรรมที่ต้องการพัฒนา
4. โปสเตอร์แสดงคุณภาพของผลงานของกลุ่ม
5. แผ่นใสสรุปแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
6. แบบบันทึกผลงานกลุ่ม
7. เอกสารแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

วิธีประเมิน

1. ตรวจผลงานการปฏิบัติกิจกรรมจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ต้องการพัฒนาไปสู่มาตรฐาน
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรมกลุ่ม
3. ใช้เกณฑ์การประเมินผลงานกลุ่ม

ใบงานที่ 2 มุ่งหน้าดำเนินงาน

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการ เข้าใจและมีแนวทางในการดำเนินงานตามกิจกรรมที่ต้องการพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

คำชี้แจง

1. ใช้กลุ่มเดิมตามใบงานที่ 2
2. ประธานกลุ่มให้สมาชิกกลุ่มเล่าประสบการณ์ในการบริหารจัดการโครงการ / กิจกรรมดีเด่น ในประเด็นต่อไปนี้
 - 2.1 โครงการ / กิจกรรมสามารถแก้ปัญหาในเรื่องใด
 - 2.2 มีแรงจูงใจ / แนวคิด / นวัตกรรมอะไรบ้างที่นำมาใช้ในการดำเนินงาน
 - 2.3 วิธีดำเนินงานตั้งแต่เริ่มต้นจนงานสำเร็จเป็นอย่างไร
 - 2.4 การติดตามและประเมินผลงานใช้วิธีการใด
 - 2.5 ผลสำเร็จของโครงการ / กิจกรรมเป็นอย่างไร
 - 2.6 โครงการ / กิจกรรมที่ดำเนินงานสอดคล้องกับมาตรฐานหรือไม่
3. วิทยากรสรุปแนวทางในการบริหารจัดการโครงการ
4. ประธานกลุ่มแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 4 กลุ่ม และให้สมาชิกศึกษาและประเมินตัวอย่างการจัดทำโครงการกิจกรรมกลุ่มย่อยละ 1 ตัวอย่างจากกิจกรรมต่อไปนี้
 - 4.1 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กิจกรรม “พัฒนาบุคลากร”
 - 4.2 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กิจกรรม “นิเทศภายใน”
 - 4.3 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กิจกรรม “ปฏิรูปการเรียนรู้”
 - 4.4 โครงการปฏิรูปการเรียนรู้คณิตศาสตร์ กิจกรรม “พัฒนาสื่อซ่อมเสริม”
5. ประธานกลุ่มให้ตัวแทนกลุ่มย่อยสรุปแนวคิดที่ได้ในการศึกษาและประเมินตัวอย่างโครงการ / กิจกรรมแล้ว ร่วมกันสรุปแนวคิดที่ได้ในภาพรวม
6. นำผลงานส่งให้วิทยากรกลุ่มตรวจและประเมินตัดสินระดับคุณภาพ
7. วิทยากรสรุปแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ

สื่อ/อุปกรณ์

1. รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของโรงเรียน
 2. ตัวอย่างโครงการ / กิจกรรมที่ต้องการพัฒนาไปสู่มาตรฐานที่ต้องการพัฒนา 4 กิจกรรม
 3. แบบประเมินกิจกรรมที่ต้องการพัฒนา
 4. โบว์แสดงคุณภาพของผลงานของกลุ่ม
 5. แผ่นใสสรุปแนวทางในการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ
 6. แบบบันทึกผลงานกลุ่ม
 7. เอกสารแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
- เวลาในการปฏิบัติกิจกรรม

แบบบันทึกผลงานกลุ่ม (ใบงานที่ 2)

กลุ่มที่

ชื่อกลุ่ม

โครงการ/กิจกรรม.....

1. แนวคิด

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. วิธีดำเนินงาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. การประเมินผล

.....

.....

.....

.....

4. ตัวชี้วัดความสำเร็จ

5. ร่องรอย / หลักฐาน

6. การเชื่อมโยงสู่มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานและตัวชี้วัด

กิจกรรมที่ 3 ประสานการตรวจสอบ

จุดประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการ มีความเข้าใจและสามารถตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

เนื้อหา

1. ความหมายของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
2. ประเด็นการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา
3. ประโยชน์ของการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา

วิธีการ / กิจกรรม / เวลา

1. ประสานการตรวจสอบ
 - สมาชิกทุกคนศึกษา และดำเนินกิจกรรมตามใบงานที่ 3 “ประสานการตรวจสอบ”
2. สมาชิกทุกคนนำผลการตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษามาร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในกลุ่ม ๆ โดยมีประเด็นดังนี้
 - 2.1 การนำผลการตรวจสอบและทบทวนไปใช้ประโยชน์อะไร อย่างไร
 - 2.2 ข้อควรระวังในการตรวจสอบและทบทวนการดำเนินงาน
3. นำผลงานจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เขียนลงในกระดาษ และป้ายนิเทศ
4. วิทยาการสรุป

สื่อ/อุปกรณ์

1. ใบงานที่ 5 “ประสานการตรวจสอบ”
2. เอกสารแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา
3. แผ่นใสสรุปเรื่อง ประสานการตรวจสอบ

วิธีประเมิน

1. ตรวจผลงานรายบุคคลและผลงานกลุ่ม
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
3. ใช้เกณฑ์การประเมินผลงานกลุ่ม

กิจกรรมที่ 3 ประสานการตรวจสอบ

จุดประสงค์

ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการมีความเข้าใจและสามารถตรวจสอบคุณภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา

คำชี้แจง

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการแต่ละคนทำแบบตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาของตนเอง
2. วิธีการตรวจสอบ
 - 2.1 พิจารณารายการตรวจสอบ แล้วทำเครื่องหมาย ลงในช่อง “ระดับคุณภาพ มาก ปานกลาง หรือน้อย” ตามสภาพจริง
 - 2.2 ระบุหลักฐาน หรือร่องรอยที่ปรากฏตรงกับรายการที่ตรวจสอบนั้น ในช่อง “หลักฐาน / ร่องรอย”
 - 2.3 พิจารณาการตรวจสอบกับมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และใส่เลขรหัสมาตรฐาน และตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกันในช่อง “ความสอดคล้องกับมาตรฐาน / ตัวบ่งชี้” (ใช้เอกสารแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา)
3. วิธีการคิดคะแนนผลการตรวจสอบ
 - 3.1 ระดับคุณภาพ มาก ปานกลาง น้อย มีค่าคะแนน 3, 2, 1 ตามลำดับ
 - 3.2 หาค่าคะแนนเฉลี่ยของการดำเนินงานของสถานศึกษา
 - 3.3 พิจารณาคุณภาพของการดำเนินงานของสถานศึกษาตามเกณฑ์ค่าเฉลี่ยดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	2.50 – 3.00	คุณภาพดี
คะแนนเฉลี่ย	1.50 – 2.49	คุณภาพปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.49	คุณภาพปรับปรุง

สื่อ / อุปกรณ์

เอกสารแนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 1 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.1 นักเรียนมีวินัยมีความรับผิดชอบ ปฏิบัติตามหลักธรรมของศาสนาที่ตนนับถือ					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.2 นักเรียนมีความซื่อสัตย์สุจริต					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.3 นักเรียนมีความกตัญญูกตเวที					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.4 นักเรียนมีความเมตตากรุณา มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.5 นักเรียนมีความประหยัด					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.6 นักเรียนมีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย					
ตัวบ่งชี้ที่ 1.7 นักเรียนเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น สามารถปรับตัวในการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 2 นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี					
ตัวบ่งชี้ที่ 2.1 มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ					
ตัวบ่งชี้ที่ 2.2 มีน้ำหนัก ส่วนสูง และมีสมรรถภาพทาง					
ตัวบ่งชี้ที่ 2.3 ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัย อุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ					
ตัวบ่งชี้ที่ 2.4 มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น					
ตัวบ่งชี้ที่ 2.5 มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู					
สรุปผล					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 3 นักเรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี					
ตัวบ่งชี้ 3.1 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ					
ตัวบ่งชี้ 3.2 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านดนตรี/นาฏศิลป์					
ตัวบ่งชี้ 3.3 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านกีฬา / นันทนาการ					
ตัวบ่งชี้ 3.4 นักเรียนมีความสนใจและร่วมกิจกรรมด้านศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของท้องถิ่นและของไทย					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 4 นักเรียนมีความสามารถในการคิด					
ตัวบ่งชี้ 4.1 นักเรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์					
ตัวบ่งชี้ 4.2 นักเรียนมีความสามารถในการคิดสังเคราะห์					
ตัวบ่งชี้ 4.3 นักเรียนมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรอง					
ตัวบ่งชี้ 4.4 นักเรียนมีความสามารถในการคิดสร้างสรรค์มีจินตนาการและมีวิสัยทัศน์					
สรุปผล					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 5 นักเรียนมีความรู้และทักษะตามหลักสูตร					
ตัวบ่งชี้ 5.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย					
ตัวบ่งชี้ 5.2 กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์					
ตัวบ่งชี้ 5.3 กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์					
ตัวบ่งชี้ 5.4 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม					
ตัวบ่งชี้ 5.5 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพล ศึกษา					
ตัวบ่งชี้ 5.6 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ					
ตัวบ่งชี้ 5.7 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ เทคโนโลยี					
ตัวบ่งชี้ 5.8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 6 นักเรียนมีทักษะในการแสวงหา ความรู้ รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเอง					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.1 นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน สนใจ แสวงหา ความรู้จากแหล่งต่างๆ					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.2 นักเรียนใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สนุกกับการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอยู่เสมอ					
ตัวบ่งชี้ที่ 6.3 นักเรียนสามารถใช้ห้องสมุด แหล่ง เรียนรู้ และสื่อต่างๆทั้งภายในและนอกสถานศึกษา					
สรุปผล					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 7 นักเรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงานสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต					
ตัวบ่งชี้ที่ 7.1 นักเรียนสามารถวางแผนงาน ปฏิบัติงานตามขั้นตอน ประเมินผลงานและนำข้อมูล การประเมินมาปรับปรุงและพัฒนางาน					
ตัวบ่งชี้ที่ 7.2 นักเรียนรักการทำงาน สามารถปรับตัว และทำงานเป็นทีมได้					
ตัวบ่งชี้ที่ 7.3 นักเรียนมีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริต และหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 8 นักเรียนอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม					
ตัวบ่งชี้ที่ 8.1 นักเรียนเห็นความสำคัญของ สิ่งแวดล้อม และ ผลกระทบที่เกิดจากสิ่งแวดล้อม					
ตัวบ่งชี้ที่ 8.2 นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 9 นักเรียนปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
ตัวบ่งชี้ที่ 9.1 นักเรียนรู้หลักการและเห็นความสำคัญ ของการปฏิบัติตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
ตัวบ่งชี้ที่ 9.2 นักเรียนมีแนวคิดในการปฏิบัติและ ปฏิบัติตามหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
สรุปผล					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 10 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.1 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.2 ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับนักเรียน ผู้ร่วมงาน ผู้ปกครองและชุมชน					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.3 ครูมีความมุ่งมั่น และอุทิศตนในการสอนและการพัฒนานักเรียน					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.4 ครูแสวงหาความรู้ วิทยาการ เทคนิค วิธีการใหม่ ๆ และมาใช้นำพัฒนาวิชาชีพ					
ตัวบ่งชี้ที่ 10.5 ครูมีการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 11 ครูมีคุณวุฒิ/ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอและได้รับการพัฒนาวิชาชีพ					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.1 ครูจบการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.2 ครูที่สอนตรงตามวิชาเอก/โท หรือความถนัด					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.3 ครูมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.4 โรงเรียนมีจำนวนครูและบุคลากรสนับสนุนตามเกณฑ์					
ตัวบ่งชี้ที่ 11.5 ครูได้รับการพัฒนาในวิชาที่สอนหรือวิชาชีพครูตามเกณฑ์					
สรุปผล					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 12 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
ตัวบ่งชี้ 12.1 ครูมีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายของการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน					
ตัวบ่งชี้ 12.2 ครูมีการวิเคราะห์ศักยภาพนักเรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล					
ตัวบ่งชี้ 12.3 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
ตัวบ่งชี้ 12.4 ครูมีการผลิตสื่อการใช้สื่อและเทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนและตนเอง					
ตัวบ่งชี้ 12.5 ครูมีการวัดผลและประเมินผลการเรียนและนำผลการเรียนประเมินไปใช้พัฒนาผู้เรียน					
ตัวบ่งชี้ 12.6 ครูมีวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 13 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์					
ตัวบ่งชี้ 13.1 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม และประพฤติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ					
ตัวบ่งชี้ 13.2 ผู้บริหารมีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ มีบุคลิกภาพความเป็นผู้นำ และเป็นผู้นำทางวิชาการและเทคโนโลยี					
ตัวบ่งชี้ 13.3 ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารวิชาการและการจัดการ					
ตัวบ่งชี้ 13.4 ผู้บริหารมีการบริหารงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจ					
สรุปผล					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 14 โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างและการบริหารงานอย่างเป็นระบบ					
ตัวบ่งชี้ 14.1 โรงเรียนมีการจัดองค์กร โครงสร้างการ บริหารงานและระบบการบริหารงานที่มีความคล่องตัว					
ตัวบ่งชี้ 14.2 โรงเรียนมีการบริหารเชิงกลยุทธ์					
ตัวบ่งชี้ 14.3 โรงเรียนมีการบริหารโดยใช้หลักการมี ส่วนร่วม และมีการตรวจสอบ					
ตัวบ่งชี้ 14.4 โรงเรียนมีระบบการประกันคุณภาพ ภายในที่ดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 15 โรงเรียนมีหลักสูตรที่เหมาะสม กับผู้เรียน และท้องถิ่นมีสื่อการเรียนการสอนที่ เอื้อต่อการเรียนรู้					
ตัวบ่งชี้ 15.1 โรงเรียนมีหลักสูตรและเนื้อหาสาระการ เรียนรู้ระดับสากล ระดับชาติ ระดับท้องถิ่นที่ เหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางและ ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น					
ตัวบ่งชี้ 15.2 โรงเรียนมีสื่อการเรียนการสอนที่					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 16 โรงเรียนมีการจัดการเรียนรู้โดย เน้นเด็กเป็นสำคัญ					
ตัวบ่งชี้ 16.1 โรงเรียนมีการจัดสภาพแวดล้อมและ การบริการที่ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาเต็มศักยภาพ					
ตัวบ่งชี้ 16.2 โรงเรียนมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
ตัวบ่งชี้ 16.3 โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริม					
สรุปผล					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
มาตรฐานที่ 17 โรงเรียนส่งเสริมความ สัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชน ในการพัฒนาการศึกษา					
ตัวบ่งชี้ 17.1 โรงเรียนมีระบบและกลไกในการส่งเสริมความสัมพันธและความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา					
ตัวบ่งชี้ 17.2 โรงเรียนมีกิจกรรมที่ส่งเสริมความสัมพันธและความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ นักเรียนมีกิริยาวาจา สุภาพ 18 ประการ 8 เรียบร้อย และมีคุณธรรม (คนดีศรีปากบ่อ)					
ตัวบ่งชี้ 18.1 ขยัน ผู้ที่มีความขยัน คือผู้ที่ตั้งใจทำอย่าง จริงจัง					
ตัวบ่งชี้ 18.2 ประหยัด การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้					
ตัวบ่งชี้ ชื่อสัตย์ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ คือ ผู้ที่มี 18.3 ความประพฤติตรง					
ตัวบ่งชี้ 18.4 มีวินัย ผู้ที่มีวินัยเป็นผู้ปฏิบัติในขอบเขตกฎระเบียบของโรงเรียนและของชุมชน					
ตัวบ่งชี้ สุภาพ ผู้ที่มีความสุภาพ คือผู้ที่อ่อน 18.5 น้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว					
ตัวบ่งชี้ 18.6 สะอาด ผู้ที่มีความสะอาดคือผู้ที่ฝึกจิตในให้สะอาด ไม่ขุ่นมัว ทั้งร่างกายและจิตใจ					
ตัวบ่งชี้ สามัคคี ผู้ที่มีความสามัคคี คือ ผู้ที่เปิด 18.7 ใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเองในฐานะผู้ฟังและผู้ตามที่ดี					

มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน	ระดับคุณภาพ				ร่องรอย/ หลักฐาน
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง	
ตัวบ่งชี้ 18.8 มีน้ำใจผู้ที่มีน้ำใจ คือผู้ที่มีความจริงใจ ต่อกันไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตนเอง เห็น อกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ซึ่งกัน					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 19 นักเรียนมีส่วนร่วมในโครงการ พิเศษของโรงเรียน					
ตัวบ่งชี้ 19.1 โครงการเรียนรู้สู่ความพอเพียง					
ตัวบ่งชี้ 192. โครงการโรงเรียนสู่บ้านอ่านทุกคน					
สรุปผล					
มาตรฐานที่ 20 ผลการส่งเสริม พัฒนาโรงเรียน เพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษามาตรฐาน และ พัฒนาสู่ความเป็นเลิศ ที่สอดคล้องกับแนว ทางการปฏิรูปการศึกษา					
ตัวบ่งชี้ 20.1 นักเรียน ครู ผู้บริหารและโรงเรียนได้รับ การส่งเสริมศักยภาพและได้รับรางวัล ทั้งระดับ ห้องเรียน โรงเรียน เครือข่าย เขต และชุมชน					
ตัวบ่งชี้ 202. นักเรียน ครู ผู้บริหารและ โรงเรียนได้รับ การส่งเสริมศักยภาพและได้รับรางวัล ทั้งระดับสำนัก ประเทศ และต่างประเทศ					
สรุปผล					

กิจกรรมที่ 4 ตอบคำถามคุณภาพศึกษา

จุดประสงค์

เพื่อให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการมีความตระหนัก รู้ เข้าใจ และสามารถจัดทำรายงานประจำปีที่มีคุณภาพ

เนื้อหา

1. ทำไมต้องจัดทำรายงานประจำปี
2. แนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา

วิธีการ / กิจกรรม / ระยะเวลา

1. ให้ผู้เข้ารับการฝึกปฏิบัติการเขียนความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาลงในกระดาษที่แจกให้ แล้วนำไปติดบนบริเวณที่กำหนดให้ (5 นาที)
2. วิทยากรอ่านความคิดเห็นของผู้เข้ารับการอบรมและสรุปความคิดเห็นที่ได้ พร้อมให้ความรู้เพิ่มเติม (10 นาที)
3. แบ่งกลุ่ม ๆ ละ ประมาณ 5-8 คน ให้แต่ละกลุ่มเลือกประธานและเลขาฯ กลุ่มเพื่อร่วมกันศึกษาตัวอย่างรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา แล้วตอบประเด็นคำถามต่อไปนี้ (40 นาที)
 - 3.1 จากการศึกษาดูตัวอย่างรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา มีส่วนประกอบใดบ้างและมีประเด็นใดที่ควรเพิ่มเติม
 - 3.2 สาระสำคัญที่ควรนำเสนอในรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา มีอะไรบ้าง
4. แต่ละกลุ่มเลือกสาระสำคัญ 2 ด้าน มากำหนดรายการตามสาระสำคัญ พร้อมระบุสารสนเทศและแหล่งข้อมูลให้ครอบคลุม
5. สุ่มตัวแทนกลุ่ม 3 กลุ่มนำเสนอผลงาน (กลุ่มละ 5 นาที)
6. แต่ละกลุ่มทำกิจกรรม กรณีศึกษา เรื่อง “ไปทะเลกันดีกว่า” แล้ว ตอบคำถาม (10 นาที)
7. วิทยากรสรุปและให้ความรู้เรื่องสาระสำคัญที่จำเป็นต่อรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา และแนวทางการเขียนรายงาน (20 นาที)

8. ให้แต่ละกลุ่มเขียนรายงานการพัฒนาคูณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ตามสภาพที่เป็นจริงจากประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่ม พร้อมกำหนดชื่อสถานศึกษาด้วย

9. สุ่มตัวแทนกลุ่ม 3 กลุ่ม นำเสนอผลงาน (กลุ่มละ 5 นาที)

สื่อ/อุปกรณ์

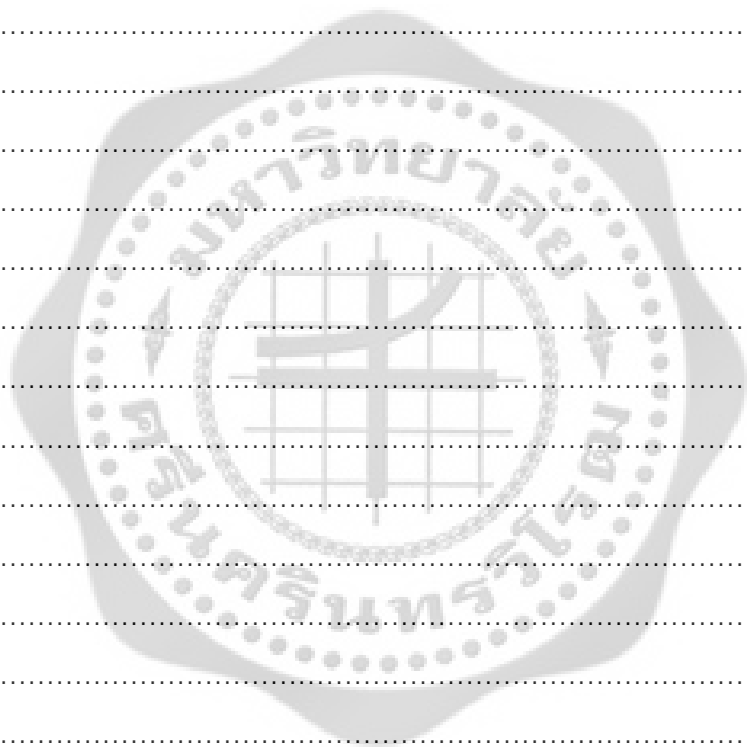
1. กระดาษ ขนาด 1/4 ของ A4
2. ปากกา
3. Power Point ให้ความรู้เรื่องแนวทางการเขียนรายงานการพัฒนาคูณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษา
4. ใบงานที่ 4 ตอบคำถามคูณภาพศึกษา

วิธีประเมิน

1. ตรวจผลงานกลุ่ม
2. สังเกตพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม
3. ใช้เกณฑ์การประเมินผลงานกลุ่มหน้า

ใบงานที่ 4 ตอบคำถามคุณภาพศึกษา

ให้แต่ละกลุ่มเขียนรายงานการพัฒนาคูณภาพการศึกษาประจำปีของสถานศึกษาให้สมบูรณ์ตามสภาพที่เป็นจริงจากประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่ม พร้อมกำหนดชื่อสถานศึกษาด้วย

เกณฑ์การประเมินผลงานกลุ่ม

ประเด็นการประเมิน	ระดับคุณภาพ		
	3	2	1
1. การปฏิบัติตามกิจกรรมตามใบงาน	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามใบงานครบถ้วนทุกขั้นตอน	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามใบงานไม่ครบถ้วนทุกขั้นตอนแต่ปฏิบัติได้มากกว่า 80%	ปฏิบัติตามกิจกรรมตามใบงานไม่ครบถ้วนทุกขั้นตอนและปฏิบัติน้อยกว่า 80%
2. การตอบประเด็นคำถาม หรือสร้างผลงานตาม ใบงาน	ตอบประเด็นคำถามได้ถูกต้องครบถ้วนชัดเจนทุกประเด็นหรือได้ผลงานตามที่กำหนด ครบถ้วน มีคุณภาพดีน่าพอใจ	ตอบประเด็นคำถามได้ถูกต้องมากกว่า 80% แต่ไม่ครบทุกประเด็นหรือได้ผลงานตามที่กำหนดครบถ้วนเกือบ ครบถ้วนมีคุณภาพค่อนข้างน่าพอใจ	ตอบประเด็นคำถามได้ถูกต้องน้อยกว่า 80% หรือได้ผลงานตามที่กำหนดเกือบครบถ้วนมีคุณภาพยังไม่น่าพอใจนัก
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิก	ผลงานเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคน	ผลงานเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกเกือบทุกคน	ผลงานเกิดจากการมีส่วนร่วมของสมาชิกบางคน

เกณฑ์การพิจารณา

- 3 หมายถึง การปฏิบัติตามกิจกรรมอยู่ในระดับดี
- 2 หมายถึง การปฏิบัติตามกิจกรรมอยู่ในระดับพอใช้
- 1 หมายถึง การปฏิบัติตามกิจกรรมอยู่ในระดับปรับปรุง

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อสำรวจความพึงพอใจในการอบรมพัฒนาครู
เพื่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
หลักสูตร ปริญญามหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย
เรื่อง

การพัฒนาครูเพื่อดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ
เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

แบบสำรวจฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินความพึงพอใจการจ้ดอบรมพัฒนาครูเพื่อ
การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนวัดปากบ่อ

จึงขอความร่วมมือจากท่านกรุณาแบบสอบถามนี้มีทั้งหมด 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพการปฏิบัติงาน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

สมชาย ศิริทอง

ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ตำแหน่งของผู้ให้สัมภาษณ์
2. บทบาทที่รับผิดชอบในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายใน
☐ หัวหน้ามาตรฐาน
☐ คณะกรรมการมาตรฐาน
3. วัน/เดือน/ปี ที่สัมภาษณ์/...../.....

ตอนที่ 2 แบบประเมินความพึงพอใจการจัดอบรม

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่าท่านมีความพึงพอใจการจัดอบรม

ข้อ	ความพึงพอใจในการจัดอบรม	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1.	เนื้อหาที่บรรยายสอดคล้องและครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการจัดอบรม					
2.	เนื้อหาสาระมีความชัดเจน ตรงตามความต้องการและความจำเป็นในการนำไปใช้					
3.	เวลา เนื้อหา และกิจกรรม มีความเหมาะสม					
4.	รูปแบบ วิธีการ และบรรยากาศในการฝึกอบรมมีความเหมาะสม					
5.	การกำหนดกิจกรรมฝึกอบรม มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับระยะเวลาที่กำหนด					
6.	วิทยากรมีความรอบรู้ และมีความสามารถเหมาะสมกับเนื้อหาการจัดอบรม					
7.	เอกสารและสื่ออุปกรณ์ประกอบการจัดอบรมมีความเหมาะสม					
8.	เนื้อหาของการจัดอบรมมีประโยชน์ต่อการนำไปใช้ปฏิบัติงาน					
9.	ความร่วมมือในการดำเนินการฝึกอบรม ระหว่างผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผู้รับผิดชอบการจัดอบรมและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง					
10.	การอำนวยความสะดวกของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง					

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ-นามสกุล	นายสมชาย ศิริทอง
วันเดือนปีเกิด	17 มีนาคม 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดนครพนม
ที่อยู่ปัจจุบัน	292 ซอยอ่อนนุช 35 แขวงสวนหลวง เขตสวนหลวง กรุงเทพมหานคร 10250
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู คศ.1
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดปากบ่อ
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ.2534	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนอุเทนพัฒนา
พ.ศ.2537	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนอุเทนพัฒนา
พ.ศ.2542	ค.บ.(การประถมศึกษา) สถาบันราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ.2555	กศ.ม.(การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ